

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2017 – Numri: 228

Tiranë – E martë, 26 dhjetor 2017

PËRMBAJTJA

Faqe

Vendim i Gjykatës Kushtetuese
nr. 78, datë 12.12.2017

Me objekt: 1. Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të nenit 7, pika 2, shkronjat “a” dhe “c”; nenit 59, pika 1, shprehja “*zëvendëskryetari*”; nenit 62, pika 8, shprehja “*2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar*” dhe pika 13, shprehja “*2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar*”; nenit 68, pika 6; nenit 76, pika 2; nenit 157, pika 1, shprehja “*zëvendëskryetari*”; nenit 160, pika 8, shprehja “*2 anëtarë joprokurorë*” dhe pika 13, shprehja “*2 anëtarë joprokurorë dhe 1 anëtar prokuror*”; nenit 166, pika 6; nenit 175, pika 2, të ligjit nr. 115/2016, “Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë”.

2. Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të nenit 12, pika 2, shkronjat “b” dhe “c”; nenit 42, pika 3, shkronjat “a”, “b”, “c”, “ç”, dhe pikat 8 e 9 të tij; nenit 43; nenit 47, pika 2, shkronja “a”, shprehja “*...nga të cilat të paktën pesë vjet si gjyqtar në fushën e drejtësisë kriminale...*” dhe shkronja “b”, shprehja “*...nga të cilat të paktën pesë vjet si gjyqtar për çështjet penale...*”, pika 4, shprehja “*...nga të cilat të paktën pesë vjet në fushën e së drejtës përkatëse të përshtatshme për pozicionin e lirë...*”, dhe pika 5, shprehja “*nga të cilat të paktën pesë vjet në fushën e së drejtës përkatëse të përshtatshme për pozicionin e lirë*”; nenit 53, pikat 11 dhe 12, të ligjit nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”.

3. Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të nenit 4, pika 2, shprehja “*ose në vlerësimin tërësor të procedurave*”; nenit 36, pika 3, shprehja “*ose për personat e dyshuar si të përfshirë në krimin e organizuar për qëllim të këtij ligji*”; nenit 37, shkronjat “b”, “c” dhe “ç”; nenit 38, pika 1, shprehja “*në informacione konfidenciale, si dhe informacione të tjera të disponueshme*”, pika 4, shkronja “b”, shprehja “*ose personi i lidhur me të*”, shkronja “c”, shprehja “*ose një person i lidhur me të*” dhe shkronja “d”, fjalia e dytë me përmbajtje “*Anëtarësia e dyshuar e personit në krimin e organizuar duhet të jetë e njohur, e publikuar ose të jetë një çështje e dokumentuar në regjistrat përkatës*”; nenit 39, pika 1, shprehja “*ose me persona të dyshuar të krimit të organizuar*”; nenit 49, pika 1, shkronja “ç” dhe pika 2; nenit 54; nenit 56, pika 1, shprehja “*jo më vonë se 3 muaj nga hyrja në fuqi e këtij ligji*”; nenit 61, pika 5, të ligjit nr. 84/2016, “Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”.....

12027

Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 79, datë 14.12.2017	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimeve nr. 24, datë 20.1.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë; nr. 600, datë 1.11.2016 të Gjykatës së Apelit Vlorë; nr. 00-2017-150 (33), datë 23.2.2017 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë....	12056
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 80, datë 18.12.2017	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të vendimeve nr. 00-2017-234, datë 1.3.2017 të Gjykatës së Lartë; nr. 2324, datë 5.6.2014 të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë; nr. 603, datë 27.2.2014 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 11451, datë 23.11.2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.....	12066
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 81, datë 18.12.2017	Me objekt shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimeve nr. 00-2017-186, datë 1.3.2017 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë; nr. 329, datë 13.6.2013 të Gjykatës së Apelit Korçë; nr. 41-2013-877 (483), datë 27.2.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë.....	12074

VENDIM

Nr. 78, datë 12.12.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Altina Xhoxhaj	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“

me sekretare Belma Lleshi, në datën 28.9.2017 dhe 2.10.2017 mori në shqyrtim në seancë plenare, me dyer të hapura, çështjen me nr. 31 Akti, që u përket:

KËRKUES: Shoqata Kombëtare e Gjyqtarëve të Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar në gjykim nga kryetari i saj, z. Erjon Bani.

Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë, përfaqësuar në gjykim nga z. Genti Dokollari, me autorizim.

SUBJEKT I INTERESUAR: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar në gjykim nga znj. Vasilika Hysi dhe znj. Yllka Banushi, me autorizim.

OBJEKTI: 1. Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i nenit 7, pika 2, shkronjat “a” dhe “c”; nenit 59, pika 1, shprehja “*zëvendëskryetari*”; nenit 62, pika 8, shprehja “*2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar*” dhe pika 13, shprehja “*2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar*”; nenit 68, pika 6; nenit 76, pika 2; nenit 157, pika 1, shprehja “*zëvendëskryetari*”; nenit 160, pika 8, shprehja “*2 anëtarë joprokurorë*” dhe pika 13, shprehja “*2 anëtarë joprokurorë dhe 1 anëtar prokuror*”; nenit 166, pika 6; nenit 175, pika 2, të ligjit nr. 115/2016, “Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë”.

2. Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i nenit 12, pika 2, shkronjat “b” dhe “c”; nenit 42, pika 3, shkronjat “a”, “b”, “c”, “ç”, dhe pikat 8 e 9 të tij; nenit 43; nenit 47, pika 2, shkronja “a”, shprehja “*...nga të cilat të paktën pesë vjet si gjyqtar në fushën e drejtësisë kriminale...*” dhe shkronja “b”, shprehja “*...nga të cilat të paktën pesë vjet si gjyqtar për çështjet penale...*”, pika 4, shprehja “*...nga të cilat të paktën pesë vjet në fushën e së drejtës*

përkatëse të përshtatshme për pozicionin e lirë...”, dhe pika 5, shprehja “*nga të cilat të paktën pesë vjet në fushën e së drejtës përkatëse të përshtatshme për pozicionin e lirë*”; nenit 53, pikat 11 dhe 12, të ligjit nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”.

3. Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i nenit 4, pika 2, shprehja “*ose në vlerësimin tërësor të procedurave*”; nenit 36, pika 3, shprehja “*ose për personat e dyshuar si të përfshirë në krimin e organizuar për qëllim të këtij ligji*”; nenit 37, shkronjat “b”, “c” dhe “ç”; nenit 38, pika 1, shprehja “*në informacione konfidenciale, si dhe informacione të tjera të disponueshme*”, pika 4, shkronja “b”, shprehja “*ose personi i lidhur me të*”, shkronja “c”, shprehja “*ose një person i lidhur me të*” dhe shkronja “d”, fjalia e dytë me përmbajtje “*Anëtarësia e dyshuar e personit në krimin e organizuar duhet të jetë e njohur, e publikuar ose të jetë një çështje e dokumentuar në regjistrat përkatës*”; nenit 39, pika 1, shprehja “*ose me persona të dyshuar të krimit të organizuar*”; nenit 49, pika 1, shkronja “ç” dhe pika 2; nenit 54; nenit 56, pika 1, shprehja “*jo më vonë se 3 muaj nga hyrja në fuqi e këtij ligji*”; nenit 61, pika 5, të ligjit nr. 84/2016, “Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 5, 7, 15, 17, 18, 32, 35, 36, 42, 49, 78, 116, 124, 125, 131/a, 134/h, 138, 145, 147, 148, 149 dhe 179/b të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe nenet A-G të Aneksit të saj; nenet 6 dhe 8 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27, 49, pikat 3/d e 4, dhe 50 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatos Lulo, përfaqësuesit e kërkuësve, të cilët kërkuan pranimin e kërkesës, përfaqësuesit e subjektit të interesuar, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, të cilët kërkuan rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kuvendi i Republikës së Shqipërisë (*Kuvendi*) ka miratuar ligjin nr. 76/2016, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8417, datë 21.10.1998

“Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë””. Pas miratimit të ndryshimeve kushtetuese, Kuvendi ka miratuar edhe:

1.1 Ligjin nr. 84/2016, datë 30.8.2016, “Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, i cili ka për qëllim përcaktimin e rregullave të posaçme për rivlerësimin kalimtar të të gjitha subjekteve të rivlerësimit, të parimeve të organizimit të procesit të rivlerësimit, të metodologjisë, të procedurave dhe të standardeve të rivlerësimit, si dhe organizimin dhe funksionimin e institucioneve të rivlerësimit.

1.2 Ligjin nr. 96/2016, datë 6.10.2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, objekti i të cilit është përcaktimi i statusit të magistratëve, duke parashikuar rregulla në lidhje me të drejtat dhe detyrimet e tyre, pranimin dhe emërimin, zhvillimin e karrierës dhe mbarimin e mandatit, vlerësimin etik dhe profesional, si edhe përgjegjësinë disiplinore, penale dhe civile.

1.3 Ligjin nr. 115/2016, datë 3.11.2016, “Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë”, objekt i të cilit është përcaktimi i parimeve dhe rregullave në lidhje me organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Lartë Gjyqësor (KLGJ), të Këshillit të Lartë të Prokurorisë (KLP), të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë (ILD), të Këshillit të Emërimeve në Drejtësi (KED), si dhe të Shkollës së Magistraturës.

2. Të tria ligjet e mësipërme, në tërësinë ose dispozitat e veçanta të tyre, janë kundërshtuar në Gjykatën Kushtetuese (*Gjykata*), e cila është shprehur me vendimet nr. 2, datë 18.1.2017 (për ligjin nr. 84/2016), nr. 34, datë 10.4.2017 (për ligjin nr. 96/2016) dhe nr. 41, datë 16.5.2017 (për ligjin nr. 115/2016).

3. Me kërkesën e datës 26.5.2017, kërkesit i janë drejtuar sërish Gjykatës për kontrollin e pajtueshmërisë me Kushtetutën të disa dispozitave të ligjeve të mësipërme.

II

4. Kërkesit, Shoqata Kombëtare e Gjyqtarëve të Republikës së Shqipërisë (SHKGGJRSJ) dhe Unioni i Gjyqtarëve të Shqipërisë (UGJSH), në mënyrë të përmblendhur kanë paraqitur këto shkaqe në mbështetje të pretendimeve të tyre:

i) Për legjitimitimin e kërkesësve

4.1 SHKGGJRSJ-ja dhe UGJSH-ja, në kuptim të nenit 134, pika 1, shkronja “h”, të Kushtetutës dhe nenit 49, pika 2, shkronja “d”, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë” (*ligji nr. 8577/2000*), legjitimohen *ratione personae* për të vënë në lëvizje juridiksionin kushtetues, pasi janë organizata të regjistruara si persona juridikë me vendim të gjykatës. Bazuar në parashikimet e statuteve të shoqatave kërkuuese, për sa i takon qëllimit të krijimit dhe objektit të veprimtarisë, si edhe në faktin se dispozitat e ligjeve objekt kundërshtimi, duke cenuar një sërë parimesh e standardesh kushtetuese, ndikojnë drejtpërdrejt në veprimtarinë e tyre, vlerësohet se ekziston lidhja e drejtpërdrejtë ndërmjet veprimtarisë ligjore dhe çështjes kushtetuese së ngritur, ndaj ata legjitimohen edhe *ratione materiae*. Për sa i takon legjitimitimit *ratione temporis*, kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor, sipas nenit 50 të ligjit organik të Gjykatës.

ii) Për themelin e kërkesës

4.2 Për kundërshtimin e ligjit nr. 115/2016

4.2.1 Është cenuar parimi i hierarkisë së akteve ligjore dhe i shtetit të së drejtës:

4.2.1.1 Kriteret e parashikuara në nenin 7, pika 2, shkronjat “a” dhe “c”, që duhet të plotësojnë kandidatët gjyqtarë për t’u zgjedhur si anëtarë të KLGJ-së, bien ndesh me nenin 147 të Kushtetutës, pasi tejkalojnë përmbajtjen e tij. Dispozita kushtetuese ka përcaktuar kriterin 15 vjet përvojë pune në profesion për anëtarët jogjyqtarë të KLGJ-së, ndërkohë jo pa kuptim ka heshtur në lidhje me kriterin vjetërsi në profesion për anëtarët gjyqtarë të këtij organi. Gjithashtu, vendosja e kriterit të vlerësimeve profesionale përkthehet në përcaktimin e një afati kohor karriere për gjyqtarin, përpara se ai të ketë të drejtë të kandidojë si anëtar i KLGJ-së.

4.2.1.2 Në nenet 59, pika 1, dhe 157, pika 1, të ligjit është parashikuar pozicioni i zëvendëskryetarit të KLGJ-së dhe KLP-së dhe kushtëzimi që ai të zgjidhet nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë apo joprokurorë, çka bie ndesh me nenet 147, pika 9 dhe 149, pika 9 të Kushtetutës. Me anë të përmbajtjes së kësaj dispozite ligjvënësi ka dobësuar rolin e anëtarëve gjyqtarë në KLGJ dhe atyre prokurorë në KLP.

4.2.1.3 Nga përmbajtja e nenit 62, pikat 8 dhe 13, të ligjit rezulton se Komisioni i Planifikimit Strategjik, Administrimit dhe Buxhetit përbëhet nga 2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar, ndërsa për shqyrtimin e ankimeve kundër vendimeve të ILD-së për arkivimin e ankimit ose pushimin e hetimit ndaj një gjyqtari krijohet një komision i përkohshëm i përbërë nga 2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar. Përbërja e këtyre komisioneve me shumicë jogjyqtarë bie në kundërshtim me nenin 147 të Kushtetutës, i cili parashikon se KLGJ-ja vepron me shumicë gjyqtarësh, raport që duhet të ruhet edhe në komisionet e përhershme e të përkohshme. Të njëjtat argumente vlejné edhe për nenin 160, pikat 8 dhe 13, parashikime të cilat bien në kundërshtim me nenin 149 të Kushtetutës.

4.2.1.4 Sipas nenit 68, pika 6, kur KLGJ-ja nuk funksionon në mënyrë të plotë, pasi një anëtar mund të mos marrë pjesë në mbledhjen plenare për arsye papajtueshmërie, dhe për pasojë ka barazi të votave, vota e kryetarit, i cili është gjithmonë anëtar jogjyqtar, ka përparësi, çka bën që KLGJ-ja për çështje të cilat janë përcaktuese për statusin e gjyqtarëve t'i marrë vendimet nga anëtarët e saj jogjyqtarë. Të njëjtat argumente vlejné edhe për nenin 166, pika 6, të këtij ligji.

4.2.1.5 Neni 76, pika 2, i ligjit ia ka lënë kompetencën për të vendosur përjashtimin e një anëtari të organit kolegjal një organi monokratik, sikurse është kryetari, i cili zgjidhet nga anëtarët jogjyqtarë, çka bën që kryetari të jetë përcaktues në përbërjen e shumicës së KLGJ-së. Të njëjtat argumente vlejné edhe për nenin 175, pika 2, të ligjit nr. 115/2016.

4.2.2 Është cenuar parimi i sigurisë juridike dhe e drejta e karrierës:

4.2.2.1 Neni 68, pika 6, i ligjit cenon parimin e sigurisë juridike, pasi ka përkeqësuar të drejtat dhe garancitë e statusit të gjyqtarit. Përmbajtja e tij nuk respekton parimin e kolegjalitetit në vendimmarrjet e KLGJ-së, si dhe cenon parimin e palëvizshmërisë së gjyqtarit.

4.2.3 Është cenuar parimi i ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve:

4.2.3.1 Parashikimet e nenit 62, pikat 8 dhe 13, bien ndesh edhe me këtë parim, pasi prania e anëtarëve jogjyqtarë në KLGJ nuk mund të ketë rol përcaktues, sepse qeverisja e gjyqësorit i është

lënë si rregull shumicës, e cila duhet të vijë nga radhët e gjyqtarëve. Të njëjtat argumente vlejné edhe për nenin 160, pikat 8 dhe 13 të ligjit.

4.2.3.2 Parashikimi i nenit 68, pika 6, bën që vendimet në mbledhjen plenare të merren nga anëtarët jogjyqtarë, për pasojë nuk ka më vetëqeverisje, por kontroll të plotë të pushtetit gjyqësor nga ai legjislativ. Në kuptim të këtij parimi edhe kompetenca për përjashtimin e anëtarit, e parashikuar në nenin 76, pika 2, duhet të jetë ekskluzive e mbledhjes plenare, pasi mjafton që kryetari në mënyrë abuzive të pranojë kërkesa të tilla dhe KLGJ-ja vendoset nën kontrollin e plotë të dy pushteteve të tjera. Këto argumente vlejné edhe për nenin 166, pika 6, dhe nenin 175, pika 2, të këtij ligji.

4.2.4 Është cenuar parimi i prezumimit të pafajësisë:

4.2.4.1 Neni 68, pika 6, cenon parimin e prezumimit të pafajësisë, sepse barazia e votave në një procedim disiplinor ndaj gjyqtarit duhet të shkojë në favor të tij, pasi në këtë rast si fakti, ashtu edhe fajësia janë të dyshimta. Veçanërisht kjo është e dyshimtë atëherë kur vota e kryetarit, e cila prevalon në rast barazie, është në disfavor të gjyqtarit.

4.2.5 Është cenuar e drejta për punë dhe parimi i barazisë para ligjit:

4.2.5.1 Përmbajtja e nenit 7, pika 2, shkronjat “a” dhe “c”, bën që të cenohet edhe e drejta për të zgjedhur një vend pune, për të konkurruar dhe për t'u zgjedhur anëtar i KLGJ-së, pasi Kushtetuta nuk e ka kushtëzuar të drejtën për të konkurruar me ndonjë afat, por thjesht me pjesëmarrjen proporcionale sipas shkallëve të gjykimit dhe nuk e lidh me pasjen e një vjetërsie në punë. Parashikimi në nenet 59, pika 1, dhe 157, pika 1, që ndalon anëtarët gjyqtarë dhe prokurorë që të konkurrojnë për vendin e zëvendëskryetarit të organeve kushtetuese, me qëllim sigurimin e mjeteve të jetesës në mënyrë të ligjshme, bie ndesh me nenet 49 dhe 18 të Kushtetutës, pasi ata diskriminohen në raport me anëtarët e tjerë, pa pasur asnjë arsye objektive dhe të përligjur për të bërë një gjë të tillë.

4.3 Për kundërshtimin e ligjit nr. 96/2016

4.3.1 Është cenuar parimi i shtetit të së drejtës dhe e drejta e karrierës:

4.3.1.1 Neni 42, pikat 3, 4, 8 dhe 9, dhe neni 43 pengojnë gjyqtarët e shkallës së parë që pasi të kenë plotësuar kërkesat ligjore të parashikuara

nga neni 47 i ligjit, të kenë mundësi të paraqesin kërkesë për të kandiduar si gjyqtarë pranë gjykatave të apelit, çka do të përbënte edhe karrierën normale dhe të zakonshme të çdo gjyqtari. Sipas parashikimit të vendosur nga këto dispozita, vendet e lira që krijohen në çdo gjykatë apeli mund të plotësohen vetëm me anë të lëvizjes paralele nga gjyqtarët e tjerë të gjykatave të apelit. Madje këto parashikime, përveçse diskriminojnë gjyqtarët e shkallës së parë, përkeqësojnë statusin dhe karrierën e tyre. Nenet 42 dhe 43 parashikojnë për herë të parë një rregullim ligjor që nuk ka qenë i parashikuar më parë në asnjë prej legjislacioneve që kanë rregulluar statusin e gjyqtarëve dhe të prokurorëve. Ato krijojnë një institut të huaj për pushtetin gjyqësor që është “procedura e lëvizjes paralele”, e cila pengon në mënyrë jokushtetuese karrierën profesionale ose ngritjen në detyrë të gjyqtarëve.

4.3.1.2 Të njëjtat argumente vlejnë edhe për përmbajtjen e nenit 47, pikat 2, 4 dhe 5, ku parashikohen ndalime joproporcionale që cenojnë të drejtën e karrierës si një element i statusit të gjyqtarit, e garantuar nga neni 138 i Kushtetutës. Të gjitha garancitë kushtetuese që mbron ky nen, si palëvizshmëria, mbrojtja e pagës, si dhe përfitimet e tjera janë në funksion të pavarësisë së gjyqësorit dhe respektimi i tyre krijon edhe besimin të publiku për sa i përket pavarësisë, integritetit dhe paanshmërisë së gjyqtarëve. Për rrjedhojë, është cenuar edhe parimi i sigurisë juridike në aspektin e mbrojtjes së të drejtave të fituara dhe pritshmërive të ligjshme, si dhe besueshmërisë së qytetarëve të shteti.

4.3.1.3 Neni 53, pikat 11 dhe 12, krijon dyshime për devijim nga rregullat kushtetuese të procedimit disiplinor. Sipas nenit 147/a të Kushtetutës përgjegjës për vendosjen e masave disiplinore të gjyqtarëve është vetëm KLGJ-ja, kurse për prokurorët, sipas nenit 149/a, është KLP-ja. Po ashtu, sipas nenit 147/d të Kushtetutës ILD-ja është përgjegjëse për hetimin dhe fillimin e procedimit disiplinor. Në kundërshtim me këto parashikime, dispozitat e kundërshtuara ia kanë lënë procedimin disiplinor të magjistratit të komanduar organeve të pushtetit ekzekutiv, legjislativ apo edhe gjyqësor, në të cilat ai është komanduar, por që janë të ndryshme nga sa përcakton Kushtetuta.

4.3.2 Është cenuar e drejta për punë dhe parimi i barazisë para ligjit:

4.3.2.1 Neni 12, pika 2, shkronja “b”, në pjesën e fundit të fjalisë nuk u garanton gjyqtarëve trajtim sipas vendit të punës, njësoj me prokurorinë e së njëjtës shkallë dhe me të njëjtin funksion. Ky parashikim bie në kundërshtim edhe me nenin 18 të Kushtetutës, i cili sanksionon parimin e barazisë para ligjit, si dhe me nenin 17/1 të saj, sepse kufizon, jo për interes publik dhe në mënyrë joproporcionale, pagën e magjistratëve që ushtrojnë funksionin në gjykatën e posaçme për luftën kundër korrupsionit dhe krimin të organizuar shkalla e parë. Sipas dispozitës të kundërshtuar, paga e magjistratëve që ushtrojnë funksionin në gjykatën e posaçme kualifikohet në grupin G2, kurse paga e magjistratëve që ushtrojnë funksionin e prokurorit pranë së njëjtës gjykatë, si pjesë e Prokurorisë së Posaçme, kualifikohet në grupin G3, sipas shkronjës “c” të këtij neni, çka krijon një situatë paradoksale, pasi prokurori përfiton një pagë më të madhe se vetë gjyqtari i gjykatës pranë së cilës ai ushtron funksionin. Kjo përbën diskriminim të gjyqtarëve përballë prokurorëve, pasi këta magjistratë edhe pse ndodhen në të njëjtën shkallë të sistemit, paguhën me paga të ndryshme.

4.3.2.2 Edhe nenet 42, pikat 3, 4, 8 dhe 9; 43; 47, pikat 2, 4 dhe 5, duke vendosur ndalime disproporcionale për të kandiduar për gjyqtarin e shkallës së parë, cenojnë në thelb të drejtën për të zgjedhur vendin e punës sipas sistemit të kualifikimit profesional, me qëllim sigurimin e mjeteve të jetesës në mënyrë të ligjshme.

4.4 Për kundërshtimin e ligjit nr. 84/2016

4.4.1 Është cenuar parimi i shtetit të së drejtës dhe i hierarkisë së akteve ligjore:

4.4.1.1 Sipas neneve 36, pika 3, 38, shkronja “d”, dhe 39, pika 1, në kundërshtim me nenin DH, pika 1 të Aneksit të Kushtetutës, grupi i punës e shtrin hetimin edhe te personat e dyshuar si të përfshirë në krimin e organizuar, të cilët prezumohen të pafajshëm derisa të deklarohen fajtorë me vendim të formës së prerë. Kjo bën që të ulen garancitë kushtetuese të gjyqtarëve dhe prokurorëve, duke i akuzuar për kontakte të papërshtatshme me persona që thjesht dyshohen se janë pjesë e krimin të organizuar. Vlerësimi nëse subjekti i rivlerësimit

ka tendenca kriminale dhe nëse mund të vihet nën presion nga struktura kriminale nuk është objekt i vlerësimit të figurës dhe është në tejkalim të Kushtetutës. Për pasojë cenohet parimi i hierarkisë së akteve ligjore.

4.4.1.2 Gjithashtu, neni DH, pika 1, i Aneksit të Kushtetutës parashikon se objekti i kontrollit të figurës shtrihet nga data 1 janar 2012, ndërkohë që në deklaratën për kontrollin e figurës, sipas shtojcës 3 të ligjit nr. 84/2016, dhe në asnjë dispozitë të këtij ligji nuk evidentohet se cila do të jetë periudha e vlerësimit.

4.4.1.3 Në kundërshtim me nenin DH, pika 1 të Aneksit të Kushtetutës kontrolli shtrihet, sipas nenit 38, pika 4, shkronjat “b” dhe “c”, edhe ndaj personave të lidhur me subjektin e rivlerësimit. Qëllimi i procesit të vlerësimit kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve është identifikimi i kontakteve të papërshtatshme me krimin e organizuar të subjektit të deklarimit dhe jo të personave të lidhur me të. Përgjegjësia është individuale dhe nuk mundet kurrësi që një subjekt i deklarimit të shkarkohet nga detyra se një person i lidhur me të ka mbajtur kontakte të papërshtatshme me krimin e organizuar. Edhe deklarata për kontrollin e figurës, në pjesën që detyron subjektin e deklarimit të deklarojë kontakte të papërshtatshme të personave të lidhur me të, është jo vetëm jashtë objektit të vlerësimit kalimtar, por bie ndesh edhe me nenin 32 të Kushtetutës.

4.4.1.4 Sipas nenit Ç të Aneksit të Kushtetutës rivlerësimi bëhet vetëm mbi 3 komponentë: kontrolli i pasurisë, i figurës dhe i aftësive profesionale. Po ashtu, hetimi, gjykimi, marrja dhe administrimi i provave dhe vlerësimi i tyre nga KPK-ja dhe KA-ja duhet të përqendrohen vetëm mbi këta komponentë. Për pasojë, nenet 49, pika 2, dhe 54 të ligjit dalin tej objektit të vlerësimit të këtyre organeve dhe marrja e administrimi si provë i deklaratës së dhënë para prokurorit nuk ka asnjë vlerë për procesin e rivlerësimit kalimtar, pasi nuk mund të provojë asnjë nga komponentët e tij.

4.4.1.5 Ligji nr. 84/2016 ka parashikuar si një nga shkaqet e shkarkimit të subjektit të rivlerësimit edhe vlerësimin tërësor të procedurave, sipas neneve 4, pika 2, dhe 61, pika 5, të cilat bien në kundërshtim me nenin Ç të Aneksit të Kushtetutës, pasi shtojnë një kriter

tjetër përveç atyre të parashikuara nga dispozita kushtetuese.

4.4.1.6 Ky parim cenohet edhe nga neni 56 i ligjit, i cili vjen në kundërshtim me nenin G të Aneksit të Kushtetutës. Dispozita kushtetuese ka parashikuar mundësinë e dorëheqjes së subjektit të rivlerësimit, por nuk ka caktuar afat kohor për këtë qëllim, ndërkohë që neni 56 ka përcaktuar një afat 3-mujor, duke dalë tej parashikimit kushtetues.

4.4.2 Është cenuar parimi i ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve:

4.4.2.1 Marrja, administrimi dhe çmuarja nga KPK-ja dhe KA-ja i deklaratës së dhënë nga i ashtuquajti “bashkëpunëtori i drejtësisë”, sipas nenit 54 të ligjit, cenon parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve, pasi gjykimi i çështjeve penale është në kompetencë të Gjykatës për Krimet e Rënda.

4.4.2.2 Ky parim cenohet edhe nga neni 37, shkronja “ç”, i ligjit, pasi hipoteza për të vepruar vetëm pa asnjë lloj forme bashkëpunimi në krimin e organizuar nuk ka asnjë sens logjik dhe juridik. Për më tepër, kjo është detyrë e mirëfilltë e një procedimi penal dhe hetimi është kompetencë kushtetuese e organit të prokurorisë, ndërsa gjykimi është kompetencë e Gjykatës për Krimet e Rënda.

4.4.3 Është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor në këto drejtime:

4.4.3.1 Marrja, administrimi dhe çmuarja nga KPK-ja dhe KA-ja i deklaratës së dhënë nga i ashtuquajti “bashkëpunëtori i drejtësisë”, sipas nenit 54 të ligjit, cenon parimin e gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, pasi gjykimi i çështjeve penale është në kompetencë të Gjykatës për Krimet e Rënda.

4.4.3.2 Sipas neneve 3, pika 6, dhe 38 të ligjit kontrolli i figurës do të provohet nga përgjimet e komunikimeve telefonike, nga informacionet konfidenciale dhe nga informacionet e tjera të disponueshme. Sipas dispozitave të Kodit të Procedurës Penale përgjimi i komunikimeve elektronike bëhet vetëm me vendim gjykate në kuadrin e një procesi penal dhe rezultatet e përgjimit parandalues nuk përdoren si provë. Për sa kohë që ato nuk mund të përdoren si provë në një proces penal, nuk ka sens logjik dhe juridik që të përdoren si provë, për më tepër me fuqi prapavepruese, për procese të natyrës

administrative-disiplinore. Në këtë mënyrë cenohet e drejta për t'u gjykuar në bazë të provave të mbledhura në mënyrë të ligjshme.

4.4.3.3 Nenet 38 dhe 39 të ligjit cenojnë të drejtën për mbrojtje efektive dhe parimin e barazisë së armëve. Subjektet e rivlerësimit e kanë të pamundur për t'u ballafaquar me informacionet konfidenciale dhe personat që i japin këto informacione. Ndodhur në këto kushte, duke qenë se në thelb procedimi disiplinor i gjyqtarëve dhe prokurorëve në kuadër të rivlerësimit kalimtar është i ngjashëm me një procedim penal, sipas parimeve të procesit të rregullt askush nuk mund të akuzohet dhe të dënohet/shkarkohet duke u bazuar në një dëshmitar të vetëm dhe asnjë provë nuk mund të ketë vlerë të paracaktuar, por duhet të vlerësohet në unitet me provat e tjera, të cilat duhet të debatohen në respektim të parimit të kontradiktoritetit.

4.4.4 *Është cenuar e drejta për jetë private dhe familjare:*

4.4.4.1 Neni 3, pika 6, synon ta provojë kontaktin e papërshtatshëm në kuadrin e kontrollit të figurës nëpërmjet përgjimeve të komunikimeve elektronike. Në kushtet kur këto komunikime nuk kanë mbikëqyrjen e gjykatës, ato nuk mund të përdoren si provë para KPK-së dhe KA-së, pasi jo vetëm që merren në mënyrë të paligjshme, por nuk respektojnë as të drejtën për një jetë private sipas nenit 8 të KEDNJ-së.

4.4.4.2 Neni 49, pika 1, shkronja “ç”, i mungon qartësia dhe kriteret se kur vendoset kontrolli i sendeve të luajtshme dhe të paluajtshme, si dhe se cila është gjykata kompetente. Në mungesë të kriterëve të qarta e të përcaktuara ekziston mundësia e abuzimit nga organet e rivlerësimit, duke cenuar në këtë rast si parimin e sigurisë juridike, ashtu dhe të drejtën e respektimit të jetës private.

5. *Subjekti i interesuar, Kuvendi*, ka prapësuar para Gjykatës sa vijon:

i) Për legjitimitetin e kërkesësve

5.1 Kërkesit nuk legjitimohen në kërkesën e tyre, sepse kanë zgjedhur për t'u përfaqësuar në Gjykatën Kushtetuese nga një avokat, i cili nuk plotëson kushtet ligjore për përfaqësim, pasi sipas shkresës nr. 303, datë 19.6.2017 të Dhomës Kombëtare të Avokatisë nuk rezulton të jetë në listën e avokatëve që mund të ushtrojnë

profesionin përpara Gjykatës Kushtetuese. Po ashtu, sipas statutit të Shoqatës së Gjyqtarëve është këshilli drejtues, i cili vendos për kundërshtimin e akteve normative në Gjykatën Kushtetuese dhe në rastin konkret nuk rezulton të ketë një vendim nga ky këshill. Ndërsa në statutin e Unionit të Gjyqtarëve nuk ka asnjë dispozitë, e cila i jep të drejtë ndonjë organi të kësaj shoqate që të paraqesë kërkesë në Gjykatën Kushtetuese. Kërkuesve u mungon legjitimiteti edhe për sa i përket kundërshtimit të dispozitave ligjore që kanë të bëjnë me KLP-në, pasi sipas statuteve të të dyja shoqatave, anëtarët e tyre janë gjyqtarë, ndaj ato mund të bëjnë kërkesë vetëm për dispozitat që kanë të bëjnë me gjyqtarët dhe jo me prokurorët.

ii) Për parimin e gjësë së gjykuar (res judicata)

5.2 Të gjitha nenet e ligjit nr. 96/2016 objekt kërkesë, përveç nenit 12, shkronja “c”, dhe nenit 53, pikat 11 e 12, janë trajtuar më parë nga Gjykata Kushtetuese, e cila është shprehur me vendimin nr. 34, datë 10.4.2017, ndaj pretendimet lidhur me to duhen rrëzuar sipas parimit *res judicata*.

5.3 Edhe ligji nr. 84/2016 ka qenë më parë objekt shqyrtimi në Gjykatën Kushtetuese. Me vendimin nr. 2, datë 18.1.2017 Gjykata rrëzoi kërkesën për shfuqizimin e këtij ligji, duke argumentuar se nuk ka cenim të parimit të ndarjes dhe balancimit të pushteteve (paragrafët 16–48), parimit të sigurisë juridike (paragrafët 49–68), të të drejtave themelore të njeriut (paragrafët 59–70) dhe të së drejtës për një proces të rregullt ligjor (paragrafët 71–78). Për rrjedhojë, bazuar në parimin e gjësë së gjykuar, kërkesa për shfuqizimin e disa neneve të këtij ligji duhet të rrëzohet.

iii) Për themelin e kërkesës

5.4 *Për dispozitat e kundërshtuara të ligjit nr. 115/2016*

5.4.1 Në lidhje me pretendimet për nenin 7, pika 2, të ligjit, Kushtetuta në nenin 147, pika 3, të saj përcakton në mënyrë të qartë se ligji mund të shtojë më shumë kritere për anëtarët e KLGJ-së sesa ato të parashikuara në Kushtetutë. Vjetërsia si gjyqtar është qartësisht një kriter i tillë. Është detyrë e ligjvënësit të gjejë një mënyrë praktike për të zbatuar këtë parashikim të qartë dhe të drejtpërdrejtë kushtetues. Ky është pikërisht qëllimi dhe dobia e kërkesës që

gjyqtarët të cilët kandidojnë për detyrën e anëtarëve të KLGJ-së duhet të vlerësohen “shumë mirë” për të qenë të përshtatshëm për këtë detyrë.

5.4.2 Për sa i takon pretendimit të kërkuesve për nenin 59, Kushtetuta nuk e parashikon pozicionin e zëvendëskryetarit të KLGJ-së, prandaj ajo nuk mund të rregullonte kritere për zgjedhjen e tij.

5.4.3 Lidhur me pretendimin për nenin 62, pikat 8 dhe 13, Kushtetuta nuk shprehet për mënyrën se si vepron KLGJ-ja, për kuoromet përkatëse apo për raportin e anëtarësisë që pretendohet se duhet ruajtur nëpër komisione. Kushtetuta parashikon ekzistencën e këtyre komisioneve, por në asnjë rast nuk përcakton përbërjen apo mënyrën e funksionimit, duke ia deleguar këtë çështje shprehimisht ligjvënësit. Përbërja me shumicë gjyqtarësh është ruajtur pikërisht në ato komisione që kanë të bëjnë me çështje të karrierës së gjyqtarëve, ndërsa planifikimi dhe administrimi i buxhetit kanë natyrë tërësisht të ndryshme nga tri komisionet e tjera.

5.4.4 Nga pikëpamja formale, pretendimet në lidhje me nenin 66, pikat 2 dhe 6, nuk përmenden në objektin e kërkesës. Pika 3 e këtij neni përmendet gabimisht, sepse ajo merret me thirrjen për mbledhje të KLGJ-së. Lidhur me nenin 68, pika 6, që parashikon votën përcaktuese të kryetarit, përmbajtja e tij bazohet në rekomandimin e Komisionit të Venecias. Pretendimi për prirjen më të madhe të gjyqtarëve për të qenë në konflikt interesi është i pabazuar, pasi edhe anëtarët jogjyqtarë mund të kenë shprehur mendimet e tyre për çështje në cilësinë e tyre si avokatë, ekspertë, inspektorë, etj., përderisa janë juristë.

5.4.5 Pretendimi për nenin 76 është krejtësisht hipotetik dhe mbështetet në supozimin e gabuar që anëtarët jogjyqtarë të KLGJ-së janë në konflikt të përhershëm me anëtarët gjyqtarë.

5.5 Për dispozitat e kundërshtuara të ligjit nr. 96/2016

5.5.1 Në objektin e kërkesës është kërkuar shfuqizimi i nenit 12, pika 2, shkronjat “b” dhe “c”, por në përmbajtjen e kërkesës nuk është dhënë asnjë argumentim mbi antikushtetutshmërinë e këtyre dispozitave. Për rrjedhojë, pretendimi duhet rrëzuar.

5.5.2 Pretendimet e kërkuesve për shfuqizimin e neneve 42, 43, 47 dhe 53 të ligjit nuk janë ngritur në nivel kushtetues. Sipas nenit 43, pika 2, shkronja “b”, të ligjit transferimi është i hapur edhe për magjistratët e shkallëve më të ulëta, parashikim ky që rrëzon pretendimin e kërkuesve. Vetë procedura e lëvizjes paralele, sipas nenit 43, pika 2, është e hapur si për magjistratët që ushtrojnë funksionin në një gjykatë të të njëjtit nivel me pozicionin e lirë, edhe për magjistratët që ushtrojnë funksionin në një gjykatë të një niveli më të ulët dhe kanë në dy vlerësimet e fundit vlerësimin “shumë mirë”. Nenet 42, 43 dhe 47 vendosin procedura e kritere që disiplinojnë karrierën e gjyqtarit, mbështetur në standardet ndërkombëtare, duke përcaktuar kritere meritokratike, bazuar në kualifikimet, aftësitë dhe kapacitetet e nevojshme. Nëpërmjet këtyre dispozitave ligji ka vendosur kriteret që duhen përmbushur për t’u transferuar, në nivel të njëjtë ose nga një nivel më i ulët, si dhe kriteret minimale për t’u ngritur në detyrë. Për sa i përket nenit 42, pika 8, kërkuesit nuk kanë dhënë asnjë shpjegim se si kjo dispozitë pengon avancimin në karrierë të gjyqtarëve.

5.6 Për dispozitat e kundërshtuara të ligjit nr. 84/2016

5.6.1 Parashikimet e neneve 36, pika 3, dhe 39, pika 1, kanë për qëllim të përcaktojnë se cilat janë kontaktet e papërshtatshme, në mënyrë që të sigurohet që subjekti i rivlerësimit gëzon integritet, si dhe që për publikun të jenë të dukshme pavarësia dhe paanësia e gjyqtarit në ushtrimin e detyrës. Parashikimi i nenit 38, pika 1, në kundërshtim me sa parashtrojnë kërkuesit, nuk mund të kuptohet si bazë ligjore për të kryer përgjime elektronike nga ana e institucioneve të rivlerësimit. Vetëm provat dhe informacionet konfidenciale, si dhe çdo informacion tjetër i marrë në përputhje me ligjin mund të konsiderohen si prova dhe të vlerësohen nga institucionet e rivlerësimit.

5.6.2 Neni 38, pika 4, shkronjat “b” dhe “c”, nuk ka për qëllim të zgjerojë rrethin e subjekteve që i nënshtrohen kontrollit të figurës, ndaj pretendimi i kërkuesve është i pabazuar. Koncepti i personit të lidhur krijon premisa për një kontroll të plotë dhe qartësim të objektit të kontrollit. Në analogji me këtë, edhe kontrolli i pasurisë shtrihet te personat e lidhur me

subjektin. Bazuar në parashikimin e nenit DH, pika 1, të Aneksit të Kushtetutës, organet e rivlerësimit mund të përfshijnë në vlerësimin e tyre dhe vendime të gjykatave të shteteve të huaja. Më tej, vetë Kushtetuta, e cila citon “...dhe provat e tjera, përfshirë...”, nuk kërkon vetëm vendimet e gjykatave si provë. Duke qenë se dispozita kushtetuese nuk është shteruese, ligjvënësi ka detajuar provat që institucionet e rivlerësimit duhet të vlerësojnë për marrjen e vendimit përfundimtar. Neni 38 parashikon standardet e kontrollit të figurës, që nënkupton një vlerësim tërësor të të gjitha fakteve dhe provave, duke marrë në konsideratë rrethanat lehtësuese të parashikuara. Kjo krijon mundësinë që të bëhet një hetim i plotë dhe i gjithanshëm në lidhje me të dhënat që deklarohen për këtë komponent të procesit.

5.6.3 Neni 37, shkronjat “b” dhe “c”, ka të bëjë me detyrat e grupit të punës, me qëllim kryerjen në mënyrë të plotë dhe të saktë të kontrollit të figurës. Ndarja në paragrafë e detyrave të grupit të punës nuk nënkupton plotësimin në mënyrë të veçantë të secilit prej elementeve, por synon unifikimin e standardeve të përgjithshme që aplikohen për këtë kontroll. Grupi i punës në hartimin e raportit duhet të bazohet në rrethana të mirëpërcaktuara, me qëllim që ai të jetë sa më objektiv dhe pa ndikime të karakterit personal, armiqësor ose miqësor, që mund të favorizojnë ose disfavorizojnë subjektin e rivlerësimit.

5.6.4 Pretendimet e kërkuarve në lidhje me nenet 49, pika 2, dhe 54 janë të pabazuara. Kushtetutëbërësi i ka lënë qëllimisht një hapësirë të gjerë vlerësimi ligjvënësit për të përcaktuar se cilat janë provat e tjera dhe në këtë këndvështrim është detyrim i ligjvënësit për të përcaktuar mjetet e duhura të kërimit të provës, një prej të cilave është bashkëpunëtori i drejtësisë ose prova të tjera gjatë një procesi penal.

5.6.5 Lidhur me pretendimet për përmbajtjen e neneve 4, pika 2, dhe 61, pika 5, shprehja “vlerësim tërësor i procedurave” nuk ka të bëjë aspak me vendosjen e një kriteri të katërt. Bazuar në analizën e rezultateve të hetimit, institucionet e rivlerësimit realizojnë një vlerësim tërësor mbi subjektin e rivlerësimit. Kjo nënkupton se faktet apo gjetjet në kuadër të secilit komponent vlerësimi mund të mos passjellin marrjen e masës

disiplinore vetëm për këtë komponent. Por institucioni i rivlerësimit, bazuar në një vlerësim tërësor të akteve të administruara në kuadër të hetimit për të tre komponentët, krijon bindjen e brendshme se qëndrimi i subjektit të rivlerësimit në sistem cenon “rikthimin e besimit të publikut tek institucionet e këtij sistemi” dhe prandaj ai/ajo nuk mund të qëndrojnë më në sistem. Kjo ka të bëjë me të ashtuquajturën “pavarësi në dukje” të magjistratit.

5.6.6 Për sa i përket nenit 56, pika 1, qëllimi i ligjvënësit është t’i japë mundësi subjektit të rivlerësimit për t’u larguar nga sistemi me dëshirë, pa iu nënshtuar procesit të rivlerësimit, duke përfutur edhe një pagesë kalimtare. “Dorëheqja e privilegjuar” nuk duhet ngatërruar me dorëheqjen që çdo subjekt rivlerësimi mund të japë në çdo kohë gjatë procesit të rivlerësimit. Dorëheqja është një e drejtë kushtetuese dhe ligjvënësi nuk ka pasur për synim ta kufizojë atë.

5.6.7 Në lidhje me pretendimet për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, ligji nr. 84/2016 bazohet në parimet e sanksionuara përkatësisht në Kodin e Procedurës Administrative, ligjin “Për gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, si dhe në Kodin e Procedurës Civile. Pretendimet se nenet 54 dhe 37, shkronja “ç”, cenojnë të drejtën për t’u gjykuar nga një gjykatë e pavarur dhe e krijuar me ligj, janë të pabazuara, pasi organet e rivlerësimit nuk kanë për objekt të veprimtarisë së tyre hetimin mbi një shkelje penale dhe dënimin e personit përtej dyshimit të arsyeshëm. Procesi i rivlerësimit është një procedurë administrative/sanksionuese, e cila për nga garancitë që ofron si për organin që procedon, ashtu edhe për subjektin e rivlerësimit, bën që të garantohet një proces i rregullt ligjor. Edhe në këtë procedurë çdo provë duhet t’i nënshtrohet vlerësimit të saj.

5.6.8 Për sa i takon së drejtës për t’u mos u gjykuar mbi bazën e provave të mbledhura në mënyrë të paligjshme, opinionet e Komisionit të Venecias kanë sqaruar në mënyrë ezauruese se informacionet konfidenciale mund të përdoren vetëm në favor dhe jo në disfavor të subjektit të rivlerësimit.

5.6.9 Të pabazuara janë edhe pretendimet për nenet 38, pika 1, shkronja “a”, 39, pika 2, dhe 49, pika 2. Në vendimin nr. 2, datë 18.1.2017

Gjykata Kushtetuese ka theksuar se dispozitat e ligjit nuk e zhvendosin kontrollin dhe hetimin tek organet ekzistuese, të cilat nuk mund të ushtrojnë kompetencat që i njihen organeve të reja kushtetuese (KPK-së dhe KA-së). Për sa i përket pretendimit se ligji nuk garanton ballafaqimin e subjekteve të rivlerësimit me dëshmitarët në këtë fazë të procesit, sipas ligjit të gjitha provat e grumbulluara nga grupi i punës do t'i nënshtrohen vlerësimit dhe kontrollit përfundimtar nga institucionet e rivlerësimit. Në thelb, në këtë fazë të vlerësimit përpara KPK-së ose KA-së subjekti i rivlerësimit gëzon të drejtën e informimit, të dëgjimit dhe të mbrojtjes, në respektim të parimit të kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve.

5.6.10 Në lidhje me pretendimin për cenimin e së drejtës për jetë private dhe familjare, GJEDNJ-ja ka vlerësuar se kjo e drejtë nuk është absolute, por mund të kufizohet duke respektuar parimin e proporcionalitetit. Interesi publik për kufizimin e saj ka qenë lufta kundër korrupsionit në sistem dhe ky mjet është i nevojshëm për të garantuar qëllimin.

5.6.11 Të pabazuara janë edhe pretendimet për shfuqizimin e nenit 49, pika 1, shkronja "ç". Standardi i vendosur nëpërmjet garancisë që këqyrja dhe kontrolli mund të kryhen vetëm me vendim të gjykatës është në përputhje me jurisprudencën e GJEDNJ-së. Kjo garanci në fakt mbrohet subjektit e rivlerësimit nga abuzivizmi apo cenimi i të drejtave të tyre.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitetin e kërkesësve

6. Sipas subjektit të interesuar, Kuvendit, kërkesit nuk legjitimohen në paraqitjen e kësaj kërkesë për disa arsye. Në aspektin formal, përfaqësuesi që kryetarët e dy shoqatave kanë zgjedhur për t'i përfaqësuar nuk plotëson kushtet që kërkon ligji, pasi sipas shkresës nr. 303, datë 19.6.2017 të Dhomës Kombëtare të Avokatisë ai nuk rezulton të jetë në listën e avokatëve që kanë të drejtën e përfaqësimit përpara Gjykatës Kushtetuese. Po ashtu, kërkesit nuk kanë paraqitur asnjë informacion nëse asamblatë përkatëse janë mbledhur dhe kanë vendosur të paraqesin këtë kërkesë dhe pa një vendim të tillë kryetarët nuk legjitimohen që t'i drejtohen

Gjykatës. Sipas këtij subjekti, kërkesit nuk legjitimohen as në aspektin substancial, pasi në kërkesën objekt shqyrtimi mungon legjitimiteti për çështje që kapërcejnë "interesin" e gjyqtarit. Sipas statuteve të kërkesësve, anëtarët e tyre janë vetëm gjyqtarë, ndaj ata nuk mund të kundërshtojnë dispozita që kanë të bëjnë me prokurorët apo individë të tjerë. Parashikimet në statut nuk u njohin kërkesësve të drejta themelore, të cilat mund të jepen vetëm nga Kushtetuta. Statuti vetëm i mandaton ata të bëjnë atë që është e nevojshme për të forcuar pavarësinë dhe ndarjen e pushtetit, gjithmonë brenda kuadrit kushtetues e ligjor në fuqi. Në këtë kuptim, kërkesit nuk kanë legjitimitet lidhur me pretendimet për ligjin nr. 96/2016, me përjashtim të nenit që parashikon kriteret për gjyqtarët që do të zgjidhen në KLGJ dhe jo për ato që lidhen me KLP-në. Po ashtu, nëse interesi i tyre për dispozitat që lidhen me kompetencat e organeve të qeverisjes së sistemit të drejtësisë (ligji nr. 155/2016) do të konsiderohet i mjaftueshëm, çdo shtetas apo nëpunës civil do të legjitimohej të godiste dispozita që rregullojnë pushtetin e institucioneve shtetërore. Ky është një interpretim i gjerë dhe qartësisht nuk është në qëllimet e kushtetutëbërësit, i cili, përkundrazi, e ka kufizuar çështjen e legjitimitetit.

7. Gjykata vëren se ndërsa në nenin 131 të Kushtetutës janë parashikuar kompetencat e saj, mes të cilave edhe kontrolli i pajtueshmërisë së normës ligjore me Kushtetutën (pika 1, shkronja "a"), në nenin 134 parashikohen subjektet që mund ta vënë atë në lëvizje për iniciimin e këtij kontrolli kushtetues. Gjykata rikonfirmon faktin se me ndryshimet e reja kushtetuese, pjesë e të cilave ka qenë edhe rrethi i subjekteve që mund t'i drejtohen asaj, organizatat janë përfshirë në shkronjën "h" të pikës 1 të nenit 134, por nuk ka ndryshuar kërkesa e pikës 2 të këtij neni, sipas së cilës ky subjekt mund të bëjë kërkesë vetëm nëse provon interesin e tij në lidhje me çështjen. Përmbajtja e kësaj dispozite kushtetuese është zbrëthyer në nenin 49 të ligjit nr. 8577/2000, i cili në pikën 4 parashikon se subjektet e kushtëzuara kanë detyrimin të provojnë në çdo rast se çështja lidhet drejtpërdrejt me të drejtat dhe liritë e parashikuara nga Kushtetuta ose me qëllimet e veprimtarisë së tyre.

8. Në kuptim të këtyre dispozitave Gjykata vlerëson se SHKGJRSH-ja dhe UGJSH-ja legjitimohen *ratione personae*, pasi janë regjistruar si persona juridikë, respektivisht me vendimet nr. 2160, datë 25.1.2008 dhe nr. 2171, datë 4.2.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Siç rezulton nga vendimet për regjistrimin si person juridik, anëtarë të shoqatave kërkuese janë gjyqtarë të të gjitha shkallëve të gjyqësorit të juridiksionit të zakonshëm. Megjithatë, Gjykata ka vlerësuar se nuk është e nevojshme të provohet se këto subjekte përfaqësojnë të gjithë gjyqtarët, pasi në kuptim të nenit 134 të Kushtetutës një kërkesë e tillë nuk përbën kusht për legjitimitimin (*shih vendimet nr. 11, datë 6.4.2010; nr. 11, datë 6.4.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Gjykata vëren, gjithashtu, se këto shoqata, veçmas apo edhe të dyja bashkë, i janë drejtuar disa herë asaj për kontrollin e pajtueshmërisë së normës me Kushtetutën dhe në këtë praktikë nuk është vënë asnjëherë në dyshim legjitimiteti formal dhe procedural i tyre, pavarësisht se cili nga organet drejtuese ka marrë nismën për t'iu drejtuar Gjykatës. Sipas parashikimeve të nenit 13 të statutit të SHKGJRSH-së dhe të nenit 39 të statutit të UGJSH-së, kryetari i shoqatës është organi që përfaqëson këto subjekte në marrëdhënie me të tretët. Megjithatë, në ndryshim nga statuti i UGJSH-së, i cili nuk e përmban një parashikim të tillë specifik, në nenin 11 të statutit të SHKGJRSH-së, i rishikuar dhe ndryshuar me vendimin e datës 3.11.2016 të asamblesë së përgjithshme, parashikohet se këshilli drejtues vendos për goditjen në Gjykatën Kushtetuese të akteve normative që cenojnë statusin e gjyqtarëve. Në kuptim të kësaj dispozite, ky subjekt ka paraqitur vendimin e datës 22.5.2017 të këshillit drejtues të shoqatës, me të cilin është vendosur që t'i drejtohet kësaj Gjykate, sipas objektit të kërkesës në shqyrtim. Gjithashtu, edhe UGJSH-ja, me shkresën e datës 14.7.2017, ka informuar Gjykatën në lidhje me vendimin e marrë nga bordi drejtues i kësaj shoqate për t'iu drejtuar asaj për kontrollin e pajtueshmërisë me Kushtetutën të dispozitave ligjore të kundërshtuara në kërkesë.

10. Për sa i përket pretendimit tjetër të subjektit të interesuar, në lidhje me përfaqësuesin e kërkuesve, sipas akteve bashkëlidhur kërkesës rezulton se kryetarët e shoqatave kërkuese kanë

autorizuar një avokat, anëtar të Dhomës së Avokatisë Tiranë, për të paraqitur kërkesën dhe për t'i përfaqësuar ato para Gjykatës. Sipas nenit 24 të ligjit nr. 8577/2000, të ndryshuar me ligjin nr. 99/2016, pjesëmarrësit në gjykimin kushtetues mbrohen vetë ose nëpërmjet përfaqësuesit ligjor. Kur çështja kalon për gjykim dhe objekt kërkesë është një ligj ose akt normativ, kërkuesi përfaqësohet në gjykim me avokat ose përfaqësues ligjor të specializuar. Në ligjin organik të Gjykatës parashikohet edhe mënyra e paraqitjes së kërkesës, si dhe kriteret për paraqitjen e saj. Sipas nenit 27, pika 1 kërkesa paraqitet nga kërkuesi ose përfaqësuesi i zgjedhur, kurse në rast se kërkuesi ka zgjedhur të përfaqësohet nga një avokat, ai i bashkëngjijt kërkesës aktin e përfaqësimit. Sipas pikës 2, shkronja “ë” kërkesa duhet të përmbajë edhe nënshkrimin e kërkuesit ose përfaqësuesit dhe aktin e përfaqësimit. Kërkesa që nuk plotëson kriteret e parashikuara në pikën 2 konsiderohet e paplotë dhe njoftohet kërkuesi për të bërë plotësimet e nevojshme (pika 5). Sipas nenit 31/a, pika 2 moskalimi i çështjes në seancë plenare vendoset kur, mes të tjerash, kërkesa nuk është paraqitur nga subjekti që legjitimohet (shkronja “b”), kërkesa është paraqitur nga një person i paaautorizuar (shkronja “c”) etj. Për rrjedhojë, në kuptim të shqyrtimit paraprak të kërkesës, atë që kryhet në rrugë administrative dhe më pas nga kolegji, kërkesa duhet që të plotësojë kriteret formale, që në rastin konkret janë plotësuar nga kërkuesit në kushtet që i kanë bashkëlidhur kërkesës edhe autorizimin e kryetarëve të shoqatave për caktimin e përfaqësuesit të tyre.

11. Më tej, sipas pikës 3 të nenit 39 të ligjit nr. 8577/2000, i cili përfshihet në kreun VI që parashikon rregullat e funksionimit të Gjykatës dhe shqyrtimit të çështjeve në seancë plenare, përfaqësues të pjesëmarrësve në gjykimin kushtetues mund të jenë avokatët, të cilët pajisen me prokurë ose caktohen si të tillë me deklaram në seancë plenare, kurse sipas pikës 4 të këtij neni është Dhoma Kombëtare e Avokatisë që cakton listën e avokatëve që mund të marrin pjesë në shqyrtimin e çështjeve në Gjykatën Kushtetuese. Gjykata vlerëson se ky parashikim ligjor në rastin e shqyrtimit të çështjes në seancë plenare ka për qëllim rritjen e cilësisë së

përfaqësimit në gjykimin kushtetues, por nuk mund të konsiderohet si një e metë e tillë që e bën kërkesën të paplotë apo përbën shkak për rrëzimin e saj, për sa kohë që përveçse mund të riparohet nga palët gjatë procesit, ajo nuk parashikohet as si shkak për rrëzimin e kërkesës sipas dispozitave të sipërcituara të ligjit organik.

12. Në lidhje me këtë pretendim, në seancën e datës 28.9.2017 Gjykata mori paraprakisht në shqyrtim kërkesën e paraqitur nga subjekti i interesuar për moslegjitimitimin e përfaqësuesit të kërkuarve. Pasi dëgjoi pretendimet e palëve të pranishme, Gjykata, në zbatim të nenit 39, pika 4 të ligjit nr. 8577/2000, si edhe të nenit 19, pika 3, shkronja “c”, të ligjit nr. 9109, datë 17.7.2003, “Për profesionin e avokatit në Republikën e Shqipërisë”, vlerësoi se avokati Alban Alimema nuk kishte të drejtën e përfaqësimit të çështjes objekt gjykimi në Gjykatën Kushtetuese. Po ashtu, për t’i dhënë mundësi palës kërkuarëse për caktimin e një përfaqësuesi tjetër, Gjykata vendosi shtyrjen e seancës plenare për në datën 2.10.2017. Në këtë seancë si përfaqësues i SHKGJRSH-së u paraqit kryetari i saj z. Erjon Bani, kurse si përfaqësues i UGJSH-së u paraqit sekretari organizativ i saj, z. Genti Dokollari, sipas autorizimit të lëshuar nga kryetari i bordit drejtues të kësaj shoqate. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se për sa kohë që të metat e përfaqësimit në seancë plenare u korrigjuan nga kërkuarësi, pretendimi i subjektit të interesuar në lidhje me legjitimitimin formal është i papabazuar.

13. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, sipas nenit 134/2 të Kushtetutës subjektet e kushtëzuara, ku përfshihen edhe organizatat, mund të bëjnë kërkesë vetëm për çështje që lidhen me interesat e tyre. Gjykata është shprehur në mënyrë të vazhdueshme se vlerësimi nëse një organizatë ka ose jo mjaftueshëm interes, bëhet rast pas rasti, në varësi të rrethanave të çdo çështjeje të veçantë. Organizata që vë në lëvizje gjykimin kushtetues duhet të provojë se në çfarë mënyre ajo mund të preket në një aspekt të veprimtarisë së saj, pra duhet të provojë lidhjen e drejtpërdrejtë dhe të individualizuar që ekziston midis veprimtarisë së saj dhe normës që kundërshton. Interesi për të vepruar duhet të jetë i sigurt, i drejtpërdrejtë dhe vetjak. Ky interes konsiston tek e drejta e shkelur, te dëmi real ose potencial dhe jo te premisat teorike mbi antikushtetutshmërinë e

normës që ka sjellë këtë cenim të interesit. Vetëm fakti se dispozitat e kundërshtuara mund të kenë ose kanë pasur një efekt çfarëdo mbi subjektin kërkuar nuk është i mjaftueshëm për të përcaktuar nëse ai legjitimohet në paraqitjen e kërkesës, por është e nevojshme të provohet se dispozita e kundërshtuar rregullon marrëdhënie që janë qëllimi i veprimtarisë së tij, sipas përcaktimeve të bëra në Kushtetutë, në ligje ose, në rastin e subjekteve të së drejtës private, në statut (*shih vendimin nr. 34, datë 10.4.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Gjykata, referuar statutit dhe aktit të themelimit të shoqatave kërkuarëse, vëren se ato kanë për qëllim mbrojtjen dhe garantimin e statusit të gjyqtarëve, si dhe ruajtjen dhe forcimin e pavarësisë së pushtetit gjyqësor në raport me pushtetin legjislativ dhe atë ekzekutiv. Në nenin 1 të statutit të SHKGJRSH-së parashikohet se ajo është një bashkim vullnetar profesional i gjyqtarëve të Republikës së Shqipërisë, e krijuar me vullnetin e lirë të anëtarëve të saj. Kurse sipas nenit 3 të statutit qëllimi i veprimtarisë së shoqatës është konsolidimi, forcimi dhe mbrojtja e pavarësisë së gjyqtarëve dhe i sistemit gjyqësor në tërësi; promovimi dhe inspirimi i vlerave të gjyqtarëve në veçanti dhe i sistemit gjyqësor në përgjithësi; zhvillimi i profesionalizmit në gjyqësor; rritja e besueshmërisë së publikut të gjyqësori; zhvillimi dhe implementimi i statusit të gjyqtarëve në përputhje me Kushtetutën dhe standardet ndërkombëtare; rritja e rolit të gjyqtarëve në ushtrimin e funksionit të tyre kushtetues në dhënien e drejtësisë jashtë çdo ndikimi etj. Në nenin 1 të statutit të UGJSH-së parashikohet se ajo është një organizatë jofitimprurëse, vullnetare, e pavarur, profesionale, e cila bashkon gjyqtarë shqiptarë dhe kontribuon në forcimin e një imazhi publik pozitiv për gjykatat shqiptare. Sipas nenit 8 të statutit qëllimi i veprimtarisë të kësaj shoqate është, ndër të tjera, ndihma në mbrojtjen e interesave profesionale, intelektualë, etikë, shoqërore dhe materiale të gjyqtarëve. Duke qenë se qëllimi i kërkuarve është mbrojtja e të drejtave dhe interesave të gjyqtarëve, është e drejta e tyre që në çdo rast, kur konstatojnë se një normë cenon interesat e tyre, në tërësi ose në veçanti, t’i drejtohen Gjykatës Kushtetuese me kërkesë për shfuqizimin e normës konkrete (*shih vendimin nr. 11, datë 6.3.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Sipas nenit 1 të ligjit nr. 115/2016, “Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë”, objekti i tij është përcaktimi i parimeve dhe rregullave në lidhje me organizimin dhe funksionimin e KLGJ-së, KLP-së, ILD-së, KED-së dhe Shkollës së Magjistraturës. Gjykata vëren se kërkuesit, përveç dispozitave që rregullojnë aspekte të organizimit dhe funksionimit të këshillave gjyqësorë, kanë kundërshtuar edhe dispozita që edhe pse me përmbajtje të njëjtë, janë të zbatueshme për sa u takon prokurorëve dhe këshillave të tyre, konkretisht nenet 157, pika 1, 160, pikat 8 dhe 13, 166, pika 6 dhe 175, pika 2. Duke qenë se në lidhje me këto dispozita kërkuesit nuk provojnë se në çmënyrë ato zbatohen edhe ndaj gjyqtarëve, interesat e të cilëve përfaqësojnë para Gjykatës, ata nuk arrijnë të provojnë interesin për kundërshtimin e tyre. Gjykata konstaton se ajo ka marrë edhe më parë në shqyrtim dhe është shprehur në lidhje me disa dispozita të ligjit nr. 115/2016 që lidhen me organizimin dhe funksionimin e KLP-së. Megjithatë, në atë rast Gjykata është vënë në lëvizje nga një grup deputetësh që përfaqësojnë jo më pak se 1/5-ën e anëtarëve të Kuvendit, të cilët si subjekt i pakushtëzuar nuk nevojitet të justifikojnë interesin e tyre në lidhje me çështjen (*shih vendimin nr. 41, datë 16.5.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se kërkuesit nuk legjitimohen *ratione materiae* për kundërshtimin e dispozitave të ligjit nr. 115/2016 që rregullojnë çështje të organizimit dhe funksionimit të KLP-së, konkretisht neni 157, pika 1, shprehja “*zëvendëskryetari*”, neni 160, pika 8, shprehja “*2 anëtarë joprokurorë*” dhe pika 13, shprehja “*nga 2 anëtarë joprokurorë dhe 1 anëtar prokuror*”, neni 166, pika 6, dhe neni 175, pika 2, pasi nuk arriten të provojnë lidhjen e drejtpërdrejtë mes veprimtarisë që kryejnë dhe përmbajtjes së këtyre dispozitave ligjore të kundërshtuara.

16. Në lidhje me ligjin nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, Gjykata vëren se ai ka për objekt përcaktimin e statusit të magjistratëve (neni 1), term që sipas nenit 2/gj të tij i referohet gjyqtarit (me përjashtim të atij të Gjykatës Kushtetuese), prokurorit dhe kryetarit të gjykatës ose të prokurorisë, përfshirë kryetarin e Gjykatës

së Lartë, Prokurorin e Përgjithshëm dhe drejtuesin e Prokurorisë së Posaçme. Gjykata vëren se dispozitat e kundërshtuara i referohen magjistratit pa bërë asnjë dallim midis gjyqtarit dhe prokurorit, për rrjedhojë në lidhje me këto dispozita kërkuesit legjitimohen, pasi ato zbatohen drejtpërdrejt ndaj anëtarëve të tyre.

17. Për sa i takon ligjit nr. 84/2016, “Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, në nenin 1 të tij parashikohet se ai ka për qëllim përcaktimin e rregullave të posaçme për rivlerësimin kalimtar të të gjitha subjekteve të rivlerësimit, që sipas nenit 3, pika 16, të këtij ligji, i cili referon te neni 179/b i Kushtetutës, janë gjyqtarët dhe prokurorët, përfshirë gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese dhe të Gjykatës së Lartë, Prokurorin e Përgjithshëm, Kryeinspektorin dhe inspektorët e tjerë pranë KLD-së. Në kushtet kur dispozitat e këtij ligji zbatohen në mënyrë të njëjtë ndaj çdo subjekti të rivlerësimit, pra edhe ndaj anëtarëve të shoqatave kërkuese, Gjykata vlerëson se kërkuesit legjitimohen për kundërshtimin e tyre.

18. Kërkuesit legjitimohen edhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 2-vjeçar të përcaktuar në nenin 50, pika 1 të ligjit nr. 8577/2000.

B. Për juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese¹

19. Gjykata vëren se të tria ligjet e kundërshtuara nga kërkuesit janë marrë edhe më parë në shqyrtim prej saj. Për rrjedhojë, Gjykata duhet të vlerësojë nëse në rastin konkret ndodhemi përpara gjësë së gjykuar dhe nëse ajo mund të shprehet sërish për përmbajtjen e këtyre akteve të kundërshtuara.

20. Sipas kërkuesve në rastin konkret nuk jemi përpara gjësë së gjykuar dhe Gjykata nuk ka asnjë pengesë për t'i marrë sërish në shqyrtim dispozitat e kundërshtuara, për arsye se disa prej tyre nuk kanë qenë pjesë e objektit të kërkesave të sipërcituara, kurse disa të tjerave nuk u është dhënë përgjigje në themel, pasi është vlerësuar se nuk janë ngritur në nivel kushtetues. Në këtë mënyrë, sipas tyre, Gjykata e ka lënë të hapur mundësinë që nëse ngrihen argumente

¹ Gjyqtarja Vitore Tusha votoi për mungesën e juridiksionit të Gjykatës për shqyrtimin e tre ligjeve objekt i kërkesës, për arsye se ndodhemi para gjësë së gjykuar.

kushtetuese, ato mund t'i nënshtrohen përsëri gjykimit kushtetues.

21. Gjykata ka theksuar se zbatimi i detyrueshëm i vendimeve të saj është i garantuar nga Kushtetuta, e cila në nenet 132 dhe 145 të saj sanksionon shprehimisht këtë koncept kushtetues. Ndikimi i padiskutueshëm i vendimeve të Gjykatës Kushtetuese është i tillë që iu imponon të gjitha organeve shtetërore, duke mos përjashtuar as gjykatat, fuqinë detyruese të arsyetimit të vendimit të saj. Arsyetimi që përdor Gjykata Kushtetuese në vendimet e saj ka forcën e ligjit, çka buron nga autoriteti i këtij organi për të thënë fjalën e fundit në çështjet për të cilat të tjerët tashmë janë shprehur. Çdo qëndrim i kundërt krijon një precedent të rrezikshëm në marrëdhëniet institucionale (*shih vendimin nr. 18, datë 14.4.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Vendimet e Gjykatës kanë fuqi detyruese të përgjithshme dhe janë përfundimtare. Ato përbëjnë jurisprudencë kushtetuese, për rrjedhojë kanë efektet e forcës së ligjit. Efekti detyrues i këtyre vendimeve ka të bëjë si me pjesën urdhëruese, ashtu edhe me pjesën arsyetuese të vendimit. Ky efekt që pasqyrohet mbi argumentet thelbësore të vendimit të saj përbën edhe një *ratio decidendi*, eliminimi i të cilave do ta bënte vendimin, në tërësinë e tij, të pakuptimtë. Në këtë pikëpamje, Gjykata ka theksuar se nga standardi i detyrimit të zbatimit të vendimarrjes kushtetuese nuk mund të bëjë përjashtim as vetë ajo (*shih vendimin nr. 44, datë 29.6.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Në lidhje me parimin *res judicata* Gjykata ka theksuar se në të drejtën kushtetuese ajo njihet si një nga tri format e efekteve që merr vendimi gjyqësor në procedurën abstrakte të kontrollit të kushtetutshmërisë së normave juridike. Në aspektin formal e procedural gjë e gjykuar nënkupton përfundimin në drejtim të mosankueshmërisë së vendimit, ndërsa në atë substancial nënkupton fuqinë e detyrueshme të vendimit. Ky parim është i zbatueshëm jo vetëm ndaj palëve në gjykim, por edhe ndaj të gjitha autoriteteve publike brenda juridiksionit, që janë të interesuara ose të përfshira në përmbajtjen e vendimit të gjykatës. Tëpar karakteristik i gjësë së gjykuar është se kur në vendimin e parë çështja e ngritur është konsideruar e pabazuar në themel, ajo nuk mund të shqyrtohet më tej. Në rastet kur

nuk është shprehur papajtueshmëria kushtetuese e normës juridike, kërkuesi nuk ndalohej të bëjë përsëri të njëjtën kërkesë për kontrollin e pajtueshmërisë së normës me Kushtetutën. Kjo gjë varet nga pjesa arsyetuese e vendimit, sepse rrëzimi i kërkesës mund të jetë vendosur për shkaqe të tjera (*shih vendimin nr. 29, datë 21.12.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Kufijtë e zbatimit të parimit të gjësë së gjykuar përcaktohen në lidhje të ngushtë me thelbin e mosmarrëveshjes në gjykim. Në këtë aspekt, Gjykata çmon se gjëja e gjykuar përfshin jo vetëm urdhërimet e dispozitivit të vendimit gjyqësor, por edhe vërtetimet e fakteve dhe zbatimin e së drejtës, të përcaktuara në pjesën përshkruese arsyetuese të vendimit, me kusht që të jenë kryer me qëllim të dhënies së vendimit gjyqësor dhe t'u përkasin fakteve ose marrëdhënieve që kanë formuar objektin e gjykimit mbi të cilin gjykata ka dhënë vendimin e saj (*shih vendimin nr. 33, datë 10.4.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, Gjykata në praktikën e saj ka pranuar edhe rishqyrtimin e kërkesës së të njëjtit subjekt, me të njëjtin objekt, kur përmes një kërkesë tjetër, brenda afatit ligjor të parashikuar nga ligji i saj organik, janë ngritur shkaqe të reja për antikushtetutshmërinë e aktit të kundërshtuar (*shih vendimet nr. 29, datë 21.12.2006; nr. 21, datë 29.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Për të arritur në rastin konkret në përfundimin nëse ndodhemi para gjësë së gjykuar, në vijim Gjykata, për secilin nga ligjet objekt i kësaj kërkesë, do të analizojë si objektin dhe përmbajtjen e kërkesave të mëparshme që i janë paraqitur asaj në lidhje me këto tri ligje, ashtu edhe përmbajtjen e kërkesës në shqyrtim, si dhe qëndrimin e mbajtur prej saj në vendimet që janë shprehur në lidhje me këto kërkesa.

B.1. Për ligjin nr. 84/2016

25. Në lidhje me ligjin nr. 84/2016, Gjykata vëren se në kërkesën e parë të datës 5.10.2016, të shqyrtuar prej saj me vendimin nr. 2, datë 18.1.2017, u kundërshtua në tërësinë e tij ky akt normativ, duke u evidentuar përmbajtja e dispozitave konkrete të ligjit që rregullonin çështje të caktuara, me pretendimin se bie ndesh me disa parime kushtetuese, si edhe cenon të drejtat themelore të subjekteve të rivlerësimit. Në atë gjykim kërkimet dhe pretendimet e ngritura

nga kërkuesi, një grup deputetësh të Kuvendit, u mbështetën edhe nga kërkuesja UGJSH-ja, e cila mori pjesë në të në cilësinë e subjektit të interesuar.

26. Gjykata vëren se në kërkesën në shqyrtim janë kundërshtuar disa nga dispozitat që rregullojnë standardet dhe procedurën e kontrollit të figurës, konkretisht nenet 36, pika 3; 37, shkronjat “b”, “c” dhe “ç”; 38, pikat 1 dhe 4, shkronjat “b”, “c” dhe “d”; 39, pika 1. Po ashtu, janë kundërshtuar nenet 4, pika 2, dhe 61, pika 5 në pjesën që e lidhin shkarkimin me vlerësimin tërësor të procedurave apo cenimin e besimit të publikut; neni 49, pika 1, shkronja “ç”, që u referohet mjeteve për kërkimin e provës; neni 54, që i referohet bashkëpunëtorit të drejtësisë; neni 56, që rregullon institutin e dorëheqjes, të cilat janë kundërshtuar edhe në kërkesën e parë të shqyrtuar prej saj. Për rrjedhojë, në rastin konkret duhet vlerësuar nëse shkaqet e ngritura në këtë kërkesë janë të njëjta me ato të parashtruara në kërkesën e parë të marrë në shqyrtim nga Gjykata.

27. Duke krahasuar përmbajtjen e të dyja kërkesave rezulton se në kërkesën e parë u pretendua se përmbajtja e neneve 4, pika 2, 59, pika 2 dhe 61, pika 5 ka zgjeruar rastin e shkarkimit nga detyra me nocione të reja, siç janë vlerësimi tërësor i procedurave dhe cenimi i besimit të publikut të sistemi i drejtësisë, të cilat janë nocione të papërkufizuara dhe subjektive dhe përbëjnë tejkallim të kritereve që ka parashikuar Kushtetuta.

28. Në kërkesën në shqyrtim kërkuesit pretendojnë se nenet 4, pika 2 dhe 61, pika 5 bien në kundërshtim me nenin 7 të Aneksit të Kushtetutës. Sipas tyre, dispozita kushtetuese ka parashikuar se rivlerësimi bazohet vetëm në tre komponentë, kurse dispozitat ligjore, në kundërshtim me parimin e hierarkisë së akteve ligjore, shtojnë edhe një kriter të katërt që i referohet vlerësimit tërësor të procedurave.

29. Në lidhje me përmbajtjen e neneve 37, 38 dhe 39 të ligjit, në kërkesën e parë u pretendua se ato cenojnë parimin e shtetit të së drejtës, si dhe të drejtën për një proces të rregullt, pasi nuk respektojnë parimet kushtetuese për marrjen, administrimin dhe çmuarjen e provave. Neni 37 përbën tejkallim të konceptit kushtetues të kontrollit të figurës sipas nenit DH të Aneksit,

pasi e ka zgjeruar objektin e kontrollit të figurës jo vetëm te kontakti i papërshtatshëm me personat e lidhur me krimin e organizuar, por edhe te hipoteza të tjera. Vlerësimi që bën grupi i punës sipas kësaj dispozite, përfshin vlerësimin psikologjik të subjektit, i cili del jashtë natyrës së kontrollit të figurës, kurse verifikimi i përfshirjes në krimin e organizuar është kompetencë e organit të prokurorisë. Neni 38 ka deformuar qëllimin e kontrollit, pasi ka përcaktuar standarde që konsiderojnë kontakt të papërshtatshëm edhe ato që nuk kanë asnjë ndikim tek ushtrimi i rregullt i detyrës. Ai përmban koncepte që janë shmangie nga koncepti i provave që përmend neni DH, pika 1, i Aneksit të Kushtetutës.

30. Në kërkesën në shqyrtim pretendohet se këto dispozita cenojnë parimin e hierarkisë së akteve ligjore dhe atë të ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve. Në tejkallim të përmbajtjes së nenit DH të Aneksit të Kushtetutës, nenet 36 dhe 39 të ligjit e shtrijnë hetimin edhe te personat e dyshuar si të përfshirë në krimin e organizuar, si dhe verifikimin e kontakteve me këta persona. Më tej, parashikimi i nenit 37 për vlerësimin e tendencave kriminale, nuk është objekt i vlerësimit të figurës sipas normës kushtetuese. Kontrolli që ushtron grupi i punës sipas nenit 37, shkronja “ç”, është kompetencë kushtetuese e organit të prokurorisë, ndërsa gjykimi i Gjykatës për Krimet e Rënda. Në këtë mënyrë kjo dispozitë cenon edhe të drejtën për t'u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj. Po ashtu, neni 38 shtrihet edhe te personat e lidhur, ndërkohë që sipas Kushtetutës qëllimi i procesit të rivlerësimit është identifikimi i kontakteve të papërshtatshme të subjektit të rivlerësimit. Sipas nenit DH të Aneksit të Kushtetutës kontrolli bazohet në prova që kanë fuqi të plotë provuese dhe që janë publike, ndërsa neni 38, pika 3 parashikon se kontrolli përfshin edhe vlerësimin e informacioneve që lidhen me rrethanat që merren parasysh në konstatim. Kërkuesit pretendojnë, gjithashtu, se nenet 38 dhe 39 të ligjit cenojnë të drejtën e mbrojtjes efektive dhe barazisë së armëve.

31. Në lidhje me nenin 49, pika 1, shkronja “ç”, të ligjit, në kërkesën e mëparshme u pretendua se ai nuk parashikon asnjë rregull se si realizohet këqyrja dhe kontrolli i sendeve të luajtshme dhe të paluajtshme, rastet kur kjo është

e lejueshme apo e nevojshme, si dhe cila është gjykata kompetente në kuptim të kësaj dispozite.

32. Në kërkesën në shqyrtim pretendohet se nenit 49, pika 1, shkronja “ç”, i mungon qartësia dhe kriteret se kur vendoset kontrolli i sendeve të luajtshme dhe të paluajtshme. Në mungesë të kriterëve të qarta e të përcaktuara, ekziston mundësia e abuzimit nga organet e rivlerësimit, duke u cenuar parimi i sigurisë juridike dhe e drejta e respektimit të jetës private.

33. Për sa i përket nenit 54 të ligjit, në kërkesën e mëparshme u pretendua se ky nen së bashku me nenin 53 lejojnë marrjen e informacioneve nga publiku pa përmbushur standardin e parashikuar në nenin 6, pika 2, të Aneksit të Kushtetutës. Ligji parashikon se një dëshmi e dhënë përpara prokurorit në kuadër të një marrëveshjeje bashkëpunimi përbën një provë thelbësore, çka del jashtë objektit të rivlerësimit, pasi veprimi korruptiv në këtë rast duhet të ndiqet nga organi i prokurorisë dhe dënimi i subjektit duhet të sjellë shkarkimin e tij. Këto parashikime, në kundërshtim me nenet 42 dhe 32, pika 2, të Kushtetutës, cenojnë rregullat për administrimin, mbledhjen apo vlerësimin e provave dhe e shndërrojnë procesin nga objektiv në subjektiv, që bazohet në të dhëna të mbledhura në mënyrë të paligjshme dhe pa asnjë kriter ligjor.

34. Në kërkesën në shqyrtim pretendohet se përmbajtja e neneve 54 dhe 49, pika 2, del tej objektit të procesit të rivlerësimit. Sipas kërkesëve, marrja dhe administrimi si provë i deklaratës së dhënë para prokurorit nuk ka asnjë vlerë në procesin e rivlerësimit, pasi nuk mund të provojë asnjë nga komponentët e tij. Për rrjedhojë, cenohet edhe parimi i prezumimit të pafajësisë, pasi për sa kohë që nga prokuroria fillon një hetim penal, subjekti i rivlerësimit prezumohet i pafajshëm derisa të provohet fajësia me vendim të formës së prerë, si edhe e drejta për një proces të rregullt ligjor, pasi në proces asnjë provë nuk ka vlerë të paracaktuar, por ajo i nënshtrohet debatit dhe vlerësohet në unitet me provat e tjera. Parashikimi i nenit 54 cenon edhe parimin e ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve, pasi gjykimi i çështjeve penale është në kompetencë të Gjykatës për Krimet e Rënda si gjykatë e caktuar me ligj.

35. Kurse për sa i takon nenit 56 të ligjit, në

kërkesën e parë u pretendua se ai bie ndesh me nenin 6 të Aneksit të Kushtetutës dhe me nenin 49 të Kushtetutës, pasi cenon të drejtën e subjektit të rivlerësimit për të zgjedhur punën e tij. Kjo sepse akti i dorëheqjes është një akt vullnetar dhe nuk mund të jetë i kufizuar në kohë.

36. Në kërkesën në shqyrtim pretendohet se kjo dispozitë bie ndesh me parimin e shtetit të së drejtës dhe të hierarkisë së akteve ligjore, për arsye se tejkalon parashikimin e nenit 6 të Aneksit të Kushtetutës. Dispozita kushtetuese nuk ka natyrën e një dispozite deleguese, pasi ajo nuk ka parashikuar ndonjë rezervë ligjore për ligjvënësin. Nëse subjekti jep dorëheqjen, atëherë procesi i rivlerësimit mbetet pa objekt, ndaj ai duhet të pushohet sipas parashikimit kushtetues.

37. Pasi më sipër janë evidentuar pretendimet e ngritura nga kërkuessit në të dyja kërkesat e paraqitura para Gjykatës, ajo vlerëson të ndalet në vijim në qëndrimin e mbajtur prej saj në vendimin nr. 2, datë 18.1.2017, me të cilin është shprehur në lidhje me pajtueshmërinë me Kushtetutën të përmbajtjes së ligjit nr. 84/2016. Gjykata vëren se në këtë vendim vlerësimi i saj është ndalur në kuptim të standardeve dhe frymës së përgjithshme që përshkon ligjin nr. 84/2016, “Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, duke pasur parasysh edhe qëndrimet e mbajtura nga Komisioni i Venecias në opinionin e përgatitur me kërkesë të Gjykatës për këtë qëllim. Gjykata i analizoi dispozitat e këtij ligji në frymën e parimit të ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve, i sanksionuar në nenin 7 të Kushtetutës, duke zbatuar standardin e interpretimit pajtues me Kushtetutën, në mënyrë të veçantë me nenin 179/b dhe Aneksin e saj (*shih paragrafin 25 të vendimit*). Në përputhje me këtë standard, për sa i takon procesit të kontrollit të figurës, bazuar në përmbajtjen e neneve 35-39 të ligjit që përcaktojnë thelbin e kompetencave që ligji u ka njohur organeve të tjera të përfshira në proces, pra ato që lidhen me realizimin e procesit të mbledhjes së të dhënave dhe të vlerësimit të figurës së subjektit të rivlerësimit, Gjykata theksoi se institucionet kushtetuese të rivlerësimit kanë autoritetin për të pasur një kontroll të plotë mbi procesin e verifikimit të figurës, si dhe akses të gjitha materialet

përkatëse. Përdorimi i kontrolleve për qëllime të procesit të rivlerësimit, sipas dispozitave të kreut V të ligjit, duhet të jetë nën mbikëqyrjen dhe kontrollin e KPK-së dhe duhet t'i nënshtrohet kontrollit të KA-së (*shih paragrafin 39 të vendimit*).

38. Sipas Gjykatës, dispozitat e ligjit garantojnë aksesin në të gjithë informacionin dhe dokumentet e disponuara nga grupi i punës, si dhe kontrollin efektiv mbi veprimtarinë e grupeve të punës nga KPK-ja. Organet e tjera, të cilat janë të përfshira në procesin e rivlerësimit, kanë funksione ndihmëse dhe instrumentale, që kanë për qëllim të ndihmojnë institucionet kushtetuese në përmbushjen e mandatit të tyre. Në të gjitha rastet, autoriteti vendimmarrës mbetet tek organet e rivlerësimit (KPK-ja dhe KA-ja), të krijuara për këtë qëllim në përputhje me dispozitat e Kushtetutës, si organe gjyqësore të pavarura dhe të paanshme (*shih paragrafin 40 të vendimit*). Në kuadër të procesit të rivlerësimit shkarkimi i gjyqtarit, ashtu si në rastet e tjera të parashikuara nga Kushtetuta, kryhet pas një procesi të vlerësimit të shkaqeve dhe provave të administruara nga organet disiplinore apo ato të rivlerësimit, sipas rastit, dhe pas një procesi të bazuar në prova, si dhe duke respektuar parimet e procesit të rregullt ligjor. Në përfundim të këtij lloj gjykimi organi përkatës që vendos shkarkimin jep një vendim të arsyetuar për shkaqet që kanë çuar në këtë vendimmarrje (*shih paragrafin 47 të vendimit*).

39. Gjykata, duke bërë një interpretim sistematik të dispozitave të ligjit të kundërshtuar, nga konteksti i tyre, si dhe nisur nga kuptimi i përgjithshëm i këtij ligji, vlerësoi se qëllimi i tyre është përcaktimi i rregullave që do të ndiqen gjatë procesit të rivlerësimit nga organet kushtetuese të pavarura, të cilat janë të vetmet organe që kanë kompetencën për të realizuar kontrollin e pasurisë, të figurës dhe të aftësive profesionale të subjekteve të rivlerësimit, si dhe i kritereve dhe mënyrës së realizimit të këtij procesi. Sipas saj, *“e gjithë fryma që përshkon dispozitat kushtetuese dhe që reflektohet edhe në dispozitat konkrete të ligjit të kundërshtuar është se procesi i rivlerësimit kalimtar të gjyqtarëve dhe të prokurorëve kryhet nga organet e rivlerësimit me ndihmën e organeve të tjera shtetërore ekzistuese, të cilat për shkak të qëllimit për të cilin janë krijuar, mënyrës së organizimit dhe funksionimit, si dhe kompetencave që ushtrojnë do të*

ndihmojnë organet e rivlerësimit në ushtrimin e funksioneve të tyre kushtetuese dhe përmbushjen e misionit të tyre. Kompetencat e organeve ekzistuese, siç janë ILDKPKI-ja, DSIK-ja apo organet e vlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, nuk mund të shihen të shpëputura nga kompetencat e organeve të rivlerësimit, pasi procesi i rivlerësimit është një proces kompleks, i cili në bazë të tij ka parimin e bashkëpunimit, të ndërveprimit dhe të kontrollit mes të gjitha organeve të përfshira në të. Vetëm duke garantuar se organet e rivlerësimit do të kenë kontrollin e plotë të këtij procesi dhe, nëse është e nevojshme, mundësinë të përcaktojnë edhe modalitete të tjera të bashkëpunimit me organet ekzistuese, rast pas rasti, Gjykata vlerëson se do të garantohet respektimi i parimit të ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve dhe do të parandalohet ushtrimi i kompetencave ligjore në mënyrë të pakontrolluar nga ana e organeve ekzistuese” (*shih paragrafin 44 të vendimit*).

40. Në këtë vendim u vlerësua përmbajtja e ligjit nr. 84/2016 edhe në drejtim të respektimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Sipas saj, bazuar në nenin 4 të ligjit nr. 84/2016, KPK-ja dhe KA-ja ushtrojnë funksionet e tyre si institucione të pavarura dhe të paanshme mbi bazën e parimit të barazisë përpara ligjit, të kushtetutshmërisë e ligjshmërisë, të proporcionalitetit dhe të parimeve të tjera që garantojnë të drejtën e subjekteve të rivlerësimit për një proces të rregullt ligjor dhe, kur është rasti, mund të zbatojnë edhe procedurat e parashikuara në Kodin e Procedurave Administrative ose në ligjin “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, nëse këto procedura nuk janë parashikuar nga dispozitat e Kushtetutës ose të këtij ligji. Sipas nenit 47 të ligjit, të drejtat e subjektit të rivlerësimit gjatë procesit të rivlerësimit rregullohen sipas përcaktimeve të neneve 35 - 40 dhe neneve 45 - 47 të Kodit të Procedurave Administrative. Po ashtu, ligji ka parashikuar detyrimin për njoftimin e subjektit të rivlerësimit (neni 46), të drejtën e subjektit për t'u dëgjuar në seancë dëgjimore (neni 55), detyrimin e institucionit të rivlerësimit për të arsyetuar vendimin (neni 57), të drejtën e subjektit të rivlerësimit për t'u ankuar ndaj vendimit të KPK-së (neni 63), si edhe ka përcaktuar rregullat e gjykimin në KA në përputhje me rregullat e gjykimin të mosmarrëveshjeve administrative

(neni 65) etj. Edhe pse ligji nuk ka parashikuar afate specifike për shqyrtimin e çështjeve apo vendimmarrjen e organeve të rivlerësimit, kjo nuk nënkupton *a priori* se procesi do të shkaktojë vonesa të paarsyeshme. Për shkak të natyrës specifike të këtij procesi, kushtetutëbërësi ka vlerësuar të mjaftueshme të parashikojë se në ushtrimin e kompetencave të tyre organet e rivlerësimit u nënshtrohen jo vetëm rregullave të procesit të rregullt, një element i së cilit është edhe shqyrtimi i çështjeve brenda afateve të arsyeshme, por bazohen edhe në dispozita të tjera procedurale, për aq sa janë të zbatueshme (*shih paragrafët 74 dhe 75 të vendimit*).

41. Për nga mënyra se si është konceptuar i gjithë sistemi i rivlerësimit në Kushtetutë, pra organet që e kryejnë atë, mënyra e zgjedhjes së anëtarëve të tyre dhe garancitë që ata gëzojnë, kompetencat që këto organe do të ushtrojnë dhe baza ligjore ku mbështetet kjo veprimtari, vlerësohet se ofrohen të gjitha garancitë që kërkon e drejta për një proces të rregullt gjyqësor në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së (*shih paragrafët 66 dhe 67 të vendimit*). Për më tepër, Gjykata theksoi se në përfundim të procesit të rivlerësimit KPK-ja jep një vendim të arsyetuar në lidhje me provat dhe arsyet ku është mbështetur, si dhe për përfundimet e nxjerra prej tij (*shih paragrafin 55 të vendimit*).

42. Edhe në lidhje me pretendimin për cenimin e së drejtës për jetë private dhe familjare, Gjykata vlerësoi se ndërhyrja në këtë rast justifikohet me interesin publik, që është ulja e nivelit të korrupsionit dhe rikthimi i besimit të publikut në sistemin e drejtësisë, pra lidhet me interesa të sigurisë kombëtare, sigurisë publike dhe mbrojtjes së të drejtave dhe lirive të të tjerëve. Për rrjedhojë, në rastin konkret ndërhyrja është bërë për një qëllim të ligjshëm, në këndvështrim të paragrafit të dytë të nenit 8 të KEDNJ-së, si dhe në respektim të nenit A të Aneksit të Kushtetutës që kufizon këtë të drejtë (*shih paragrafin 64 të vendimit*).

43. Në lidhje me nenin 54 të ligjit, Gjykata vlerësoi se në çdo rast subjektit të rivlerësimit i garantohet e drejta për një proces të rregullt ligjor, edhe pse nga kërkuuesi nuk ishte dhënë asnjë argument për antikushtetushmërinë e kësaj dispozite. Në vlerësimin e Gjykatës dëshmia e dhënë nga bashkëpunëtori i drejtësisë, sipas nenit

54 të ligjit, do të konsiderohet provë vetëm nëse do të merret nga organet kushtetuese të ngarkuara për këtë qëllim. Edhe për sa i takon nenit 56, pika 1, të këtij ligji, kjo dispozitë është vlerësuar si kushtetuese për sa kohë që nuk i mohon subjektit të rivlerësimit të drejtën për t'u dorëhequr, e drejtë që i garantohet atij nga neni G i Aneksit të Kushtetutës. Neni 56 i ligjit i jep mundësinë subjektit që dorëhiqet brenda afatit 3-mujor, të përfitojë pagesë kalimtare sipas parashikimeve ligjore në fuqi, mundësi të cilën nuk e përfitojnë subjektet që e japin dorëheqjen pas përfundimit të këtij afati. Gjykata thekson se për sa kohë që subjekti i rivlerësimit është në detyrë dhe procesi i rivlerësimit nuk ka përfunduar ende, ai ka të drejtën të japë dorëheqjen dhe në këtë rast procesi i rivlerësimit ndërpritet, duke u zbatuar parashikimet e nenit G të Aneksit të Kushtetutës.

44. Bazuar në sa më sipër, Gjykata vëren se ajo ka marrë në shqyrtim në vendimin e saj jo vetëm frymën që përshkon ligjin nr. 84/2016, por edhe kompetencat që ushtrojnë organet e rivlerësimit në kuptim të përmbajtjes së tyre dhe hapësirës ku ato shtrihen. Në këtë kuptim, Gjykata i ka analizuar ato jo vetëm në drejtim të respektimit të standardeve kushtetuese, por edhe të të drejtave të njeriut, veçanërisht të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në disa nga elementet e saj, dhe asaj për respektimin e jetës private dhe familjare.

45. Duke vënë edhe një herë theksin në fuqinë detyruese të vendimeve të saj, nga e cila nuk bën përjashtim as kjo Gjykatë, ajo rithekson se jurisprudenca kushtetuese nuk mund të riinterpretohet në një mënyrë të tillë që ndryshon sistemin e vlerave të sanksionuara në Kushtetutë, që mohon pajtueshmërinë e vlerave me njëra-tjetrën, që redukton garancitë mbrojtëse të epërsisë së saj në sistemin juridik, që mohon konceptimin e Kushtetutës si një akt i vetëm dhe sistem harmonik, që redukton garancitë e të drejtave dhe lirive të sanksionuara dhe që ndryshon modelin e ndarjes së pushteteve të rregulluara në Kushtetutë. Pavarësisht argumenteve të paraqitura nga kërkuuesit, Gjykata vlerëson se ato nuk janë të tilla që të vënë në diskutim vendimmarrjen e mëparshme të saj. Gjykata rithekson se organet e reja kushtetuese gjatë realizimit të procesit të rivlerësimit të

gjyqtarëve dhe prokurorëve kanë detyrimin që të respektojnë standardet kushtetuese dhe të drejtat e subjekteve të rivlerësimit, si edhe jurisprudencën e kësaj Gjykate.

46. Për sa më sipër, duke vlerësuar përmbajtjen e të dyja kërkesave të paraqitura para saj, si edhe përmbajtjen e vendimit nr. 2, datë 18.1.2017, Gjykata vlerëson se në rastin konkret ndodhemi para gjësë së gjykuar, për rrjedhojë pretendimet në lidhje me dispozitat e ligjit nr. 84/2016 nuk mund të merren në shqyrtim prej saj.

B.2. Për ligjin nr. 96/2016

B.2.1. Për juridiksionin e Gjykatës

47. Për sa u takon dispozitave të kundërshtuara të ligjit nr. 96/2016, Gjykata vëren se disa prej tyre kanë qenë objekt edhe i kërkesës së datës 2.12.2016, shtesës së saj të datës 7.12.2016, dhe më tej të parashtrimeve të datës 8.3.2017, konkretisht neni 12, pika 2, shkronja “b”, pjesa e fundit e fjalisë; neni 42, pikat 3, 8 dhe 9; neni 43; neni 47, pikat 2, 4 dhe 5 të tij. Në lidhje me përmbajtjen e nenit 12, pika 1, shkronja “b”, kërkuessit pretenduan se binte ndesh me nenin 18 të Kushtetutës, që sanksionon parimin e barazisë para ligjit, dhe nenin 17 të saj, pasi kufizon jo për interes publik dhe në mënyrë joproporcionale pagën e magjistratëve që ushtrojnë funksionin në gjykatën e posaçme shkalla e parë, e cila kualifikohet në grupin G2, kundërshtojnë pagën e magjistratëve që ushtrojnë funksionin e prokurorit pranë së njëjtës gjykatë, të përfshirë në Prokurorinë e Posaçme, e cila kualifikohet në grupin G3. Pasi ka marrë në shqyrtim përmbajtjen e këtyre dispozitave, me vendimin e saj nr. 34, datë 10.4.2017 Gjykata nuk ka konstatuar cenimin e standardeve dhe normave kushtetuese të pretenduara.

48. Në lidhje me nenin 42, pikat 3, 8 dhe 9, që përcaktojnë parimet e transferimit, nenin 43, që parashikon procedurën e lëvizjes paralele dhe nenin 47, pikat 2, 4 dhe 5 të tij, që përcaktojnë kriteret e ngritjes në detyrë, në kërkesën e parë të marrë në shqyrtim kërkuessit pretenduan se ato binin ndesh me parimin e sigurisë juridike dhe të drejtën e karrierës. Sipas tyre, nenet 42 dhe 43 parashikojnë një institut të ri, me anë të të cilit nuk synohet gjë tjetër veçse të pengohet që gjyqtarët e shkallës së parë që plotësojnë kërkesat ligjore sipas nenit 47 të ligjit të paraqesin kërkesë

për t’u emëruar si gjyqtarë apeli. Duke parashikuar se vendet e lira që krijohen në çdo gjykatë mund të plotësohen vetëm me anë të lëvizjes paralele, ligji ka sjellë një kufizim që është në kundërshtim edhe me nenet 17 dhe 18 të Kushtetutës. Po ashtu, dispozitat e nenit 47 që përcaktojnë kriteret e ngritjes në detyrë, parashikojnë ndalime disproporcionale, siç është eksperiencia në një seksion të posaçëm apo në fushën e së drejtës të përshtatshme me pozicionin e lirë, duke cenuar të drejtën e karrierës si një nga elementet e statusit të gjyqtarit, e parashikuar nga neni 138 i Kushtetutës. Edhe në lidhje me përmbajtjen e këtyre dispozitave Gjykata nuk ka konstatuar cenimin e standardeve kushtetuese të përmendura më sipër.

49. Duke iu referuar pretendimeve të paraqitura në kërkesën në shqyrtim, rezulton se në lidhje me përmbajtjen e nenit 12, pika 2, shkronjat “b” dhe “c”, kërkuessit pretendojnë se ato bien ndesh me nenet 49 dhe 18 të Kushtetutës, pasi nuk u garantojnë gjyqtarëve një trajtim sipas vendit të punës, njëlloj me prokurorinë e së njëjtës shkallë dhe të të njëjtit funksion. Sipas tyre, këto dispozita, në kundërshtim me nenin 17, pika 1, të Kushtetutës, kufizojnë jo për interes publik dhe në mënyrë joproporcionale pagën e magjistratëve që ushtrojnë detyrën në gjykatën e posaçme për luftën kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar krahasuar me magjistratët e Prokurorisë së Posaçme, pasi këto dy kategori, edhe pse ndodhen në të njëjtën shkallë të sistemit të drejtësisë, paguhen me paga të ndryshme.

50. Gjykata vëren se në objektin e kërkesës në shqyrtim është kundërshtuar edhe shkronja “c” e pikës 2 të nenit 12, por në përmbajtjen e kërkesës janë ngritur pretendime vetëm për fjalinë e fundit të shkronjës “b” të këtij neni, i cili kategorizon pagën e magjistratëve të gjykatave të posaçme sipas grupit G2. Kurse në lidhje me përmbajtjen e disa dispozitave të neneve 42, 43 dhe 47 të ligjit, ato janë kundërshtuar në kërkesën në shqyrtim duke pretenduar se bien ndesh me parimin e shtetit të së drejtës, të drejtën e karrierës së gjyqtarëve, të drejtën për të zgjedhur vendin e punës, si dhe me parimin e sigurisë juridike. Me të njëjtat argumente si në kërkesën e mëparshme, kërkuessit pretendojnë se nenet 42

dhe 43, duke parashikuar se vendet e lira që krijohen në çdo gjykatë apeli mund të plotësohen vetëm me anë të lëvizjes paralele nga gjyqtarët e tjerë të gjykatave të apelit dhe jo edhe nga gjyqtarët e shkallës së parë, synojnë që të mos lejojnë këta të fundit të paraqesin kërkesë për t'u promovuar ose ngritur në detyrë në gjykatat e apelit. Këto dispozita pengojnë gjyqtarët e shkallës së parë që pasi të kenë plotësuar kriteret ligjore të kenë mundësi të paraqesin kërkesë për të kandiduar si gjyqtarë apeli, çka do të përbënte karrierën normale dhe të zakonshme të çdo gjyqtari. Për të njëjtat argumente janë kundërshtuar nga kërkuesit edhe disa nga dispozitat e nenit 47 të ligjit nr. 96/2016.

51. Në përfundim, duke krahasuar të dyja kërkesat e paraqitura nga kërkuesit, Gjykata vëren se në lidhje me nenin 12, pika 2, shkronjat “b” dhe “c”, nenin 42, pika 3, shkronja “a”, “b”, “c” dhe “ç” dhe pikat 8 e 9 të tij, nenin 43 dhe nenin 47, pika 2, shkronja “a”, shprehja “...nga të cilat të paktën pesë vjet si gjyqtar në fushën e drejtësisë kriminale...”, shkronja “b”, shprehja “...nga të cilat të paktën pesë vjet si gjyqtar për çështjet penale...”, pika 4, shprehja “...nga të cilat të paktën pesë vjet në fushën e së drejtës përkatëse të përshtatshme për pozicionin e lirë...” dhe pika 5, shprehja “nga të cilat të paktën pesë vjet në fushën e së drejtës përkatëse të përshtatshme për pozicionin e lirë”, pretendimet e ngritura në këtë kërkesë janë të njëjta me ato të paraqitura në kërkesën e marrë më parë në shqyrtim prej saj me vendimin nr. 34, datë 10.4.2017. Në kushtet kur në të dyja kërkesat në thelb janë paraqitur të njëjtat argumente, ato nuk mund të merren në shqyrtim në këtë gjykim, pasi përbëjnë gjë të gjykuar.

52. Për sa i takon pjesës tjetër të objektit të kërkesës në shqyrtim, konkretisht nenit 53, pikat 11 dhe 12, të ligjit nr. 96/2016, Gjykata vëren se këto dispozita nuk janë kundërshtuar më parë para saj, për rrjedhojë ato do t'i nënshtrohen kontrollit të pajtueshmërisë me Kushtetutën.

B.2.2. Për pretendimin e cenimit të parimit të shtetit të së drejtës dhe karrierës së gjyqtarëve

53. Sipas kërkuesve, pikat 11 dhe 12 të nenit 53 të ligjit krijojnë dyshime për devijim nga rregullat kushtetuese të procedimit disiplinor të magistratëve në disa aspekte. Sipas nenit 147/a të Kushtetutës përgjegjëse për vendosjen e masave disiplinore ndaj gjyqtarëve është vetëm

KL GjJ-ja, kurse sipas nenit 147/d ILD-ja është përgjegjëse për verifikimin e ankesave, hetimin me nismë të shkeljeve dhe fillimin e procedimit disiplinor ndaj magistratëve, ndërkohë që ligji bën zhvendosjen e kompetencave ekskluzive të organeve kushtetuese në organe të tjera. Ai bën përgjegjës herë nëpunësit civilë dhe herë drejtuesin e institucionit të komanduar, kancelarin apo organe të paidentifikuara. Ligji, në ndryshim nga Kushtetuta, parashikon se për të gjitha masat disiplinore procedimi disiplinor ushtrohet nga institucioni ku magistrati është komanduar. Për sa i takon masës së shkarkimit është në vullnetin e subjektit të proceduar për të zgjedhur institucionin që do ta gjykojë. Në paragrafin e parë të tij neni 53 e kushtëzon komandimin e magistratit, me kushtin që pozicioni i komanduar të jetë i pajtueshëm me pavarësinë dhe mbajtjen e statusit të magistratit. Ndërkohë që në pikën 11 po kjo dispozitë parashikon se magistratit mund t'i rregullohet përgjegjësia disiplinore edhe me ligje të thjeshta, me akte nënligjore dhe akte të brendshme siç janë rregulloret. Akoma më tej, pika 12 e këtij neni e quan të pajtueshëm me statusin dhe pavarësinë e magistratit edhe faktin se ai ndiqet disiplinarisht nga organe të pushtetit ekzekutiv, legjislativ apo gjyqësor.

54. Sipas subjektit të interesuar, Kuvendit, në lidhje me pikën 11 të nenit 53 kërkuesit nuk kanë sjellë asnjë argument për të legjitimuar kërkesën e tyre. Po ashtu, vërehet se kjo dispozitë nuk ka asnjë referencë në procedurën disiplinore të pretenduar, ndaj pretendimi është i pabazuar. Komandimi është përfshirë në ligjin nr. 96/2016 si një institut i ri, me rregulla të reja të përcaktuara, duke mbajtur në konsideratë standardet ndërkombëtare në respektimin e të drejtave të magistratëve, si dhe parashikimet kushtetuese. Duke pasur parasysh specifikat e komandimit, ligji ka parashikuar rregulla të posaçme për trajtimin e magistratëve në pozicionin e jomagjistratit. Gjatë periudhës së komandimit magistrati ushtron veprimtarinë në një institucion tjetër, vepron nën autoritetin e titullarit të një institucioni, veprimtaria e të cilit rregullohet me ligj të posaçëm, si dhe vepron në të njëjtin pozicion jomagjistrati. Për këtë arsye është e natyrshme që në këtë periudhë ai t'u nënshtrohet rregullave të veprimtarisë së punës

specifike të atij institucioni. Është në detyrimin e ligjvënësit që për situata të veçanta, si ajo e angazhimit në një pozicion jomagjistrati, të parashikojë rregullat e nevojshme të angazhimit, të drejtat, por edhe detyrimet e subjektit kundrejt institucionit ku është angazhuar, ku përfshihet edhe procesi disiplinor dhe masat disiplinore eventuale në ngarkim të tij.

55. Gjykata vëren se edhe pse kërkuesit kanë kundërshtuar në objekt të kërkesës si pikën 11, ashtu edhe pikën 12 të nenit 53 të ligjit nr. 96/2016, argumentet e tyre i referohen vetëm përmbajtjes së pikës 12 të këtij neni, e cila rregullon përgjegjësinë disiplinore të magjistratit gjatë komandimit. Për sa i takon pikës 11, e cila i referohet vlerësimit etik dhe profesional të magjistratit nga institucioni në të cilin është komanduar, kërkuesit nuk kanë paraqitur asnjë argument për të mbështetur pretendimin e tyre për jokushtetutshmërinë e kësaj dispozite.

56. Neni 138 i Kushtetutës përcakton elementet përbërëse të statusit të gjyqtarit, pa të cilat nuk mund të garantohet ushtrimi i pavarur i funksionit të tij. Sipas tij, paga dhe përfitimet e tjera të gjyqtarit nuk mund të ulen, përveç rasteve të parashikuara nga po kjo dispozitë. Gjykata rithekson se karriera është një nga përfitimet që gjyqtarët e gëzojnë për shkak të detyrës që kryejnë dhe, si e tillë, përfshihet në sferën e garancive që burojnë nga neni 138 i Kushtetutës. Garancitë e kësaj norme të Kushtetutës u njohin gjyqtarëve një trajtim specifik jo vetëm në pagë, por edhe në elemente të tjera që burojnë nga ushtrimi i funksionit të tyre. Paprekshmëria e pagës dhe e përfitimeve të tjera janë ngritur në nivel kushtetues, me qëllim që të drejtat/përfitimet, të cilat burojnë nga ushtrimi i funksionit të gjyqtarit, të mos ndryshohen me efekt negativ. Të gjitha këto garanci janë të lidhura ngushtësisht ndërmjet tyre dhe mbi këto standarde kushtetuese duhet të orientohet veprimtaria ligjvënëse, me qëllim moscenimin e statusit të gjyqtarëve, të drejtave dhe përfitimeve që ata duhet të gëzojnë për shkak të detyrës që kryejnë. Statusi i gjyqtarëve synon sigurimin e kompetencës, pavarësisë dhe paanësisë, elemente këto që priten në mënyrë legjitime nga gjykatat dhe nga çdo gjyqtar, të cilit i është besuar mbrojtja e të drejtave të individëve. Sipas jurisprudencës kushtetuese, ligjvënësi duhet të kujdeset edhe për funksionimin sa më mirë të pushtetit gjyqësor, me qëllim

realizimin e misionit që gjyqtarët kanë, pra atë të dhënies së drejtësisë. Drejtësia mund të jetë e besueshme dhe me integritet kur jepet nga gjyqtarë që nuk ngjallin dyshime për sa i takon figurës së tyre (*shih vendimin nr. 34, datë 10.4.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

57. Parimi i sigurisë juridike mbron garancitë që rrjedhin nga neni 138 i Kushtetutës, ku përfshihet edhe e drejta e karrierës, si pjesë përbërëse e statusit të gjyqtarit dhe një nga përfitimet e tjera që gjyqtarët gëzojnë për shkak të funksionit. Qëllimi i parimit të sigurisë juridike është të sigurojë besimin e personave të shteti e ligji dhe vetë gjyqtarët, të cilët administrojnë drejtësinë, duhet të gëzojnë një besim të tillë (*shih vendimin nr. 11, datë 6.3.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

58. Kushtetutëbërësi në nenet 147, 147/a, 147/b, 147/c dhe 147/ç ka përcaktuar kompetencat, rastet e përgjegjësisë disiplinore, ato të mbarimit të mandatit të anëtarit të KLGJ-së, si dhe papajtueshmëritë në ushtrimin e funksionit. Sipas shkronjës “a” të paragrafit 1 të nenit 147/a, Këshilli emëron, vlerëson, ngre në detyrë dhe transferon gjyqtarët e të gjitha niveleve, kurse sipas shkronjës “b” ai vendos për masat disiplinore ndaj gjyqtarëve të të gjitha niveleve. Gjykata vëren se sipas pikës 12 të nenit 53 të ligjit të kundërshtuar: “*Magjistrati, gjatë komandimit, ka përgjegjësi disiplinore, sipas parashikimeve që zbatohen për anëtarët e institucionit në të cilin magjistrati është komanduar. Në rastet kur institucioni në të cilin magjistrati është komanduar propozon shkarkimin e magjistratit si masë disiplinore, magjistrati i komanduar mund të kërkojë referimin e çështjes te Këshilli. Në këtë rast Këshilli shqyrton çështjen dhe zbaton procedurën disiplinore, sipas parashikimeve të këtij ligji. Institucioni në të cilin është komanduar magjistrati merr pjesë në procedurën disiplinore me të drejtat dhe detyrimet e Inspektorit të Lartë të Drejtësisë.*” Bazuar në këtë dispozitë, por edhe në përmbajtjen e pikës 13 të këtij neni, rezulton se në rastet e përgjegjësisë disiplinore me pasoje shkarkimin e magjistratit të komanduar, ligji ka parashikuar edhe kompetencën e institucionit në të cilin ai është komanduar për të vendosur në lidhje me masën e shkarkimit, në situatën kur çështja nuk është referuar në Këshill nga vetë magjistrati i proceduar.

59. Gjykata vëren se komandimi, sipas pikës 1 të nenit 53, është lëvizja e magjistratit në një pozicion jomagjistrati në një institucion brenda sistemit të drejtësisë, pozicion që është i pajtueshëm me pavarësinë dhe mbajtjen e statusit të tij. Pika 2 e këtij neni ka përcaktuar institucionet në të cilat magjistrati komandohet, kurse sipas pikës 3, me përjashtim të rasteve të caktimit në pozicion të sapoemëruarve, magjistratët mund të komandohen vetëm me pëlqimin e tyre. Sipas pikës 6 periudha e komandimit të magjistratit nuk mund të jetë më shumë se pesë vjet, me përjashtim kur parashikohet ndryshe në ligj dhe kjo periudhë llogaritet si përvojë në profesion (pika 9).

60. Sipas shkronjës “g” të nenit 2 të ligjit nr. 96/2016, “magjistrat” është gjyqtari, me përjashtim të atij të Gjykatës Kushtetuese, prokurori dhe kryetarët në kuptim të shkronjës “g” të këtij neni. Kurse sipas shkronjës “h” të këtij neni, “ndihmësmagjistrat” është gjyqtari i komanduar për të ndihmuar gjyqtarët në Gjykatën e Lartë ose në Gjykatën Kushtetuese, si dhe prokurori i komanduar për të ndihmuar Prokurorin e Përgjithshëm në trajtimin e çështjeve. Për këtë qëllim, veprimtaria e tyre përfshin, në veçanti, kryerjen e kerkimit ligjor dhe përgatitjen e opinionëve me shkrim për çështje ligjore, materiale ose procedurale. Referuar procedurave për komandimin, rezulton se sipas nenit 54 të ligjit çdo institucion, nga ata të përcaktuar nga ligji, mund të kërkojë komandimin, dhe është Këshilli që shpall kërkesën për plotësimin e këtyre pozicioneve (pika 2). Pas aplikimit të magjistratit të interesuar, Këshilli vlerëson nëse komandimi është në përputhje me interesat e gjykatës ose prokurorisë ku ai ushtron funksionin, në rast të kundërt magjistrati përjashtohet nga kandidimi (pika 4). Më tej, institucioni vlerëson aplikimet dhe kërkon komandimin e magjistratit (pika 5) dhe është Këshilli ai që në përfundim të kësaj procedure merr vendimin, duke përcaktuar në vendim edhe kushtet e komandimit (pika 6). Edhe në rast të konfirmimit të komandimit të kërkuar nga institucionet ku magjistrati është komanduar (nenet 55 dhe 56), është Këshilli ai që ka kompetencën për të vendosur në lidhje me këtë. Sipas nenit 57 të ligjit afati i kohëzgjatjes së komandimit përfundon në fund të mandatit ose

të mandatit të ripërsëritur, dhe me kërkesë të magjistratit të komanduar Këshilli mund të përfundojë kohëzgjatjen e komandimit para afatit, për arsye të justifikuara. Pas periudhës të komandimit magjistrati ka të drejtë që të kthehet në pozicionin e mëparshëm. Sipas nenit 58 të ligjit këshillat miratojnë rregulla të detajuara për komandimin, pasi kanë marrë mendimin e institucioneve ku komandohen magjistratët, për të siguruar që përvoja profesionale e tyre t'u shërbejë këtyre institucioneve.

61. Bazuar në interpretimin sistematik dhe logjik të dispozitave të sipërcituara, si dhe nisur nga qëllimi e kuptimi i përgjithshëm i këtij ligji, Gjykata vlerëson se instituti i komandimit të magjistratit përbën pjesë të zhvillimit të karrierës së tij, për rrjedhojë edhe gjatë kësaj periudhe magjistrati konsiderohet se nuk zhvishet nga statusi i tij. Ky përfundim gjen mbështetje edhe në parashikimin e pikës 1 të nenit 53, sipas së cilës komandimi duhet të jetë i pajtueshëm me mbajtjen e statutit të magjistratit. Pavarësisht funksionit që kryhen gjatë periudhës së komandimit, magjistrati gëzon të njëjtat të drejta dhe përfiton nga të njëjtat garanci si çdo magjistrat tjetër, përfshirë edhe ato që i garantohen gjatë zhvillimit të procedimit disiplinor. Një qëndrim i ndryshëm bie ndesh jo vetëm me parimin e pavarësisë së pushtetit gjyqësor dhe atë të ndarjes e balancimit ndërmjet pushteteve, por edhe me vetë jurisprudencën e kësaj Gjykate.

62. Gjykata ka theksuar se shkarkimi nga detyra i gjyqtarit, e drejta e ankimit ndaj këtij vendimi, si dhe organi që duhet ta marrë atë në shqyrtim rregullohen drejtpërdrejt nga Kushtetuta. Kjo përbën një garanci më shumë për gjyqtarët, për shkak të funksionit që ata kryejnë dhe misionit që u ka ngarkuar shteti dhe shoqëria. Gjyqtari, për shkak të funksionit që ka, trajtohet nga Kushtetuta si funksion kushtetues. Si i tillë, ai gëzon, përveç të tjerave, mbrojtje të posaçme nga Kushtetuta. Kjo del qartë nga përmbajtja e dispozitës që parashikon shkarkimin e gjyqtarit, e cila është e ngjashme me atë të shkarkimit të zyrtarëve që ushtrojnë funksione të rëndësishme, duke përdorur të njëjtat standarde për këtë kategori funksionarësh shtetërorë (*shih vendimin nr. 3, datë 20.2.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

63. Gjykata rithekson se pavarësisht ndryshimeve kushtetuese, pjesë e paketës së reformës në drejtësi, mbrojtja e posaçme kushtetuese e gjyqtarit, me qëllim garantimin e pavarësisë së funksionit të tij, është ruajtur. Në të njëjtën frymë ajo vlerëson se shkon edhe përmbajtja e nenit 53 të ligjit nr. 96/2016 të kundërshtuar. Gjatë periudhës që magjistrati pranon të komandohet në një institucion tjetër brenda sistemit të drejtësisë, ai, pavarësisht garancive dhe statusit që gëzon, do t' nënshtrohet rregullave të veprimtarisë së punës së atij institucioni, duke gëzuar të drejtat, por edhe detyrimet që zbatohen për anëtarët e tij, përfshirë këtu edhe procedimin disiplinor sipas rregullave të posaçme që zbatohen për këta funksionarë. Sipas parashikimeve të pikës 12 të këtij neni në rastet e përgjegjësisë disiplinore, institucioni ku ai është komanduar ka të drejtën e propozimit të masës së shkarkimit, dhe është magjistrati ai që vlerëson nëse do e referojë çështjen në Këshill. Në kuptim të kësaj dispozite është magjistrati ai që zgjedh nëse do të procedohet nga institucioni ku është komanduar apo nëse çështja e tij do të shqyrtohet nga Këshilli, rast në të cilin institucioni propozues zëvendëson ILD-në në procedurën disiplinore. Në thelb, përmbajtja e pikës 12 të nenit 53 nuk ndryshon kuptimin dhe qëllimin e procedimit disiplinor që kryhet KLGJ-ja, në kuptim të dispozitave vijuese të këtij ligji, dhe nuk e zhvesh magjistratin nga garancitë që i janë njohur atij në nivel kushtetues. Përgjegjësia disiplinore në kuptim të kësaj dispozite lidhet me shkeljet e parashikimeve ligjore që zbatohen për anëtarët e institucionit ku magjistrati komandohet, të kryera gjatë periudhës së emërimit në një pozicion jomagjistrati, dhe jo me shkeljet e atyre parashikimeve që lidhen me ushtrimin e detyrës së magjistratit, të cilat rregullohen në pjesën V të këtij ligji. Pavarësisht kësaj, institucioni nuk mundet të marrë me iniciativën e tij masën e shkarkimit të magjistratit, pasi sipas ligjit ai ka rolin e propozuesit dhe vetëm në raste përjashtimore, kur kjo vendoset me vullnetin e lirë të magjistratit, ai mund të vendosë në themel në lidhje me këtë masë. Por edhe në këto raste, sipas pikës 13 të këtij neni, institucioni në të cilin është komanduar magjistrati informon këshillin për çdo vendim të marrë dhe ankimi në gjykatë i

këtij vendimi pezullon edhe zbatimin e tij. Për të gjitha argumentet e mësipërme Gjykata vlerëson se ky pretendim i kërkuësve është i pabazuar.

64. Në përfundim, për të gjitha arsyet e mësipërme, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuësve në lidhje me papajtueshmërinë me Kushtetutën të dispozitave të ligjit nr. 96/2016 duhet të rrëzohen si të pabazuara.

B.3. Për ligjin nr. 115/2016

B.3.1. Për juridiksionin e Gjykatës

65. Në lidhje me atë pjesë të kërkesës që i referohet nenit 7, pika 2, shkronjat “a” dhe “c”; nenit 59, pika 1; nenit 62, pikat 8 dhe 13; nenit 68, pika 6; nenit 76, pika 2, të ligjit nr. 115/2016, Gjykata vëren se këto dispozita, që rregullojnë aspekte të organizimit dhe funksionimit të këshillave gjyqësorë, nuk kanë qenë objekt i kërkesës së datës 21.12.2016 të paraqitur nga një grup deputetësh të Kuvendit dhe të marrë në shqyrtim prej saj me vendimin nr. 41, datë 16.5.2017. Për sa më sipër, për sa kohë që këto dispozita nuk janë marrë më parë në shqyrtim dhe nuk është mbajtur asnjë qëndrim në lidhje me to, nuk ka asnjë pengesë që t'i nënshtrohen këtij gjykimi të kontrollit abstrakt të normës.

B.3.2. Për pretendimin e cenimit të parimit të hierarkisë së akteve ligjore

66. Kërkuësit pretendojnë se në lidhje me përmbajtjen e nenit 7, pika 2, shkronjat “a” dhe “c” të ligjit nr. 115/2016, Kushtetuta jo pa kuptim ka heshtur në lidhje me kriterin vjetërsi në profesion për anëtarët gjyqtarë të këtij institucioni. Nga përmbajtja e nenit 147 të Kushtetutës konstatohet se atje ku ka dashur Kushtetuta e ka përcaktuar vetë kriterin vjetërsi. Kjo dispozitë kushtetuese ka përcaktuar kriterin 15 vjet përvojë pune në profesion për anëtarët jogjyqtarë të KLGJ-së, ndërkohë që jo pa kuptim ka heshtur në lidhje me këtë kriter për anëtarët gjyqtarë. Pra, nëse për anëtarin jogjyqtar është përcaktuar kriteri vjetërsi në Kushtetutë, përcaktimi i këtij kriteri për anëtarin gjyqtar nuk mund t'i lihet ligjit. Në rastin konkret kemi të bëjmë me një rezervë kushtetuese. Në lidhje me parashikimin e kriterit për vlerësimin e performancës së anëtarit gjyqtar, duhet theksuar se përzgjedhja e anëtarëve të KLGJ-së nuk është një përzgjedhje profesionale, por e bazuar në vlerësimin subjektiv të gjyqtarëve që votojnë. Po ashtu, marrja e dy vlerësimeve profesionale

kërkon kryerjen e detyrave si gjyqtar për një farë kohe përpara se t'i nënshtrohet vlerësimit, çka do të riaktivizonte kriterin e eksperiencës në punë. Sipas kërkesve, ky parim cenohet edhe nga neni 59/1 i ligjit, i cili parashikon pozicionin e zëvendëskryetarit të KLGJ-së dhe kushtëzimin që ai të zgjidhet nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë, pasi ai vjen në kundërshtim të hapur me nenin 147/9 të Kushtetutës, duke tejkaluar përmbajtjen e kësaj dispozite.

67. Subjekti i interesuar, Kuvendi, ka prapësuar se për sa i përket nenit 7, pika 2, të ligjit, Kushtetuta në mënyrë të qartë përcakton se ligji mund të shtojë më shumë kriterë për anëtarët e KLGJ-së sesa ato të parashikuara në Kushtetutë. Vjetërsia si gjyqtar është qartësisht një kriter i tillë dhe jemi para rastit klasik të rezervës ligjore. E njëjta qasje është për të gjithë zyrtarët e lartë të sistemit të drejtësisë të parashikuar në Kushtetutë, e cila parashikon kriteret kryesore për personat që mbajnë këtë pozicion dhe autorizon ligjvënësin që të shtojë më shumë kriterë. Bazuar edhe në përmbajtjen e nenit 147, pika 3, të Kushtetutës, është detyrë e ligjvënësit të gjejë një mënyrë praktike për të zbatuar këtë parashikim të qartë dhe të drejtpërdrejtë kushtetues. Në lidhje me pretendimin e kërkesve për nenin 59, pika 1, Kushtetuta nuk e parashikon pozicionin e zëvendëskryetarit të KLGJ-së, prandaj ajo nuk mund të rregullojë kriterë për zgjedhjen e tij. Nga ana tjetër, të parashikosh zëvendësuesit e të gjitha pozicioneve është një domosdoshmëri dhe praktikë e mirë në teorinë dhe praktikën organizative.

68. Gjykata vëren se në nenin 4, si dhe në preambulën e Kushtetutës deklarohet parimi i shtetit të së drejtës, i cili është një nga parimet më themelore e më të rëndësishme në shtetin dhe shoqërinë demokratike. Si i tillë, ai është një normë e pavarur kushtetuese, prandaj shkelja e tij përbën në vetvete bazë të mjaftueshme për deklarimin e një ligji si antikushtetues. Ky parim nënkupton sundimin e ligjit dhe mënjanimin e arbitraritetit, me qëllim që të arrihet respektimi dhe garantimi i dinjitetit njerëzor, drejtësisë dhe sigurisë juridike. Respektimi i hierarkisë së akteve normative është një detyrim që rrjedh nga parimi i shtetit të së drejtës dhe i koherencës në sistemin ligjor. Parimi i shtetit të së drejtës nënkupton

veprimin e të gjitha institucioneve shtetërore sipas së drejtës në fuqi, si dhe supremacinë e Kushtetutës ndaj akteve të tjera normative. Rendi juridik nuk është një radhitje e barasvlershme normash, por një sistem hierarkik, i cili përbëhet nga nivele të ndryshme vlefshmërie dhe në secilin prej këtyre niveleve qëndron një normë ose grup normash, duke përfutur kështu edhe fuqinë e caktuar juridike. Piramida e akteve normative, e sanksionuar në nenin 116 të Kushtetutës, përcakton marrëdhëniet midis normave juridike, të cilat bazohen në raportin e mbi/nënvendosjes së tyre. Kjo piramidë aktesh normative ka në majë të saj Kushtetutën, e cila shërben si burim për aktet e tjera juridike. Për rrjedhojë, në rastet e konflikteve ndërmjet normave me fuqi të ndryshme juridike, norma me fuqi më të lartë ka epërsi në raport me normën tjetër (*shih vendimin nr. 55, datë 27.7.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

69. Neni 4, pika 3, i Kushtetutës parashikon se dispozitat kushtetuese zbatohen drejtpërsëdrejti, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon ndryshe. Sipas këtij parimi themelor kur rregulli kushtetues parashikohet shprehimisht, ai nuk mund të mënjanohet dhe as të tejkalohet, por duhet të zbatohet drejtpërsëdrejti. Përfundimisht kushtetues i parashikuar në këtë dispozitë nënkupton se normat kushtetuese mund edhe të mos gjejnë zbatim drejtpërsëdrejti, kur Kushtetuta ka ngarkuar posaçërisht organet shtetërore përkatëse për të nxjerrë ligjet dhe aktet e tjera nënligjore, me qëllim rregullimin e marrëdhënieve në fusha të ndryshme dhe në përputhje me hierarkinë e normave. Por rregullimet që bën Kushtetuta nuk mund të jenë gjithmonë të detajuara ose shtruese. Megjithatë disa çështje lidhur me rendin shtetëror mund të parashikohen në mënyrë të hollësishme prej saj, gjithsesi mbeten mjaft aspekte të organizimit të jetës institucionale për t'u parashikuar nga ligje ose akte të tjera normative, sipas rastit. Pra, Kushtetuta nuk ka për qëllim të rregullojë hollësisht çdo çështje të organizimit të jetës shoqërore e politike të një vendi, por vetëm parimet dhe kriteret bazë mbi të cilat duhet të mbështetet ajo. Shpesh, Kushtetuta qëllimisht lë hapësira rregullimi nga ligjvënësi, në mënyrë që të mos pengojë marrjen e nismave politike,

ekonomike, sociale e kulturore. Përveç kësaj, ajo mund të parashikojë hollësisht dhe shprehimisht rastet për të cilat nuk mund t'i lerë hapësira rregullimi ligjvënësit të zakonshëm (*shih vendimin nr. 2, datë 18.1.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

70. Gjykata vëren se sipas nenit 147, pika 2, të Kushtetutës, KLGJ-ja përbëhet nga 11 anëtarë, 6 prej të cilëve zgjidhen nga gjyqtarët e të gjitha niveleve të pushtetit gjyqësor dhe 5 nga Kuvendi, nga radhët e juristëve jogjyqtarë. Sipas pikës 3 të tij: *“Anëtarët gjyqtarë përzgjidhen nga radhët e gjyqtarëve me integritet të lartë moral dhe profesional, sipas një procedure transparente dhe publike që siguron një përfaqësim të drejtë të të gjitha niveleve të gjyqësorit. Anëtarët jogjyqtarë përzgjidhen nga radhët e juristëve të spikatur me jo më pak se 15 vjet përvojë pune në profesion, me integritet të lartë moral dhe profesional. Ata nuk duhet të kenë mbajtur funksione politike në administratën publike ose pozicione drejtuese në parti politike gjatë 10 vjetëve të fundit përpara kandidimit. Kritere të tjera dhe procedura për përzgjedhjen e kandidatëve rregullohen me ligj.”*

71. Në përputhje me parashikimin kushtetues, në nenin 7 të ligjit nr. 115/2016 parashikohet mënyra e përzgjedhjes dhe kriteret që duhet të plotësojnë kandidatët gjyqtarë për anëtarë të KLGJ-së. Në pikën 1 të këtij neni parashikohet raporti që duhet të ruhet mes niveleve të ndryshme të gjyqësorit, kurse në pikën 2 parashikohen kushtet për të kandiduar, mes të cilave: “në kohën e kandidimit të kenë ushtruar funksionin e gjyqtarit për të paktën 10 vjet” (shkronja “a”); “të jenë vlerësuar të paktën “shumë mirë” në dy vlerësimet e fundit të performancës etike dhe profesionale” (shkronja “c”) etj.

72. Në lidhje me pretendimin e kërkuar se përmbajtja e nenit 7, pika 2, shkronja “a”, të ligjit nr. 115/2016 bie ndesh me parimin e hierarkisë së akteve ligjore, Gjykata vëren se nuk u formua shumica e kërkuar prej 5 votash, ndaj në kuptim të pikës 4 të nenit 73 të ligjit nr. 8577/2000, ai konsiderohet i rrëzuar.²

73. Kurse për sa i takon pretendimit në lidhje me shkronjën “c” të po këtij neni, Gjykata vlerëson se ai është i pabazuar, pasi është vetë norma kushtetuese që i ka deleguar ligjvënësit përcaktimin e kriterëve të tjera, përtej atyre

kushtetuese, si dhe rregullat për përzgjedhjen e anëtarëve të KLGJ-së. Në rastin konkret ligjvënësi në miratimin e kësaj dispozite ka vepruar në përputhje me rezervën ligjore absolute të parashikuar nga neni 147, pika 3, i Kushtetutës, pasi është vetë norma kushtetuese që i ka rezervuar ligjit rregullimin e kësaj çështjeje konkrete.

74. Kërkuar pretendon se parimi i hierarkisë së akteve ligjore cenohet edhe nga përmbajtja e nenit 59, pika 1, të ligjit nr. 115/2016, që parashikon zgjedhjen e zëvendëskryetarit të KLGJ-së nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë. Gjykata vëren se sipas nenit 147, pika 9 të Kushtetutës, kryetari i KLGJ-së zgjidhet në mbledhjen e parë të Këshillit nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë, sipas ligjit. Edhe pse norma kushtetuese nuk ka parashikuar funksionin e zëvendëskryetarit të Këshillit, ai parashikohet në Kreun II të ligjit, që rregullon organizimin dhe mbledhjen e KLGJ-së. Në lidhje me mënyrën e zgjedhjes së zëvendëskryetarit në nenin 59, pika 1, të ligjit është parashikuar: *“Kryetari dhe Zëvendëskryetari i Këshillit të Lartë Gjyqësor zgjidhen në mbledhjen e parë të Këshillit nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë me shumicën e thjeshtë të votave të anëtarëve. Ata qëndrojnë në detyrë deri në përfundim të mandatit si anëtarë të Këshillit.”* Në pikën 3 të nenit 59 janë parashikuar kompetencat që ushtron kryetari i Këshillit, kurse sipas nenit 60 të ligjit zëvendëskryetari i njihen të gjitha kompetencat që parashikohen për kryetarin, të cilat ai i ushtron në mungesë dhe në pamundësi të këtij të fundit, si dhe në rastet e pamundësisë së përkohshme.

75. Gjykata vëren se sipas nenit 6 të Kushtetutës organizimi dhe funksionimi i organeve të parashikuara në këtë Kushtetutë rregullohen me ligjet e tyre përkatëse, përveç rasteve kur ajo parashikon ndryshe. Kurse neni 81, pika 2, i Kushtetutës i ka njohur ligjvënësit të drejtën që të miratojë ligjet për organizimin dhe funksionimin e institucioneve të parashikuara nga vetë ajo. Në kuptim të këtyre dispozitave Gjykata vlerëson se vetë Kushtetuta ia ka nënshtruar rezervës ligjore absolute çështjen e organizimit dhe të funksionimit të organeve dhe institucioneve të parashikuara prej saj, duke i dhënë ligjvënësit hapësirën për të rregulluar këto çështje. Edhe pse funksioni i zëvendëskryetarit

² Votuan pro pranimi të këtij pretendimi gjyqtarët: Gani Dizdari, Besnik Imeraj dhe Fatos Lulo. Votuan kundër gjyqtarët: Bashkim Dedja, Vitore Tusha, Altina Xhoxhaj dhe Fatmir Hoxha.

nuk është parashikuar si i tillë nga norma kushtetuese, për sa kohë që ai përbën një aspekt të organizimit dhe funksionimit të KLGJ-së, parashikimi i tij si i tillë, mënyra se si do të rregullohet zgjedhja e tij, si edhe funksionet që do të ushtrojë janë çështje që i janë njohur për rregullim ligjvënës të zakonshëm. Për rrjedhojë edhe ky pretendim i kërkuarve është i pabazuar.

B.3.3. Për pretendimin e cenimit të së drejtës për punë

76. Sipas kërkuarve, neni 7, pika 2, shkronjat “a” dhe “c”, cenojnë të drejtën për të zgjedhur një vend pune, dhe konkretisht për të konkurruar për t’u zgjedhur anëtar i KLGJ-së, duke qenë se Kushtetuta nuk e ka kushtëzuar të drejtën për të konkurruar me ndonjë afat, por thjesht me pjesëmarrjen proporcionale sipas shkallëve të gjykimit dhe nuk e lidh me pasjen e një vjetërsie pune. Gjithashtu, neni 59/1 ndalon anëtarët gjyqtarë në KLGJ që të konkurrojnë për t’u zgjedhur në vendin e punës si zëvendëskryetar.

77. Gjykata ka theksuar se e drejta për punë, sipas nenit 49, pika 1 të Kushtetutës, përfshin zgjedhjen e profesionit, vendin e punës dhe sistemin e kualifikimit profesional, me qëllim sigurimin e mjeteve të jetesës në mënyrë të ligjshme. Zgjedhja e profesionit, siç parashikohet nga dispozita kushtetuese, është një e drejtë e individit në kuptimin që ai i përkushtohet një veprimtarie për të siguruar mjetet e jetesës. Kjo e drejtë e individit për të përfituar me punë të ligjshme fiton rëndësi edhe nga pikëpamja sociale, pasi puna si profesion është një vlerë edhe për kontributin që i sjell shoqërisë në tërësi. E drejta për të punuar përkufizohet nga GJEDNJ-ja si: “zgjedhja e një profesioni, e një vendi për të punuar dhe e sistemit të kualifikimit profesional, me qëllim sigurimin e mjeteve të jetesës në mënyrë të ligjshme. Zgjedhja e profesionit, sikurse parashikohet nga dispozita kushtetuese, është një e drejtë e individit në kuptimin që ai i kushtohet një aktiviteti për të siguruar mjetet e jetesës (...) E drejta për të punuar dhe liria e profesionit nënkuptojnë çdo veprimtari të ligjshme që sjell të ardhura dhe që nuk ka një afat kohor të përcaktuar, me përjashtim të rasteve kur ka një rregullim të veçantë ligjor. Në këtë kuptim, veprimi i organeve shtetërore që sjell pasoja direkte që pengojnë aktivitetin profesional është një shkelje e kësaj lirie për të vepruar. Garancia që

Kushtetuta i jep një individ në lidhje me të drejtën për të punuar dhe lirinë e zgjedhjes së profesionit ka për qëllim mbrojtjen e tyre nga kufizimet e pajustificuara të vendosura nga shteti” (*shih vendimin nr. 9, datë 23.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

78. E drejta për ushtrimin e një profesioni mund të kufizohet nga rregullime të arsyeshme që mund t’u atribuohen konsideratave të së mirës së përgjithshme. Liria për të zgjedhur një profesion, megjithatë, mund të kufizohet vetëm për hir të një interesi publik detyrues. Pra, nëse pas një shqyrtimi të kujdesshëm ligjvënësi vendos se një interes i përgjithshëm duhet mbrojtur, atëherë ai mund të vendosë kufizime për ta mbrojtur atë interes, por vetëm deri në atë nivel që mbrojtja nuk mund të realizohet nga një kufizim më i lehtë i lirisë për të zgjedhur. Në rastin kur cenimi i së drejtës për të zgjedhur një punë është i paevitueshëm, ligjvënësi duhet të përdorë gjithmonë mjetet rregulluese më pak kufizuese ndaj së drejtës themelore. Nëse ligjvënësi e kushtëzon të drejtën për të nisur një aktivitet profesional me përmbushjen e disa kritereve të caktuara, duke cenuar kështu të drejtën për të zgjedhur një profesion, në këtë rast rregullimet për të mirën e përgjithshme janë të legjitimuar. Por, këto kufizime duhen bërë vetëm kur veprime të tilla janë absolutisht të nevojshme për të mbrojtur në veçanti interesat të rëndësishëm të komunitetit dhe duhet që në të gjitha këto raste masa kufizuese e përzgjedhur të përmbajë cenimin më të vogël të mundshëm (*shih vendimin nr. 9, datë 23.3.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

79. Edhe pse kërkuarët pretendojnë cenimin e nenit 49 të Kushtetutës, ata nuk kanë arritur të argumentojnë se parashikimi i kritereve ligjore për të kandiduar si anëtar i KLGJ-së përbën cenim të këtij parimi. Sipas pikës 1 të nenit 136/a të Kushtetutës gjyqtarë mund të jenë shtetasit shqiptarë që emërohen nga KLGJ-ja pas përfundimit të Shkollës së Magjistraturës dhe kryerjes së procesit të verifikimit paraprak sipas ligjit. Kurse sipas pikës 2 të këtij neni, kriteret e tjera për përzgjedhjen dhe emërimin parashikohen me ligj. Sipas nenit 1, pika 2, të ligjit nr. 96/2016, shtetasi që fiton statusin e magjistratit sipas ligjit e gëzon atë sapo emërohet në funksion dhe e përfundon me mbarimin e ushtrimit të funksionit,

për ndonjë nga shkaqet e parashikuara nga dispozitat ligjore. Në këtë kuptim, magistratit që ka fituar këtë status, pasi ka plotësuar kriteret ligjore, i është garantuar e drejta për të zgjedhur profesionin dhe vendin e punës, si dhe për të fituar mjetet e jetesës me punë të ligjshme. Parashikimi i kriterëve ligjore për kandidimin për një funksion tjetër brenda sistemit gjyqësor apo edhe vendosja e kufizimeve në këtë drejtim nuk mund të pranohen si argumente për të justifikuar cenimin e nenit 49 të Kushtetutës. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se ky pretendim i kërkuesve është i pabazuar.

B.3.4. Për pretendimin e cenimit të parimit të ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve dhe pavarësisë së pushtetit gjyqësor

80. Kërkuesit pretendojnë se neni 59, pika 1, i ligjit, në kundërshtim të hapur me nenin 147, pika 9, të Kushtetutës, ka parashikuar pozicionin e zëvendëskryetarit të Këshillit dhe kushtëzimin që ai të zgjidhet nga anëtarët jogjyqtarë, duke dobësuar në këtë mënyrë rolin e anëtarëve gjyqtarë në KLGJ. Gjithashtu, kjo dispozitë u mohon të drejtën anëtarëve gjyqtarë për të konkurruar dhe për t'u zgjedhur në pozicionin e zëvendëskryetarit të KLGJ-së. Ky përcaktim cenon edhe parimin e barazisë përpara ligjit, parashikuar nga neni 18 i Kushtetutës, pasi gjyqtarët diskriminohen në raport me anëtarët e tjerë jogjyqtarë pa arsye objektive dhe të përligjura. Më tej, sipas kërkuesve, parashikimi në nenin 62, pikat 8 dhe 13, për përbërjen e disa prej komisioneve të KLGJ-së me shumicë anëtarësh jogjyqtarë, bie në kundërshtim me nenin 147 të Kushtetutës, i cili parashikon se KLGJ-ja vepron me shumicë gjyqtarë, raport që duhet të ruhet edhe në komisionet e përhershme e të përkohshme. Po ashtu, përmbajtja e nenit 68, pika 6, i cili parashikon se në rast se votat ndahen në mënyrë të barabartë, vota e kryetarit, që është gjithmonë anëtar jogjyqtar, ka përparësi, bën që KLGJ-ja t'i marrë vendimet në mbledhjen plenare jo nga një shumicë gjyqtarësh, por nga anëtarët jogjyqtarë edhe për çështje që janë përcaktuese për statusin e gjyqtarëve, çka bie në kundërshtim të hapur me nenet 4, 116 dhe 147 të Kushtetutës. Në rastet kur anëtarët e KLGJ-së nuk marrin një votim me shumicë, por dalin barazim për sa i përket votimit për një procedim disiplinor të gjyqtarëve, si fakti, ashtu dhe fajësia e gjyqtarit në këtë procedim është e dyshimtë, për rrjedhojë ky dyshim duhet të shkojë në favor të gjyqtarit. Sipas tyre, jokushtetuese është edhe përmbajtja e nenit

76, pika 2, që i ka lënë kompetencën për të vendosur përjashtimin e një anëtarit të organit kolegjal një organi monokratik sikurse është kryetari, i cili zgjidhet nga anëtarët jogjyqtarë. Kompetenca e përjashtimit të anëtarëve duhet të jetë kompetencë ekskluzive e mbledhjes plenare, në të kundërt mund të ndodhë që kryetari në mënyrë abuzive të pranojë kërkesën për përjashtim të një prej anëtarëve gjyqtarë dhe KLGJ-ja të vendoset nën kontrollin e plotë të dy pushteteve të tjera. Duke qenë se këto dispozita cenojnë parimin e ndarjes së pushteteve, ato cenojnë edhe parimin e pavarësisë së gjyqësorit në të gjithë komponentët e saj.

81. Sipas subjektit të interesuar, në lidhje me pretendimin për parashikimin e nenit 59, pika 1, të ligjit, zëvendëskryetari nuk është një funksionar me kompetenca të ndryshme nga ato të kryetarit. Përkundrazi, ai duhet të ushtrojë të njëjtat kompetenca si kryetari sa herë që ky i fundit nuk është në gjendje të bëjë detyrat e tij. Nëse vendimi politik i kushtetutëbërësit ka qenë që kryetari i KLGJ-së të jetë nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë, atëherë edhe zëvendësuesi i tij duhet të ketë të njëjtat karakteristika të zyrtarit që zëvendëson. Në lidhje me nenin 62, pikat 8 dhe 13, Kushtetuta parashikon ekzistencën e këtyre komisioneve, por në asnjë rast nuk përcakton përbërjen apo mënyrën e funksionimit, duke ia deleguar këtë çështje shprehimisht ligjvënësit. Përbërja me shumicë anëtarësh jogjyqtarë është ruajtur pikërisht në ato komisione që kanë të bëjnë thelbësisht me çështje të karrierës së gjyqtarëve. Për sa i përket parashikimit të nenit 68, pika 6, që parashikon votën përcaktuese të kryetarit, kjo dispozitë bazohet në rekomandimin e Komisionit të Venecias. Pretendimi në lidhje me nenin 76, pika 2, se anëtarët gjyqtarë kanë prirje më të madhe për të qenë në konflikt interesi, nuk ka themel dhe as vërtetësi, pasi edhe anëtarët jogjyqtarë mund të kenë shprehur mendimet e tyre për çështje në cilësinë e tyre si avokatë, ekspertë, inspektorë etj. përderisa janë juristë.

82. Bazuar në parimin *iura novit curia*, Gjykata rithekson se ajo ka në kompetencë të vlerësojë nëse pretendimet e ngritura në kërkesë bien në fushën e veprimit të një dispozite të caktuar, që nuk është parashtruar para saj. Në këtë kuptim, Gjykata në rastin konkret çmon se pavarësisht cilësimit që iu

është bërë fakteve të çështjes nga kërkuesit, ato do të vlerësohen në këndvështrim të respektimit të parimit të ndarjes dhe balancimit të pushteteve dhe atij të pavarësisë së pushtetit gjyqësor.

83. Gjykata rritet në rëndësinë thelbësore të parimit të ndarjes dhe balancimit të pushteteve si një element i shtetit të së drejtës. Parimi i ndarjes dhe i balancimit të pushteteve, si një nga bazat kryesore të shumë kushtetutave moderne, i parashikuar edhe në nenin 7 të Kushtetutës, u jep mundësi të tria degëve të qeverisjes (legjislativ, ekzekutiv e gjyqësor) jo vetëm të respektojnë njëra-tjetrën në ushtrimin e funksioneve të tyre, por edhe të kontrollohen e ndihmohen në mënyrë të ndërsjellë, me qëllim funksionimin sa më mirë të sistemit të qeverisjes. Ky parim ndihmon që pushteti të shpërndahet në disa mbajtës me funksione e detyra të ndryshme për të siguruar reciprocitet një drejtësi më të madhe në ushtrimin e tij. Nga ana tjetër, parimi i ndarjes dhe balancimit të pushteteve ndihmon, gjithashtu, edhe në bashkëveprimin e mbajtësve të pushteteve, duke siguruar shkallë garancie dhe siguri më të lartë në marrjen e vendimeve të drejta dhe të peshuara. Prandaj, parimi i ndarjes e balancimit të pushteteve, pavarësisht nga alternimi i forcave politike në pushtet, duhet të mbetet mbizotërues (*shih vendimin nr. 16, datë 10.4.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

84. Gjykata ka theksuar se parashikimet kushtetuese për ndarjen e pushteteve në legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor, për pavarësinë, paanshmërinë dhe palëvizshmërinë e gjyqtarëve, për sanksionimin në ligje organike të organizimit të gjykatave dhe kompetencat e tyre në procedurat gjyqësore, përkufizojnë statusin kushtetues të gjyqtarëve, si dhe pozicionojnë drejtësinë si një degë të mëvetësishme të pushtetit, të pavarur dhe të paanshme. Parimet e mësipërme kushtetuese gjejnë shprehjen e tyre më të drejtpërdrejtë në nenin 145, pika 1, të Kushtetutës, ku deklarohet se gjyqtarët janë të pavarur dhe u nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve. Roli i gjyqtarëve dhe gjykatave në një shtet të së drejtës është që ndërsa ushtrojnë funksionin e drejtësisë, ata duhet të sigurojnë zbatimin e normave të shprehura në Kushtetutë, të ligjeve dhe të akteve të tjera ligjore, të garantojnë shtetin e së drejtës dhe të mbrojnë të drejtat dhe liritë e njeriut. Në kuadrin e parimit të kontrollit dhe balancës ndërmjet pushteteve, varësia absolute e gjyqtarit ndaj ligjit është kushti

dhe legjitimimi i kësaj pavarësie (*shih vendimin nr. 16, datë 10.4.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

85. Referuar ndryshimeve kushtetuese të miratuara me ligjin nr. 76/2016, Gjykata vëren se kushtetutëbërësi e ka konceptuar KLGJ-në si organin që siguron pavarësinë, përgjegjshmërinë dhe mbarëvajtjen e pushtetit gjyqësor. Gjykata rritet në sipas nenit 147, pika 2, të Kushtetutës, KLGJ-ja përbëhet nga 11 anëtarë, 6 prej të cilëve zgjidhen nga gjyqtarët e të gjitha niveleve të pushtetit gjyqësor dhe 5 i zgjedh Kuvendi nga radhët e juristëve jogjyqtarë. Për sa i përket mënyrës së organizimit dhe funksionimit të këtij organi, është ligji që ka parashikuar parimet dhe rregullat për këtë qëllim. Në kreun II të ligjit nr. 115/2016 rregullohen aspektet e organizimit dhe të mbledhjes së KLGJ-së. Sipas nenit 59, pika 1 të ligjit kryetari dhe zëvendëskryetari i KLGJ-së zgjidhen nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë me shumicën e thjeshtë të votave të këshillit. Në lidhje me kompetencat që ushtron secili nga këta funksionarë, rezulton se kryetari, sipas pikës 3 të nenit 59: a) është përgjegjës për mirëfunksionimin e Këshillit dhe zbatimin me eficiencë të detyrave të tij, në përputhje me ligjin; b) përgatit, thërret dhe drejton mbledhjen e Këshillit; c) mbikëqyr dhe drejton administratën e Këshillit; ç) përfaqëson Këshillin në marrëdhëniet me të tretët; d) siguron bashkëpunimin me institucionet e tjera; dh) raporton para Kuvendit për gjendjen në sistemin gjyqësor dhe merr masat për publikimin e raportit; e) propozon kryetarët e komisioneve të përhershme dhe cakton kryetarët e komisioneve të përkohshme të Këshillit; ë) ushtron çdo detyrë tjetër që i jepet me ligj. Sipas nenit 62, pika 6, komisionet zgjedhin kryetarët përkatës në mbledhjen e tyre të parë me shumicë votash dhe bazuar në propozimin e kryetarit të KLGJ-së, i cili është kryetar i komisioneve ku ai merr pjesë. Sipas nenit 67, pika 1, kryetari i KLGJ-së vendos rendin e ditës së mbledhjes së Këshillit, kurse sipas nenit 68, pika 2, kur votat ndahen në mënyrë të barabartë, vota e kryetarit është përcaktuese. Në rastin e paraqitjes së kërkesës për heqje dorë nga pjesëmarrja në mbledhjet e komisioneve ose në mbledhjen plenare të Këshillit, sipas nenit 75, pika 2 vendimi për pranimin e dorëheqjes së anëtarit merret nga kryetari i KLGJ-së, kurse në rast se dorëheqjen e jep kryetari, vendimi për pranimin e saj merret nga zëvendëskryetari i Këshillit. I njëjti

rregull gjen zbatim edhe në rastet e kërkesës për përjashtimin e anëtarit, sipas pikës 2 të nenit 76. Kurse në lidhje me kompetencat e zëvendëskryetarit, në nenin 60 të ligjit parashikohet se ai ushtron të gjitha kompetencat që i njihen kryetarit në rast mungese apo pamundësisë së këtij të fundit.

86. Sipas parashikimeve të nenit 147 të Kushtetutës, të ndryshuar, kryetari zgjidhet në mbledhjen e parë të këshillit nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë. Ai ka kompetencën për të drejtuar Këshillin, si dhe ushtron çdo kompetencë tjetër me natyrë administrative. Gjykata vëren se parashikimi kushtetues për zgjedhjen e kryetarit të Këshillit nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë gjen pasqyrim në nenin 59, pika 1, të ligjit nr. 115/2016 si për kryetarin, ashtu edhe për zëvendëskryetarin e këtij organi. Siç vërehet nga përmbajtja e dispozitave të sipërcituara, zëvendëskryetarit të KLGJ-së, edhe pse është parashikuar si funksion më vete, ligji nuk i ka njohur në thelb kompetenca të ndryshme nga ato që ushtron kryetari apo kompetenca të tjera që lidhen me çështje të organizimit dhe të funksionimit të KLGJ-së. Sipas nenit 60 të ligjit zëvendëskryetari ushtron të gjitha kompetencat e kryetarit, por vetëm në mungesë dhe në pamundësi të këtij të fundit, si dhe në rastet e pamundësisë së përkohshme të tij. Nisur nga kjo premisë, Gjykata vlerëson se përzgjedhja e zëvendëskryetarit nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë nuk përbën cenim të parimit të ndarjes dhe balancimit ndërmjet pushteteve dhe nuk dobëson rolin e anëtarëve jogjyqtarë në Këshill. Po ashtu, Gjykata vëren se fryma e kushtetutëbërësit ka qenë që ky organ të drejtohet nga një funksionar i zgjedhur nga radhët e anëtarëve jogjyqtarë të tij. Për rrjedhojë, edhe parashikimi ligjor për mënyrën se si do të zgjidhet zëvendëskryetari i këtij organi përputhet me vullnetin e kushtetutëbërësit për mënyrën se si ai e ka konceptuar dhe organizuar këtë organ kushtetues. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se ky pretendim i kërkuësve është i pabazuar.

87. Kërkuësit kanë pretenduar se ky parim cenohet edhe nga përmbajtja e nenit 62, pikat 8 dhe 13, ku parashikohet formula e përbërjes për disa nga komisionet e përhershme të KLGJ-së, pasi nuk respektohet parimi i përbërjes së tyre me shumicë anëtarësh, sipas nenit 147 të Kushtetutës.

88. Gjykata vëren se në nenin 147/a të Kushtetutës janë parashikuar kompetencat e

KL.GJ-së dhe në pikën 2 të këtij neni përcaktohet se ligji mund të parashikojë krijimin e komisioneve vendimmarrëse pranë Këshillit. Bazuar në nenin 62, pika 3, të ligjit, komisionet e përhershme të KLGJ-së janë: Komisioni i Planifikimit Strategjik, Administrimit dhe Buxhetit; Komisioni Disiplinor; Komisioni i Vlerësimit të Veprimtarisë Etike dhe Profesionale; Komisioni i Zhvillimit të Karrierës. Këto komisione përbëhen nga tre anëtarë dhe pranë çdo komisioni caktohen edhe dy anëtarë zëvendësues. Sipas pikës 4 të këtij neni, caktimi i anëtarëve dhe anëtarëve zëvendësues të komisioneve bëhet duke mbajtur parasysh nevojën për të garantuar një shpërndarje të drejtë të ngarkesës së punës dhe respektimin e kërkesave dhe të raporteve midis anëtarëve gjyqtarë dhe jogjyqtarë, dhe, për aq sa është e mundur, preferencat e tyre. Në lidhje me përbërjen e komisioneve të përhershme rezulton se: Komisioni i Planifikimit Strategjik, Administrimit dhe Buxhetit përbëhet nga 2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar (pika 8); Komisioni Disiplinor përbëhet nga 2 anëtarë gjyqtarë dhe 1 anëtar jogjyqtar (pika 9); Komisioni i Vlerësimit të Etikës dhe Veprimtarisë Profesionale përbëhet nga 2 anëtarë gjyqtarë dhe 1 anëtar jogjyqtar (pika 10); Komisioni i Zhvillimit të Karrierës përbëhet nga 2 anëtarë gjyqtarë dhe 1 anëtar jogjyqtar (pika 11).

89. Bazuar në sa më sipër, Gjykata vëren se për sa i takon përbërjes së komisioneve të përhershme, në tre prej tyre është ruajtur raporti mes shumicës dhe pakicës së anëtarëve në Këshill, ndërkohë që Komisioni i Planifikimit Strategjik, Administrimit dhe Buxhetit përbëhet nga 2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar. Gjykata vëren se edhe pse ligji nuk ka përcaktuar kompetencat e këtij komisioni dhe çështjet për të cilat ai ka të drejtë të vendosë, sipas nenit 147/a, pika 1, shkronja “dh”, të Kushtetutës është vetë Këshilli që propozon dhe administron buxhetin e tij dhe të gjykatave, kompetenca për të cilat Gjykata në vendimin e saj nr. 41, datë 16.5.2017 ka vlerësuar se duhet të reflektohen edhe në miratimin e dispozitave të reja ligjore të ligjit nr. 115/2016.

90. Përveç komisioneve të përhershme ligji ka parashikuar edhe ngritjen e komisioneve të përkohshme. Sipas nenit 62, pika 13, për shqyrtimin e ankimeve kundër vendimeve të ILD-së për arkivimin e ankimit ose pushimin e hetimit ndaj një gjyqtari, krijohet një komision i

përkohshëm i përbërë nga 2 anëtarë jogjyqtarë dhe 1 anëtar gjyqtar. Përbërja e këtij komisioni përcaktohet me short nën kujdesin e kryetarit të Këshillit dhe këto vendime janë përfundimtare dhe nuk mund të apelojnë para mbledhjes plenare të Këshillit. Megjithatë, Gjykata vlerëson se këto vendime nuk vendosin në mënyrë përfundimtare në lidhje me masat disiplinore, të cilat, në kuptim të nenit 147/a të Kushtetutës, janë kompetencë ekskluzive e KLGJ-së. Gjykata ka theksuar se si komisionet e përhershme, edhe ato të përkohshme janë organizma ndihmës në varësi të KLGJ-së dhe si të tillë nuk mund të ushtrojnë atributet që Kushtetuta ia ka njohur në mënyrë të shprehur kësaj të fundit (*shih vendimin nr. 41, datë 16.5.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

91. Për sa më sipër, duke pasur parasysh kompetencat që Kushtetuta i ka njohur KLGJ-së, kompetencat që me ligj u janë njohur komisioneve të përhershme dhe të përkohshme të këtij organi, si dhe në linjë me jurisprudencën dhe qëndrimin e saj të mbajtur në vendimin nr. 41, datë 16.5.2017, Gjykata vlerëson se raporti i anëtarësisë në këto komisione nuk konsiderohet se cenon pavarësinë e pushtetit gjyqësor, ndaj edhe ky pretendim është i pabazuar.

92. Kërkesit kanë pretenduar se parimi i ndarjes dhe i balancimit ndërmjet pushteteve, si dhe parimi i pavarësisë së pushtetit gjyqësor cenohet edhe nga përmbajtja e nenit 68, pika 6, të ligjit, sipas të cilit kur votat ndahen në mënyrë të barabartë, vota e kryetarit është përcaktuese. Në lidhje me këtë pretendim nuk u formua shumica e kërkuar prej 5 votash, ndaj në kuptim të pikës 4 të nenit 73 të ligjit nr. 8577/2000, ai konsiderohet i rrëzuar.³

93. Në lidhje me pretendimet për papajtueshmërinë me Kushtetutën të përmbajtjes së nenit 76, pika 2, të ligjit nr. 115/2015, Gjykata vëren se në nenin 75 të ligjit parashikohen rastet e dorëheqjes të anëtarit të KLGJ-së nga pjesëmarrja në mbledhjet e komisioneve ose në mbledhjen plenare, ndërsa në nenin 76, pika 1, parashikohet se gjyqtari ose nëpunësi civil i proceduar, ose Inspektori i Lartë i Drejtësisë mund të kërkojnë përjashtimin e anëtarit të Këshillit nga pjesëmarrja

në shqyrtimin e procedurës administrative vetëm në fazën paraprake të procesit, kur ekziston një nga shkaqet e parashikuara në nenin 75 dhe ai nuk ka hequr dorë vetë nga shqyrtimi i çështjes. Në pikën 2 të nenit 76 parashikohet se vendimi për përjashtimin e anëtarit merret nga kryetari i Këshillit, kurse kur kërkohet përjashtimi i këtij të fundit vendimi merret nga zëvendëskryetari.

94. Gjykata rithekson se KLGJ-ja është konceptuar si një organ kolegjal i vetëqeverisjes së pushtetit gjyqësor, me qëllim garantimin e pavarësisë dhe mbarëvajtjes së tij. Në përputhje me parimin e kolegjalitetit janë parashikuar në ligj edhe kompetencat që ushtron ky organ, si edhe mënyra e funksionimit dhe organizimit të tij. Duke qenë se kompetenca për të vendosur në lidhje me kërkesën për përjashtim, pra në lidhje me pjesëmarrjen ose jo të anëtarit të Këshillit në shqyrtimin e procedurës administrative, lidhet në mënyrë të drejtë me kompetencat funksionale të këtij organi, ajo nuk mund të ushtrohet nga një organ tjetër, siç është kryetari apo zëvendëskryetari. Vlerësimi dhe vendimmarrja në lidhje me kërkesën për përjashtim nuk mund të lihet në kompetencë të kryetarit, i cili ka funksione administrative të mirëpërcaktuara dhe kjo çështje, në kuptim të përmbajtjes së dispozitave të këtij ligji, del tej fushës së tij të kompetencave. Po ashtu, parashikimi se në rastet e paraqitjes së kërkesës për përjashtim për kryetarin vendos zëvendëskryetari, përbën një kompetencë shtesë që i njihet nga ligji këtij të fundit, i cili, siç u theksua më sipër, është parashikuar si funksion më vete vetëm me qëllim moskrijimin e boshllëqeve në institucion në rastet e mungesës apo pamundësisë së kryetarit për të ushtruar funksionet e tij. Për rrjedhojë, parashikimi i kësaj dispozite krijon dyshime në lidhje me respektimin e parimit të ruajtjes së pavarësisë së pushtetit gjyqësor, ndaj ky pretendim është i bazuar dhe duhet të pranohet.

95. Në përfundim, për të gjitha arsyet e mësipërme, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarve në lidhje me papajtueshmërinë me Kushtetutën të dispozitave të ligjit nr. 115/2016 duhet të pranohen pjesërisht, vetëm në lidhje me përmbajtjen e nenit 76, pika 2, të këtij ligji.

³ Votuan pro pranimit të këtij pretendimi gjyqtarët: Fatmir Hoxha, Gani Dizdari, Besnik Imeraj dhe Fatos Lulo. Votuan kundër gjyqtarët: Bashkim Dedja, Vitore Tusha dhe Altina Xhoxhaj.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/1/a dhe 134/1/h të Kushtetutës, si dhe të neneve 49/3/d, 51, 51/a, 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të nenit 76, pika 2, të ligjit nr. 115/2016, “Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë”.
- Rrëzimin e kërkesës për pretendimet e tjera për shfuqizimin e dispozitave të ligjeve nr. 84/2016, “Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, nr. 96/2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë” dhe nr. 115/2016, “Për organet e qeverisjes së sistemit të drejtësisë”.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

VENDIM

Nr. 79, datë 14.12.2017

**NË EMËR TË REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË**

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Vitore Tusha	anëtare e “ “
Altina Xhoxhaj	anëtare e “ “
Fatmir Hoxha	anëtar i “ “
Gani Dizdari	anëtar i “ “
Fatos Lulo	anëtar i “ “
Besnik Imeraj	anëtar i “ “

me sekretare Belma Lleshi, në datën 5.10.2017 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 45 Akti, që u përket:

KËRKUES: Aleksandër Llanaj, Bertil Alliaj, Ani Begaj

Faqe | 12056

SUBJEKT I INTERESUAR: Prokuroria e Përgjithshme

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 24, datë 20.1.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë; nr. 600, datë 1.11.2016 të Gjykatës së Apelit Vlorë; nr. 00-2017-150 (33), datë 23.2.2017 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 30, 31, 131/1/f, 134/1/i dhe 142 të Kushtetutës; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; nenet 27 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Besnik Imeraj, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuësve, të cilët kanë kërkuar pranimin e kërkesës, parashtrimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë në datën 7.4.2015 ka regjistruar procedimin penal ndaj kërkuësve Aleksandër Llanaj, Bertil Alliaj dhe Ani Begaj të akuzuar për veprat penale të vrasjes në rrethana cilësuese, e kryer ndaj dy ose me shumë personave, në bashkëpunim dhe prodhimin e mbajtjes pa leje të armëve luftarake në ambiente publike, të parashikuara respektivisht nga nenet 79/dh, 25 dhe 278/5 të Kodit Penal (KP). Në përfundim të hetimeve paraprake, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë e ka dërguar çështjen për gjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë.

2. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr. 24, datë 20.1.2016, ka vendosur deklarimin fajtor të kërkuësit Aleksandër Llanaj për kryerjen e veprës penale të vrasjes në rrethana cilësuese, e kryer ndaj dy ose me shumë personave dhe në bashkëpunim, e parashikuar nga nenet 79/dh dhe 25 të KP-së, si dhe dënimin e tij me burgim të përjetshëm. Deklarimin fajtor të kërkuësit për kryerjen e veprës penale të prodhimin dhe mbajtjes pa leje të armëve

luftarake në ambiente publike, e parashikuar nga neni 278/5 i KP-së dhe dënimin tij me 12 vjet burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së, gjykata ka vendosur dënimin e kërkuarit përfundimisht me burgim të përjetshëm, kurse në zbatim të nenit 406/1 të KPP-së zbritjen me 1/3-t të dënimit. Deklarimin fajtor të kërkuarit Bertil Alliaj për kryerjen e veprës penale të vrasjes në rrethana cilësuese, e kryer ndaj dy ose me shumë personave dhe në bashkëpunim, e parashikuar nga nenet 79/dh dhe 25 të KP-së, si dhe dënimin e tij me 35 vjet burgim. Deklarimin fajtor të kërkuarit për kryerjen e veprës penale të prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake në ambiente publike, të parashikuar nga neni 278/5 i KP-së dhe dënimin tij me 12 vjet burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së, gjykata ka vendosur dënimin e kërkuarit përfundimisht me 35 vjet burgim, kurse në zbatim të nenit 406/1 të KPP-së zbritjen me 1/3-t të dënimit. Deklarimin fajtor të kërkuarit Ani Begaj për kryerjen e veprës penale të vrasjes në rrethana cilësuese, e kryer ndaj dy ose me shumë personave dhe në bashkëpunim, e parashikuar nga nenet 79/dh dhe 25 të KP-së dhe dënimin e tij me 35 vjet burgim. Deklarimin fajtor të kërkuarit për kryerjen e veprës penale të prodhimit dhe mbajtjes pa leje të armëve luftarake në ambiente publike, të parashikuar nga neni 278/5 të Kodit Penal dhe dënimin tij me 12 vjet burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së, gjykata ka vendosur dënimin e kërkuarit përfundimisht me 35 vjet burgim, kurse sipas nenit 406/1 të K PP-së zbritjen me 1/3-t të dënimit.

3. Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 600, datë 1.11.2016, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 24, datë 20.1.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë për sa i përket cilësimit juridik të veprës penale, të parashikuar nga nenet 79/dh dhe 25 të KP-së, deklarimit të fajësisë për të tre të pandehurit, masave të dënimit për këtë veprë penale, si dhe disponimit për provat materiale dhe shpenzimet procedurale. Gjykata ka vendosur ndryshimin e vendimit të lartpërmendur për pjesën tjetër në këtë mënyrë: deklarimin fajtor të kërkuarit Aleksandër Llanaj për kryerjen e veprës penale të parashikuar nga neni 278/3 të KP-së dhe dënimin e tij me 5 vjet burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së dhe

406/1 të KPP-së, gjykata ka vendosur dënimin e tij me 35 vjet burgim. Deklarimin fajtor të kërkuarit Bertil Alliaj për kryerjen e veprës penale të parashikuar nga neni 278/3 i KP-së dhe dënimin e tij me 5 vjet burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së, gjykata ka vendosur dënimin e kërkuarit përfundimisht me 35 vjet burgim, kurse sipas nenit 406/1 të KPP-së uljen e dënimit me 1/3-t e dënimit. Deklarimin fajtor të kërkuarit Ani Begaj për kryerjen e veprës penale të parashikuar nga neni 278/3 i KP-së dhe dënimin e tij me 5 vjet burgim. Në zbatim të nenit 55 të KP-së, gjykata ka vendosur dënimin e tij me 35 vjet burgim, kurse sipas nenit 406/1 të KPP-së uljen e dënimit me 1/3-t e dënimit.

4. Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë kanë ushtruar rekurs kërkuarit, si dhe prokuroria. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2017-150 (33), datë 23.2.2017, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 600, datë 1.11.2016 të Gjykatës së Apelit Vlorë.

II

5. **Kërkuarit, Aleksandër Llanaj, Bertil Alliaj dhe Ani Begaj**, i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar se vendimet objekt kërkese i kanë cenuar të drejtën për një proces të rregullt ligjor në këto drejtime:

5.1 Është cenuar e drejta e mbrojtjes dhe e drejta për t'u dëgjuar.

5.2 Është cenuar parimi i prezumimit të pafajësisë, sepse gjykatat e kanë filluar procesin me bindjen se kërkuarit i kanë kryer veprat penale për të cilat akuzohen pa u bazuar në prova.

5.3 Është cenuar parimi i sigurisë juridike, sepse gjykatat e juridiksionit të zakonshëm në vendimet e tyre nuk kanë zbatuar vendimin unifikues nr. 4, datë 15.4.2011 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë.

5.4 Është cenuar parimi i paanshmërisë, sepse Gjykata e Lartë nën presionin e Prokurorit të Përgjithshëm ka marrë një vendim të njëanshëm.

5.5 Është cenuar standardi i arsytimit të vendimit gjyqësor, sepse Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk ka analizuar qëndrimin e ri të prokurorisë, si dhe nuk u ka dhënë përgjigje shkaqeve të ngritura në rekurs nga kërkuarit. Në këtë mënyrë është cenuar edhe e drejta e aksesit në gjykatë dhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial.

6. *Subjekti i interesuar Prokuroria e Përgjithshme* ka parashtruar në mënyrë të përmblodhur sa vijon:

6.1 Pretendimi për cenimin e së drejtës së mbrojtjes dhe standardit të paanshmërisë nuk qëndron, pasi i takon sferës së kompetencës së gjykatave të zakonshme të bëjnë vlerësimin juridik të rrethanave dhe provave të parashtruara nga palët dhe jo juridiksionit kushtetues.

6.2 Pretendimi për cenimin e parimit të prezumimit të pafajësisë dhe sigurisë juridike nuk qëndron. Vendimet gjyqësore nuk tregojnë ndonjë të dhënë se gjykatat e kanë filluar procesin me paragjykimin se kërkuesit i kanë kryer veprat penale për të cilat akuzohen. Po ashtu, referimi në vendime unifikuese si pjesë e arsytimit të vendimeve gjyqësore hyn në vlerësimin diskrecional të gjyqtarit të zakonshëm gjatë gjykimit të çështjeve konkrete.

6.3 Pretendimi për cenimin e standardit të arsytimit nga vendimi i Gjykatës së Lartë nuk qëndron. Në aspektin substancial vërehet se në këtë vendim nuk është bërë një arsyetim i detajuar për sa i përket interpretimit dhe zbatimit të ligjit në lidhje me rrethanat e faktit që u atribuohen kërkuesve. Megjithatë në vlerësim edhe të jurisprudencës kushtetuese, kjo nuk përbën një të metë serioze sa ta bëjë të cenueshëm vendimin në aspektin kushtetues.

6.4 Pretendimi se është cenuar e drejta e aksesit dhe ajo e ankimit në kuptimin substancial nuk qëndron. Në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë ligji, Gjykata e Lartë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave provave të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesve

7. Kërkuesit legjitimohen *ratione personae* në lidhje me pretendimet e paraqitura në kërkesë, në kuptim të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës.

8. Për sa i përket legjitimitimit *ratione temporis*, sipas neneve 71/a, pika 1, shkronja “b” dhe 86, pika 3 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës

Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, ankimi kushtetues individual, duke filluar nga data 1.3.2017, duhet të paraqitet në Gjykatën Kushtetuese brenda afatit 4-mujor nga konstatimi i cenimit. Në rastin në shqyrtim konstatohet se kërkesa drejtuar kësaj Gjykate për shfuqizimin e vendimeve të të tria shkallëve të gjykimit, është depozituar në datën 12.6.2017. Po ashtu, vërehet se procesi gjyqësor penal ka përfunduar me vendimin nr. 00-2017-150 (33), datë 23.2.2017 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë. Për pasojë, kërkesa drejtuar Gjykatës Kushtetuese është paraqitur brenda afatit 4-mujor të lartpërmendur.

9. Lidhur me legjitimitimin *ratione materiae* Gjykata vlerëson se *prima facie* pretendimet e kërkuesve hyjnë në juridiksionin kushtetues, për pasojë në vijim ato do të analizohen në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsytimit të vendimit, të parimit të paanshmërisë dhe të së drejtës së ankimit në kuptimin substancial

10. Kërkuesit pretendojnë se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk ka analizuar qëndrimin e ri të prokurorisë të mbajtur gjatë gjykimit në Gjykatën e Lartë, si dhe nuk u ka dhënë përgjigje të detajuar të gjitha shkaqeve të ngritura prej tyre në rekurs. Në këtë mënyrë, sipas tyre, është cenuar standardi i arsytimit të vendimit, e drejta e aksesit në gjykatë dhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial.

11. Subjekti i interesuar Prokuroria lidhur me pretendimin për cenimin e standardit të arsytimit ka vlerësuar se në aspektin substancial vërehet se në vendimin gjyqësor të Gjykatës së Lartë, objekt shqyrtimi, nuk është bërë një arsyetim i detajuar për sa i përket interpretimit dhe zbatimit të ligjit në lidhje me rrethanat e faktit që u atribuohen kërkuesve. Megjithatë, kjo nuk përbën një të metë serioze sa ta bëjë të cenueshëm vendimin në fjalë në aspektin kushtetues.

12. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142/1 të Kushtetutës, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funksioni i një vendimi të

arsyetuar është t'u tregojë palëve se ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet edhe vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimin nr. 3, datë 20.1.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie, kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë, gjithashtu, të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese (*shih vendimin nr. 3, datë 20.1.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënie, përmban referenca në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjitha elementet e sipërpërmendura. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se detyrimi për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit dhe se masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Në këtë kontekst, Gjykata ka theksuar se ajo e vlerëson arsyetimin e një vendimi gjyqësor vetëm në kuadrin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme, pasi nuk është detyrë e saj të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit. Kjo mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Ndërsa në aspektin e kontrollit kushtetues, Gjykata verifikon nëse arsyetimi i vendimit gjyqësor i ka plotësuar ose jo kriteret e përcaktuara më sipër,

të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Në vlerësimin e Gjykatës nuk mjafton që arsyetimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsyetimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimet nr. 3, datë 26.1.2015; nr. 63, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Po në këtë drejtim Gjykata ka vlerësuar se Gjykata e Lartë, rast pas rasti, duhet t'u japë përgjigje shkaqeve të parashtruara në rekurs. Sipas Gjykatës, në të tilla raste kërkuesit, duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, për shkak të vendimit të mospranimit të rekursit, i cenohet jo vetëm standardi i arsyetimit të vendimit, por edhe e drejta e aksesit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, si dhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (*shih vendimet nr. 73, datë 16.12.2016; nr. 24, datë 25.4.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. E drejta për t'iu drejtuar gjykatës përbën një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Kjo e drejtë e individit është garanci për administrimin e mirë të drejtësisë, prandaj çdo interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të KEDNJ-së nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e tyre. Në këtë kuptim, e drejta e individit për t'iu drejtuar gjykatës nuk përfshin vetëm të drejtën për të hapur një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare në lidhje me mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj lidhur me pretendimet e ngritura përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 84, datë 30.12.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Nga ana tjetër, Gjykata ka pohuar se e drejta e ankimit, e sanksionuar në nenin 43 të Kushtetutës, është vlerësuar si mundësi e çdo individit për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një

gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar atij (individit) të drejtën për t'u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj. Pra, me Kushtetutë, kujtdo i garantohet e drejta për t'u ankuar të paktën një herë kundër çdo vendimi gjyqësor të dhënë ndaj tij. Kjo garanci e rëndësishme kushtetuese është edhe një tejkalim pozitiv krahasuar me standardet që ofron në këtë drejtim KEDNJ-ja. Në funksion të ushtrimit efektiv të së drejtës së ankimit ka rëndësi të realizohet si aspekti formal/procedural, ashtu edhe ai substancial. Kërkesat procedurale të ankimit janë, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë individët për të ushtruar efektivisht ankimin ndaj vendimit gjyqësor. Çdo instancë ankimuese që njeh sistemi i normave procedurale civile/penale është pjesë e së drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë (*shih vendimin nr. 24, datë 25.4.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Në rastin në shqyrtim, nga materialet bashkëlidhur kërkesës, Gjykata konstaton se Prokuroria e Përgjithshme në konkluzionet e paraqitura gjatë shqyrtimit të çështjes gjatë seancës gjyqësore në Gjykatën e Lartë ka ndryshuar qëndrim lidhur me akuzat në ngarkim të kërkuesve. Prokuroria, mbështetur në vendimin unifikuar nr. 4, datë 15.4.2011 të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, ka argumentuar se pretendimet e kërkuesve Bertil Alliaj dhe Ani Begaj për mosekzistencën e marrëveshjes së bashkëpunimit ndërmjet tyre dhe kërkuesit Aleksandër Llanaj janë të bazuara. Sipas prokurorisë, nga materialet e administruara në gjykim asnjë provë, fakt apo indicie nuk tregojnë me siguri se të gjykuarit Bertil Alliaj dhe Ani Begaj kanë ditur qëllimet e të gjykuarit Aleksandër Llanaj. Si përfundim, prokuroria ka kërkuar lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë për kërkuesit Bertil Alliaj dhe Ani Begaj vetëm për fajësinë dhe dënimet përkatëse të tyre për kryerjen e veprës penale të armëmbajtjes pa leje të parashikuar nga neni 278 i KP-së. Ndërsa për kërkuesin Aleksandër Llanaj, prokuroria ka kërkuar që të deklarohej fajtor për veprën penale të vrasjes nga pakujdesia, të parashikuar nga neni 85 i KP-së.

20. Gjykata vëren se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, pavarësisht qëndrimit të ri të lartpërmendur të prokurorisë, nuk ka analizuar konkluzionet që ka mbajtur Prokuroria e Përgjithshme në diskutimin përfundimtar përpara

Gjykatës së Lartë. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në pjesën hyrëse të vendimit, si shkaqe të paraqitura në rekurs nga ana e prokurorisë paraqet ato shkaqe që prokuroria pranë Gjykatës së Apelit Vlorë ka parashtruar (*shih faqen 8 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Ndërsa në pjesën arsyetuese ky kolegji u referohet konkluzioneve të fundit të prokurorisë të mbajtura gjatë diskutimit përfundimtar në procesin në Gjykatën e Lartë vetëm kur parashtron kërkimet e palëve (*shih faqen 9 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Po në pjesën arsyetuese të vendimit të Gjykatës së Lartë, kjo e fundit, kur argumenton mbi shkaqet e ngritura në rekurs nga të dyja palët (kërkuesit dhe prokuroria), arsyeton (në një paragraf të vetëm të vendimit) vetëm mbi shkaqet e ngritura në rekurs nga prokuroria pranë Gjykatës së Apelit Vlorë (*shih faqen 14 të vendimit të Gjykatës së Lartë*) dhe nuk analizon mbi qëndrimin e ri të Prokurorisë.

21. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur mbi rolin e organit të prokurorisë, duke mbajtur qëndrimin se kushtetutëbërësi e ka njohur Prokurorinë si një organ të centralizuar, që në ushtrimin e kompetencave i u nënshtrohet vetëm Kushtetutës dhe ligjeve. Gjykata ka vlerësuar se “organi i prokurorisë ka disa veçori të përcaktuara në Kushtetutë dhe në ligj, të cilat e vendosin këtë organ në një pozitë të dallueshme nga pushtetet e tjera, dhe veçanërisht: a) si organi i vetëm në vend që ushtron ndjekjen penale; b) si organ që përfaqëson akuzën në gjyq në emër të shtetit, që disponon mbi çështjet që ndodhen në gjykim dhe që është i lirë në kërkimin e llojit dhe të masës së dënimit ndaj personave që i rezultojnë fajtorë; c) si organ me pavarësi të plotë në ushtrimin e funksioneve, duke iu nënshtrohet vetëm Kushtetutës dhe ligjeve, gjë që do të thotë se fillimi i procedimit penal, vënia para përgjegjësisë penale, pushimi, pezullimi i çështjeve ose dërgimi në gjyq janë attribute të prokurorisë; ç) si organ i centralizuar që funksionon sipas rregullit se urdhrat dhe udhëzimet e prokurorit më të lartë janë të detyrueshme për prokurorët më të ulët (*shih vendimin nr. 47, datë 7.11.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Gjykata Kushtetuese sjell në vëmendje të Gjykatës së Lartë se edhe referuar jurisprudencës së saj, kjo gjykatë (Gjykata e Lartë) ka konsideruar shkelje kur gjykatat më të ulëta kanë

vepruar në kundërshtim me rregullat e përgjithshme apo të posaçme procedurale në rastin e tërheqjes së akuzës nga prokurori i çështjes.

23. Gjykata e Lartë në një vendim të saj, ndër të tjera, është shprehur: “Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë çmon se pjesa e vendimit që urdhëron kalimin e akteve organit të prokurorisë vjen në kundërshtim me nenin 377 të KPP-së, si dhe me nenin 428 të tij. Gjykata e Apelit Shkodër, në analizë të provave të administruara në gjykimin në shkallë të parë dhe të shqyrtuara në gjykimin në apel, ka arritur në përfundimin se gjykata e shkallës së parë ka vepruar gabim kur ka vendosur pushimin e çështjes dhe ka deklaruar të pafajshëm të pandehurit për veprën penale të rrëmbimit të personit dy herë. Kjo gjykatë ka çmuar se sa është administruar në gjykim, nuk tregon se personat në fjalë janë të pafajshëm për këtë veprë penale dhe se organi i akuzës me tërheqjen e akteve në bazë të nenit 377 të KPP-së, sikurse ka kërkuar, do të plotësonte më tej elementet e fajësisë së të gjykuarve lidhur me këtë veprë. Në vazhdim të këtij arsytimi, Kolegji Penal çmon se gjykata nuk duhet të pranojë tërheqjen e akteve lidhur me akuzën, vetëm atëherë kur del qartë dhe janë elementet që KPP-ja parashikon lidhur me pafajësinë e personave të akuzuar. Në të kundërt, në qoftë se një përfundim i tillë është me dyshim dhe nuk ka pengesa ligjore të tjera, gjykata është e detyruar të pranojë kërkesën e organit të prokurorisë, i cili është autoriteti i vetëm që ushtron ndjekjen penale dhe përfaqëson akuzën në gjykim në bazë të nenit 148 të Kushtetutës dhe të dispozitave të KPP-së” (shih vendimin nr. 157, datë 28.2.2002 të Gjykatës së Lartë).

24. Gjatë jurisprudencës së saj Gjykata Kushtetuese është shprehur: “Në këtë mënyrë, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vepruar në kundërshtim me kërkesat e nenit 442 të Kodit të Procedurës Penale që parashikon rastet e prishjes së vendimit dhe zgjidhjen e çështjes pa e kthyer për rigjykim. Kjo dispozitë i jep të drejtë Gjykatës së Lartë ta zgjidhë vetë çështjen pa e kthyer për rigjykim vetëm për shkaqe që janë në favor të pozitës procedurale të të gjykuarit. Këtë kompetencë, Gjykata e Lartë e ka kur vlerëson se ndjekja penale nuk duhet të fillonte ose të vazhdonte, kur vendimi është dhënë në gabim të personit, ose kur vendimi është i pavlefshëm për shkaqet e parashikuara në ligj. Rëndësi ka fakti se në të gjitha rastet e parashikuara nga kjo dispozitë, Gjykata e Lartë vendos pushimin e gjykitimit ose urdhëron të zbatohet vendimi që ka caktuar dënimin më pak të rëndë, por në asnjë rast nuk mund të

deklarojë fajtor e të dënojë të gjykuarin që ka marrë pafajësi në shkallët e tjera të gjykitimit, siç ka vepruar me kërkesin”.

25. Gjykata ka pranuar në vazhdimësi se gjykimi nga një gjykatë e paanshme është një nga elementet e rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, i sanksionuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së. Në shtetin e së drejtës, kërkesa për një gjykim të paanshëm merr rëndësi të veçantë në funksion të besimit në dhënien e drejtësisë që, në shoqëritë demokratike, duhet ta krijojnë në çdo rast palët në gjykim. Parimi i paanshmërisë ka në vetvete elementin e tij subjektiv, i cili lidhet ngushtë me bindjen e brendshme që krijon gjyqtari për zgjidhjen e çështjes në gjykim, si dhe elementin objektiv, me të cilin kuptohet dhënia e garancive të nevojshme për gjykim të paanshëm nga vetë gjykata, përmes mënjanimit prej saj të çdo dyshimi të përligjur në këtë drejtim (shih vendimet nr. 40, datë 22.9.2011; nr. 21, datë 29.4.2010; nr. 12, datë 13.4.2007 të Gjykatës Kushtetuese).

26. Gjykata Kushtetuese, duke e parë tashmë në këndvështrimin e mbrojtjes së të drejtave e detyrimeve që burojnë nga Kushtetuta, si dhe të parimeve të saj, vëren se pretendimi i kërkuarve se Gjykata e Lartë duke mos mbajtur asnjë lloj qëndrimi të shprehur lidhur me konkluzionet e reja të paraqitura nga prokuroria ka cenuar parimin e paanshmërisë në gjykim, është i drejtë dhe duhet pranuar.

27. Gjykata vlerëson gjithashtu se në rastin konkret tërheqja e akuzave nga ana e prokurorisë lidhet drejtpërdrejt me pretendimet e parashtruara nga të pandehurit, rrjedhimisht Gjykata e Lartë për të rritur aksesin dhe transparencën në vendimin e saj duhet t’u kishte dhënë përgjigje konkluzioneve të Prokurorisë me vendim të arsyetuar.

28. Gjykata vlerëson se mosdhënia në asnjë rresht të vendimit përgjigje konkluzioneve të reja të prokurorisë, e bën këtë vendim të cenueshëm dhe jo të arsyetuar.

29. Gjykata vëren se kërkuarët mbi të njëjtin fakt (mosarsyetim për qëndrimin e ri të prokurorisë) kanë pretenduar se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka cenuar edhe të drejtën për t’u dëgjuar, të drejtën e mbrojtjes, parimin e prezumimit të pafajësisë, parimin e sigurisë juridike, si dhe të drejtën e aksesit.

30. Gjykata vlerëson se këto pretendime nuk mund të merren në shqyrtim, në kushtet kur, për shkak të cenimit të standardit së arsytimit të vendimit gjyqësor dhe cenimit të parimit të paanshmërisë në gjykim, çështja do të rishqyrtohet përsëri në Gjykatën e Lartë. Referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, Gjykata ka theksuar se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Ky raport ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e Gjykatës Kushtetuese të kërkesave individuale në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit). Gjykata nënvizon se roli i Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, është i një natyre të pazëvendësueshme. Ajo i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për ta bërë vetë këtë rol aktiv, që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, duke ndikuar efektivisht edhe në vendimmarrjen e gjykatave të shkallëve më të ulëta (*shih vendimin nr. 62, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuësve në lidhje me procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë janë të bazuara dhe kërkesa duhet të pranohet për këtë pjesë.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr. 00-2017-150 (33), datë 23.2.2017 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Besnik Imeraj, Fatos Lulo

Anëtarë kundër: Altina Xhoxhaj, Vitore Tusha

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkuës Aleksandër Llanaj, Bertil Alliaj dhe Ani Begaj jam kundër qëndrimit të shumicës për pranimin pjesërisht të kërkesës, duke shfuqizuar si të papajtueshëm me Kushtetutën vendimin nr. 00-2017-150 (33), datë 23.2.2017 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë. Në vlerësimin tim si gjyqtare në pakicë pretendimet e ngritura në kërkesë janë haptazi të pabazuara dhe për këtë arsye vlerësoj se Gjykata duhej të kishte vendosur rrëzimin e saj.

2. Sipas akteve bashkëlidhur kërkesës rezulton se Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë, në datën 7.4.2015 ka regjistruar procedimin penal ndaj kërkuësve dhe në përfundim të hetimeve paraprake e ka dërguar çështjen për gjykim në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë. Pas përfundimit të gjykimit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë, me vendimin nr. 24, datë 20.1.2016, ka vendosur deklarimin e tyre fajtorë dhe dënimin sipas dispozitivit të vendimit. Më konkretisht, kërkuësi Aleksandër Llanaj është deklaruar fajtor për kryerjen e veprës penale të vrasjes në rrethana cilësuese të kryer ndaj dy ose me shumë personave, në bashkëpunim dhe është dënuar përfundimisht me burgim të përjetshëm. Për sa u takon kërkuësve Bertil Alliaj dhe Ani Begaj ata janë deklaruar fajtorë për kryerjen e veprës penale të vrasjes në rrethana cilësuese e kryer ndaj dy ose me shumë personave, në bashkëpunim dhe janë dënuar përfundimisht me 35 vjet burgim secili. Në përfundim të gjykimit gjykata ka aplikuar edhe nenin 406/1 të Kodit të Procedurës Penale duke zbritur dënimin me 1/3-at e tij.

3. Gjykata e Apelit Vlorë, me vendimin nr. 600, datë 1.11.2016, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 24, datë 20.1.2016 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë për sa i përket cilësimit juridik të veprës penale të parashikuar nga nenet 79/dh dhe 25 të Kodit Penal, deklarimit të fajësisë për të tre të pandehurit, masat e dënimit për këtë vepër penale, si dhe disponimin për provat materiale dhe shpenzimet procedurale. Ajo ka ndryshuar vendimin pjesërisht në lidhje me masën

e dënimit për sa i takon veprës penale të parashikuar nga neni 178/3 i Kodit Penal, por pa ndryshuar masën e dënimit përfundimtar të dhënë nga shkalla e parë.

4. Kundër këtij vendimi kanë ushtruar rekurs kërkuar, si edhe Prokuroria pranë Gjykatës së Apelit Vlorë. Duke iu referuar shkaqeve të rekursit rezulton se kërkuar kanë pretenduar se nuk është provuar se vendimet gjyqësore janë dhënë në zbatim të gabuar të ligjit material e procedural. Sipas tyre me veprimet e kryera prej secilit të gjykuar nuk formohen elementet e veprave penale për të cilat janë akuzuar dhe dënuar, duke pretenduar në thelb se në gjykim nuk është provuar fajësia e tyre. Kurse për sa u takon shkaqeve të rekursit të prokurorit rezulton se ai ka kundërshtuar vendimin gjyqësor për sa i takon vrasjes së viktimës A.L. Sipas akuzës, arsyetimi i gjykatës ka qenë i gabuar dhe se akuzat e ngritura ndaj kërkuar edhe në lidhje me këtë ngjarje është bazuar në faktet dhe provat e paraqitura në gjykim.

5. Kolegji Penal, duke vlerësuar se rekursi përmbante shkaqe ligjore ka vendosur kalimin e tij për shqyrtim në seancë gjyqësore. Në seancë gjyqësore rezulton se përfaqësuesi i akuzës, prokurori i Prokurorisë së Përgjithshme, ka kërkuar para Gjykatës së Lartë ndryshimin e vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë, për sa i përket kërkuar Aleksandër Llanaj, duke e deklaruar atë fajtor për veprën penale të vrasjes nga pakujdesia të shtetasit A.L. dhe ka kërkuar dënimin e tij me 4 vjet burgim, si dhe lënien në fuqi të vendimit për dy kërkuar e tjerë, por vetëm për fajësinë në lidhje me kryerjen e veprës penale të armëmbajtjes pa leje.

6. Në përfundim të shqyrtimit të çështjes Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së apelit, duke arsyetuar se ky vendim është rrjedhojë e zbatimit të drejtë të ligjit procedural e penal dhe se arsyetimet e asaj gjykate janë rrjedhojë e një procesi të rregullt ligjor, pas administrimit, shqyrtimit dhe analizës së provave në bazë të ligjit penal. Kolegji Penal ka arsyetuar, gjithashtu, se pretendimet e ngritura në rekurs kanë të bëjnë me analizën e provave të bëra nga gjykatat e faktit, të cilat janë çështje që nuk shqyrtohen prej saj.

7. Sipas nenit 432 të Kodit të Procedurës Penale rekursi në Gjykatën e Lartë kundër vendimeve të gjykatës së apelit mund të bëhet për këto shkaqe: a) për mosrespektimin ose për

zbatimin e gabuar të ligjit penal; b) për shkelje që kanë si pasojë pavlefshmërinë absolute të vendimit të gjykatës, sipas nenit 128 të këtij Kodi; c) për shkelje procedurale që kanë ndikuar në dhënien e vendimit. Kurse sipas nenit 434 të po këtij Kodi, Gjykata e Lartë e shqyrton çështjen brenda kufijve të shkaqeve të ngritura. Por për çështjet ligjore që duhet të shihen kryesisht nga gjykata në çdo gjendje e shkallë të procesit, të cilat nuk janë parë, Gjykata e Lartë ka të drejtë të vendosë.

8. Duke pasur parasysh përmbajtjen e këtyre dispozitave, si edhe duke i analizuar pretendimet e kërkuarve në drejtëm të së drejtës së aksesit të individit në gjykatë, si edhe asaj për të pasur një vendim të arsyetuar, vlerësoj se në rastin konkret Gjykata e Lartë ka vepruar në përputhje me kompetencat e saj, duke e shqyrtuar çështjen brenda kufijve të shkaqeve të ngritura në rekurs nga palët që e kanë vënë atë në lëvizje. Siç është evidentuar në këtë gjykim në seancën gjyqësore të zhvilluar në Gjykatën e Lartë përfaqësuesi i akuzës ka kërkuar ndryshimin e vendimit të gjykatës së apelit në lidhje me kualifikimin ligjor të veprës penale, me pasojë uljen e dënimit për kërkuar. Edhe pse Gjykata e Lartë në vendimin e saj nuk i ka dhënë përgjigje të shprehur këtij pretendimi kjo nuk nënkupton *apriori* se ajo nuk e ka marrë atë në shqyrtim. Në kushtet kur Gjykata e Lartë, pasi ka shqyrtuar të dyja rekursat e paraqitura, si edhe ka dëgjuar palët për pretendimet e tyre përfundimtare, e ka gjetur të drejtë arsyetimin e gjykatave të faktit dhe përfundimet e tyre në lidhje me zgjidhjen e çështjes, kjo nënkupton se ajo ka gjetur të pabazuar edhe pretendimin e akuzës të paraqitur në seancë. Vetëm fakti se prokurori ka pretenduar diçka të tillë nuk nënkupton se Gjykata e Lartë ishte e detyruar ta merrte atë parasysh, pasi ndryshimi i kualifikimit të veprës penale është në kompetencën dhe vlerësimin e vetë gjykatës.

9. Duhet theksuar, gjithashtu, se Gjykata e Lartë nuk mund të zhvishet nga roli i saj si gjykatë e ligjit edhe kur shqyrton çështjen në seancë gjyqësore, çka nënkupton se ajo vlerëson vetëm mënyrën se si është interpretuar ligji material dhe ai procedural nga gjykatat e zakonshme. Në këtë kuptim edhe arsyetim më i kufizuar i vendimit, apo mosdhënia prej saj

përgjigje për çdo pretendim të ngritur edhe gjatë gjykimit nuk e bën procesin të parregullt.

10. Për më tepër që jo vetëm në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë, por edhe në prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar në këtë gjykim kushtetues, Prokurorisë së Përgjithshme, del e qartë se qëndrimi zyrtar i këtij organi është se vendimet gjyqësore të kundërshtuara janë të mbështetura në ligj dhe se pretendimet e kërkesës janë të pabazuara. Ky organ nuk ka mbështetur kërkesat e përfaqësuesit të saj të ngritura para Gjykatës së Lartë.

11. Për sa më sipër, si gjyqtar në pakicë, vlerësoj se kërkesa e paraqitur nga Aleksandër Llanaj, Bertil Alliaj dhe Ani Begaj është e pabazuar dhe se Gjykata duhej të vendoste rrëzimin e saj.

Anëtare: Altina Xhoxhaj

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkuar Aleksandër Llanaj, Bertil Alliaj dhe Ani Begaj, shumica ka vendosur pranimin e kërkesës, duke shfuqizuar si të papajtueshëm me Kushtetutën vendimin nr. 00-2017-150 (33), datë 23.2.2017 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë. Shumica ka arritur në përfundimin se është cenuar parimi i arsytimit të vendimit gjyqësor, për arsye se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, pavarësisht qëndrimit të ri të mbajtur nga organi i akuzës në seancën gjyqësore të zhvilluar në atë gjykatë, nuk i ka analizuar këto konkluzione dhe ato nuk gjejnë pasqyrim as në pjesën hyrëse, as atë arsyetuese të vendimit gjyqësor (*shih paragrafin 20 të vendimit*). Sipas shumicës, tërheqja e akuzave nga ana e prokurorisë lidhet drejtpërdrejt me pretendimet e parashtruara nga të pandehurit, rrjedhimisht Gjykata e Lartë për të rritur aksesin dhe transparencën në vendimin e saj duhet t'u kishte dhënë përgjigje konkluzioneve të Prokurorisë me vendim të arsyetuar (*shih paragrafin 27 të vendimit*).

2. Në ndryshim nga sa arsyeton shumica, si gjyqtare në pakicë vlerësoj se procesi gjyqësor i zhvilluar në Gjykatën e Lartë nuk ngre dyshime në lidhje me cenimin e standardeve të së drejtës për një proces të rregullt ligjor. Për rrjedhojë, kërkesa e paraqitur nga shtetasit Aleksandër Llanaj etj. duhej të ishte rrëzuar si e pabazuar, për arsye që do të paraqes në vijim.

3. Duke iu referuar akteve bashkëlidhur kërkesës, ku është bazuar edhe shumica në dhënien e vendimit të saj, rezulton se me vendimin nr. 24, datë 20.1.2016, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë ka vendosur deklarimin fajtorë të kërkuarve dhe dënimin e tyre, përkatësisht: kërkuar Aleksandër Llanaj me burgim të përjetshëm, për kryerjen e veprës penale të vrasjes në rrethana cilësuese, të kryer ndaj dy ose me shumë personave, në bashkëpunim; kërkuar Bertil Alliaj dhe Ani Begaj me 35 vjet burgim secili, për kryerjen e veprës penale të vrasjes në rrethana cilësuese, e kryer ndaj dy ose me shumë personave, në bashkëpunim. Në përfundim të gjykimit gjykata ka aplikuar edhe nenin 406/1 të KPP-së për zbritjen e dënimit. Ky vendim është lënë në fuqi me vendimin nr. 600, datë 1.11.2016 të Gjykatës së Apelit Vlorë, për sa i përket cilësimit juridik të veprës penale të parashikuar nga nenet 79/dh dhe 25 të Kodit Penal, deklarimit të fajësisë për të tre të pandehurit, masave të dënimit për këtë vepër penale, si dhe disponimit për provat materiale dhe shpenzimet procedurale. Vendimi i gjykatës së shkallës së parë është ndryshuar pjesërisht në lidhje me masën e dënimit për sa i takon veprës penale të parashikuar nga neni 178/3 i Kodit Penal, por pa u ndryshuar masa e dënimit përfundimtar.

4. Vendimi i Gjykatës së Apelit është kundërshtuar nga kërkuar, të cilët kanë pretenduar se veprimet e kryera nuk formojnë elementet e veprave penale për të cilat janë akuzuar, dhe se gjatë gjykimit nuk është provuar fajësia e tyre. Po ashtu, ka paraqitur rekurs edhe organi i akuzës, i cili ka pretenduar se arsyetimi i Gjykatës së Apelit në lidhje me një nga akuzat ka qenë i gabuar, duke pretenduar se i pandehuri Aleksandër Llanaj duhej të dënohej edhe për veprën penale të vrasjes me dashje indirekte të shtetasit A.L.

5. Në Gjykatën e Lartë kjo çështje është shqyrtuar në seancë gjyqësore, me praninë e përfaqësuesve të palëve. Sipas materialeve të dosjes gjyqësore, rezulton se përfaqësuesi i Prokurorisë së Përgjithshme ka kërkuar ndryshimin e vendimit të Gjykatës së Apelit Vlorë për sa i përket kërkuar Aleksandër Llanaj, deklarimin e tij fajtor për veprën penale të vrasjes nga pakujdesia të shtetasit A.L. dhe dënimin e tij

me 4 vjet burgim. Në lidhje me kërkuesit Ani Begaj dhe Bertil Alliaj prokurori ka kërkuar lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit, por vetëm për fajësinë në lidhje me kryerjen e veprës penale të armëmbajtjes pa leje. Në përfundim të shqyrtimit të çështjes, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit, duke arsyetuar se ky vendim është rrjedhojë e zbatimit të drejtë të ligjit procedural e penal dhe se arsyetimet e asaj gjykate janë rrjedhojë e një procesi të rregullt ligjor, pas administrimit, shqyrtimit dhe analizës së provave në bazë të ligjit penal. Kolegji Penal ka arsyetuar, gjithashtu, se pretendimet e ngritura në rekurs kanë të bëjnë me analizën e provave të bëra nga gjykatat e faktit, të cilat janë çështje që nuk shqyrtohen prej saj.

6. Sipas shumicës, ky qëndrim i përfaqësuesit të prokurorisë përbën tërheqje të prokurorit nga akuza dhe, në këto kushte, Gjykata e Lartë duhej t'i kishte dhënë përgjigje, pasi pretendimet e akuzës lidhen drejtpërdrejt me pretendimet e parashtruara nga kërkuesit (*shih paragrafët 22 dhe 27 të vendimit*). Në këtë linjë shumica vijon edhe kur evidenton qëndrimin e mbajtur nga vetë Gjykata e Lartë në interpretimin e nenit 377 të KPP-së (*shih paragrafin 23 të vendimit*).

7. Në ndryshim nga sa shprehet shumica, vlerësoj se në rastin konkret nuk ndodhemi përpara institutit të tërheqjes nga akuza, e cili rregullohet nga neni 377 i KPP-së. Heqja dorë nga akuza ushtrohet në kushte formale të përcaktuara dhe ajo kërkon që të plotësohen disa kritere. Kjo dispozitë kërkon heqjen dorë formalisht nga akuza, në mënyrë të shprehur dhe pa ekuivok nga ana e akuzës, dhe më tej që të provohet se në gjendjen që janë provat rezulton në mënyrë të qartë se i pandehuri nuk ka faj ose ekziston një nga rastet e pushimit të çështjes. Në një situatë të tillë gjykata vendos pafajësinë e të pandehurit ose pushimin e çështjes, në të kundërt kalimin e akteve prokurorit. Në vlerësimin tim, në rastin konkret nuk mund të gjejë zbatim neni 377 i KPP-së, me pasojë pushimin e çështjes penale. Kërkesa e paraqitur në Gjykatën e Lartë nga përfaqësuesi i akuzës për të deklaruar fajtor kërkuesin Aleksandër Llanaj për veprën penale të vrasjes nga pakujdesia në dëm të shtetasit A.L., parashikuar nga neni 85 i KP-së, në ndryshim nga vendimi i Gjykatës së Apelit me të cilin kërkuesi është dënuar për kryerjen e veprës

penale të vrasjes në rrethana të tjera cilësuese, e kryer ndaj dy apo më shumë personave, në bashkëpunim, parashikuar nga nenet 79/dh dhe 25 i KP-së, përbën një kërkesë për ndryshimin e kualifikimit ligjor të veprës penale, në kuptim të nenit 441, pika 1, shkronja “b” të KPP-së (në fuqi në kohën e shqyrtimit të kësaj çështje), sipas të cilit shqyrtimi i çështjes edhe në lidhje me cilësimin ligjor të veprës, llojin dhe masën e dënimit, janë në kompetencë të Kolegjit Penal. Kërkesa e prokurorit për ndryshimin e kualifikimit ligjor në rastet e shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë, e cila ritheksoj se në kompetencë të saj ka interpretimin e ligjit dhe kualifikimin e veprës penale, nuk ndikon automatikisht në vendimmarrjen e asaj gjykate.

8. Duke iu referuar edhe dispozitave procedurale që parashikojnë kompetencat e Gjykatës së Lartë, si gjykatë e ligjit, dhe rregullojnë gjykimin në këtë shkallë, vlerësoj se Gjykata e Lartë për sa kohë që është vënë në lëvizje me anë të rekursit të paraqitur nga të dyja palët në gjykim, e ka shqyrtuar çështjen brenda kufijve të këtyre shkaqeve. Edhe pse Gjykata e Lartë nuk i ka dhënë përgjigje pretendimit të ngritur në seancë gjyqësore nga ana e përfaqësuesit të Prokurorisë së Përgjithshme, kjo nuk ngre dyshime për cenimin e këtij procesi, për sa kohë që Gjykata e Lartë ka zhvilluar një proces gjyqësor në respektim të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, duke u dhënë mundësinë palëve të paraqisnin qëndrimet e tyre para gjykatës, si dhe në përfundim të gjykimit ka dhënë një vendim të arsyetuar në lidhje me qëndrimin e saj të shprehur në dispozitiv, duke argumentuar se përse e ka gjetur të drejtë arsyetimin e gjykatave të faktit dhe përfundimet e tyre në lidhje me zgjidhjen e çështjes. Edhe në jurisprudencën kushtetuese, në kuptim të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor, është theksuar se detyrimi për arsyetimin e vendimit gjyqësor nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palëve ndërgjyqëse, por ai varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 28, datë 28.5.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Në vijim të argumenteve të mësipërme, dua të evidentoj gjithashtu se bazuar në përmbajtjen e shkaqeve të rekursit drejtuar Gjykatës së Lartë, si dhe në prapësimet me shkrim të paraqitura për qëllime të këtij gjykimi kushtetues përpara Gjykatës Kushtetuese, rezulton se qëndrimi zyrtar i Prokurorisë së Përgjithshme është se

vendimet gjyqësore të kundërshtuara janë të mbështetura në ligj dhe se pretendimet e kërkesës janë të pabazuara. Ky organ nuk ka mbështetur kërkesat e përfaqësuesit të saj të ngritura para Gjykatës së Lartë.

10. Për të gjitha argumentet e mësipërme, vlerësoj se kërkesa e paraqitur nga kërkuessit është e pabazuar dhe se duhej të ishte vendosur rrëzimi i saj nga ana e Gjykatës.

Anëtare: Vitore Tusha

VENDIM

Nr. 80, datë 18.12.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“

në datën 14.11.2017, me sekretare Belma Lleshi, mori në shqyrtim në seancë mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 59 Akti, që i përket:

KËRKUES: Fiqiri Osmani

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Bashkia Vorë, përfaqësuar nga z. Aqif Muca.

Autoriteti Rrugor Shqiptar, përfaqësuar nga z. Afrim Qendro.

Avokatura e Shtetit, përfaqësuar nga z. Abaz Deda.

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtueshme me Kushtetutën i vendimeve nr. 00-2017-234, datë 1.3.2017 të Gjykatës së Lartë; nr. 2324, datë 5.6.2014 të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë; nr. 603, datë 27.2.2014 të Gjykatës së Apelit Tiranë; nr. 11451, datë 23.11.2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 41, 42, 43, 131/1/f dhe 182 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe nenet 31, 71, 71/a, 71/b dhe 76 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Vitore Tusha, shqyrtoi kërkesën e kërkuessit, i cili kërkoj pranimin e saj, dhe prapësimet e subjekteve të interesuara, Bashkisë Vorë dhe Autoritetit Rrugor Shqiptar, të cilat kërkuar rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuessi është pronar i një sipërfaqeje toke prej 648 m² e ndodhur në Kodër Vorë. Pasi është pajisur me leje për shesh ndërtimi dhe leje ndërtimi, kërkuessi ka ndërtuar një objekt të përbërë nga tri kate (një kat dyqan dhe dy kate banimi). Për këtë objekt ai ka marrë leje shfrytëzimi dhe e ka regjistruar në ZRPP.

2. Në datën 27.7.2010 Inspektorati Ndërtimor Urbanistik (INU) i Bashkisë Vorë e ka njoftuar kërkuessin të “lërë të lirë pronën deri te kufiri i shpronësimit të bërë nga DPR-ja, brenda 5 ditësh”, për shkak të ndërtimit të rrugës dytësore. Drejtoria e Përgjithshme e Rrugëve (sot Autoriteti Rrugor Shqiptar) ka verifikuar me shkresën e datës 4.8.2010 se kërkuessi “nuk është i shpronësuar (...)”. Pas një kontrolli të ushtruar nga INU-ja në datën 6.9.2010 është konstatuar se kërkuessi ka ndërtuar mur rrethues dhe objekt shtesë pa leje ndërtimi. Në datën 11.8.2010 ajo ka njoftuar paditësin se “do të prishë muret, gardhet rrethues dhe objektet që bëhen pengesë për zbatimin e projektit”, ndërsa në datën 7.9.2010 ka marrë vendimin për prishjen e objektit “mur rrethues dhe objekt shtesë”, pasi është bërë pa leje ndërtimi.

3. Kërkuessi i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me padi, duke kërkuar shpërblim dëmi, kompensim të sipërfaqes dhe sigurim të padisë për pezullimin e punimeve të INU-së, Bashkia Vorë. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 11451, datë 23.11.2012, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë dhe heqjen e masës së sigurimit të padisë.

4. Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 603, datë 27.2.2014, ka vendosur shpalljen e moskompetencës për gjykimin e çështjes dhe dërgimin e saj për kompetencë në Gjykatën e Administrative të Apelit. Kjo e fundit, me vendimin nr. 2324, datë 5.6.2014, ka vendosur

lënien në fuqi të vendimit nr. 11451, datë 23.11.2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Kundër këtij vendimi është shtruar rekurs nga kërkuesi. Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2017-234, datë 1.3.2017 ka vendosur mospranimin e rekursit.

II

5. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), duke pretenduar se ndaj tij është zhvilluar një proces i parregullt ligjor. Më konkretisht, ai ka parashtruar se:

5.1 Vendimi i Gjykatës së Lartë ka cenuar të drejtën për një proces të rregullt, pasi ka cenuar aksesin efektiv në gjykatë; nuk është marrë brenda një afati të arsyeshëm. Gjykata e Lartë në mënyrë të pajustificuar ka ngushtuar juridiksionin e vet për të kontrolluar nëse të dyja gjykatat e apelit kishin shpallur në përputhje me ligjin juridiksionet e tyre *ratione materiae*.

5.2 Gjykata Administrative e Apelit ka tejkaluar kompetencat e veta ligjore kur ka pranuar të gjykojë pretendimet lidhur me dëmin pasuror të pësuar prej shpronësimit të paligjshëm sipas Kodit të Procedurave Administrative dhe ligjit nr. 49/2012, “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative” (ligjit për gjykatat administrative). Ajo nuk ka hetuar nëse procedurat e shpronësimit në rastin konkret kanë qenë të ligjshme dhe në interes publik, duke dhënë kështu një vendim të paargumentuar dhe të paarsyetuar.

5.3 Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë u ka dhënë prioritet provave të paraqitura nga Bashkia Vorë kundrejt atyre të paraqitura nga kërkuesi. Duke favorizuar kështu palën tjetër, gjykata i ka cenuar kërkuesit të drejtën e barazisë së armëve në proces.

5.4 Shqyrtimi i pretendimeve të kërkuesit në të gjitha shkallët e gjykimit është bërë në kundërshtim me të drejtën themelore të pronës dhe të paprekshmërisë së banesës.

5.5 Gjykatat nuk gjyquan faktin nëse prishja e pjesës së zgjeruar të kuzhinës, murit rrethues të shtëpisë dhe pusit kishin cenuar të drejtën kushtetuese të kërkuesit për banesë, e cila mbrohet nga neni 8 i KEDNJ-së.

5.6 Gjykata Kushtetuese ka juridiksion *ratione materiae* për të matur domosdoshmërinë dhe proporcionalitetin e kufizimit të së drejtës së

kërkuesit për banesë. Bazuar në nenin 17/2 të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese duhet të orientohet nga jurisprudenca e GJEDNJ-së lidhur me kufijtë e lejueshëm të ndërhyrjes në të drejtën themelore të kërkuesit për banesë. Në rastin konkret, gjykatat duhet të kishin hetuar nëse kalimi i rrugës përmes shtëpisë së kërkuesit kishte qenë e vetmja mundësi për t'i shërbyer interesit të përgjithshëm, apo ekzistonin dhe alternativa të tjera për këtë qëllim. Ky lloj hetimi do të përcaktonte dhe llojin e legjislacionit për aplikim mbi dëmshpërblimin.

6. **Subjekti i interesuar, Bashkia Vorë**, parashtron se pretendimet e kërkuesit në lidhje me mungesën e respektimit të elementeve të procesit të rregullt ligjor nuk qëndrojnë dhe se kërkesa duhet rrëzuar si e pabazuar. Ajo paraqet në mënyrë të përmbledhur:

6.1. Duke marrë parasysh kompleksitetin e çështjes, nga gjykatat është respektuar drejt parimi i procesit të rregullt ligjor për kohëzgjatjen e arsyeshme të procesit.

6.2. Dispozitat ligjore në lidhje me kompetencën janë zbatuar drejt nga gjykatat.

6.3. Vendimi i Gjykatës së Apelit është i argumentuar dhe shterues.

6.4. Në lidhje me të drejtën themelore të pronës, nga ana e gjykatave është vendosur drejt dhe është respektuar legjislacioni shqiptar që rregullon të drejtën e pronësisë.

7. **Subjekti i interesuar, Autoriteti Rrugor Shqiptar**, nuk paraqiti argumente prapësuese, por kërkon rrëzimin e kërkesës.

8. **Subjekti i interesuar, Avokatura e Shtetit**, njoftoi se sipas ligjit nuk ushtron përfaqësim për interesat e organeve të qeverisjes vendore, përveçse në rastet e ekzistencës së një marrëveshjeje të posaçme për këtë qëllim.

III

Vlerësimi i Gjykatës

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

9. Individ, në kuptim të neneve 131/1/f, 134/1/i dhe 134/2 të Kushtetutës, mund të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese kur pretendon se i janë cenuar të drejtat themelore kushtetuese.

10. Neni 71 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar parashikon: “1. Çdo individ, person

fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, kur është palë në një proces ligjor ose kur është bartës i të drejtave dhe i lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, ka të drejtë të kundërshtojë para Gjykatës Kushtetuese çdo akt që cenon të drejtat dhe liritë e parashikuara në Kushtetutë, sipas kriterëve të parashikuara në nenin 71/a të këtij ligji”. Ndërsa neni 71/a i ligjit parashikon se “ankimi kushtetues individual shqyrtohet nga Gjykata Kushtetuese kur: a) kërkuesi ka shteruar të gjitha mjetet juridike efektive para se t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese ose kur legjislacioni i brendshëm nuk parashikon mjete juridike efektive në dispozicion; b) kërkesa paraqitet brenda afatit 4-mujor nga konstatimi i cenimit; c) pasojat negative të pretenduara janë të drejtpërdrejta dhe reale për kërkuesin; ç) shqyrtimi i çështjes nga Gjykata Kushtetuese do të mund të rivendoste në vend të drejtën e shkelur të individit.”.

11. Kërkuesi legjitimohet *ratione personae*, pasi është subjekt dhe pjesë e një procesi gjyqësor, si dhe bartës i të drejtave substanciale dhe procedurale në këndvështrim të nenit 131/1/f të Kushtetutës. Individi mund të drejtohet me kërkesë në këtë gjykatë për çështje në të cilat, në bazë të normave procedurale, ai ka qenë palë drejtpërdrejt në proces.

12. Kërkuesi legjitimohet *ratione temporis* t’i drejtohet Gjykatës, pasi në kuptim të nenit 71/a të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, individi, pasi të ketë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e të drejtave të tij, mund ta paraqesë kërkesën në Gjykatën Kushtetuese brenda 4 muajve nga konstatimi i cenimit. Në rastin në shqyrtim, Gjykata konstaton se vendimi i Gjykatës së Lartë mban datën 1.3.2017, kurse kërkesa është paraqitur prej kërkuesit në Gjykatë, nëpërmjet postës, në datën 30.6.2017, pra brenda afatit 4-mujor ligjor të kërkuar.

13. Kërkuesi legjitimohet *ratione materiae*, pasi pretendimet *prima facie* janë brenda juridiksionit kushtetues. Prandaj Gjykata në vijim do të analizojë themelin e pretendimeve bazuar në dispozitat kushtetuese dhe standardet jurisprudenciale në shqyrtimin e kësaj çështje.

B. Në lidhje me themelin e çështjes

a) Për pretendimet e cenimit të së drejtës së aksesit efektiv në gjykatë

14. Kërkuesi ka pretenduar se vendimi i Gjykatës së Lartë ka cenuar të drejtën për një proces të rregullt, pasi ka cenuar aksesin efektiv në gjykatë. Gjykata e Lartë në mënyrë të pajustificuar ka ngushtuar juridiksionin e vet për të kontrolluar nëse të dyja gjykatat e apelit kishin shpallur në përputhje me ligjin juridiksionet e tyre *ratione materiae*.

15. E drejta për t’iu drejtuar gjykatës përbën një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Kjo e drejtë e individit është garanci për administrimin e mirë të drejtësisë, prandaj çdo interpretim i ngushtë i nenit 42 të Kushtetutës dhe i nenit 6 të KEDNJ-së nuk përputhet me qëllimet dhe objektin e tyre. Në këtë kuptim, e drejta e individit për t’iu drejtuar gjykatës nuk përfshin vetëm të drejtën për të hapur një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare në lidhje me mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesin në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t’iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj lidhur me pretendimet e ngritura përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (shih vendimet nr. 84, datë 30.12.2016; nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese).

16. Gjithashtu, Gjykata ka vlerësuar se neni 42 i Kushtetutës sanksionon në vetvete jo vetëm të drejtën e individit për t’iu drejtuar gjykatës, por edhe detyrimin e shtetit që t’ia garantojë atij këtë akses. Gjykata ka konsideruar se sipas këtij neni detyrimi për të garantuar të drejtën efektive të aksesit në gjykatë nuk nënkupton thjesht mungesën e një ndërhyrjeje, por mund të kërkojë edhe ndërmarrjen e veprimeve pozitive nga ana e shtetit. Në rast se mohohet një e drejtë e tillë, procesi konsiderohet jo i rregullt, sepse aksesin në gjykatë është para së gjithash një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t’iu drejtuar gjykatës (shih vendimet nr. 84, datë 30.12.2016; nr. 67, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese).

17. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkesit nuk i është mohuar e drejta e aksesit në Gjykatën e Lartë. Kështu ai ka paraqitur rekurs, brenda afatit ligjor, në të cilin ka parashtruar pretendimet e veta për prishjen e vendimeve gjyqësore të themelit. Këto pretendime janë vlerësuar nga Gjykata e Lartë në këndvështrim të pranisë ose jo të shkaqeve ligjore, bazuar në nenin 58 të ligjit për gjykatat administrative. Në përfundim, Gjykata e Lartë, brenda kompetencave që i njeh ligji, ka vendosur mospranimin e rekursit, pasi në vlerësimin e saj nuk përmbante shkaqe nga ato të parashikuara nga neni 58 i ligjit për gjykatat administrative.

18. Për sa më lart, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkesit për cenimin e së drejtës së aksesit në Gjykatën e Lartë është i pabazuar.

b) Për pretendimin e mosgjykimit brenda një afati të arsyeshëm

19. Kërkuesi ka pretenduar se vendimi i Gjykatës së Lartë ka cenuar të drejtën për një proces të rregullt, pasi nuk është marrë brenda një afati të arsyeshëm. Kërkuesi ka argumentuar se Gjykata e Lartë ka marrë vendim pas 3 vjetëve nga depozitimi i rekursit (5.7.2014).

20. Në lidhje me pretendimin për mosgjykimin e çështjes në Gjykatën e Lartë brenda një afati të arsyeshëm, në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se në bazë të neneve 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës individi legjitimohet për të vënë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese, për shkak se legjislacioni nuk parashikon mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese (*shih vendimin nr. 14, datë 10.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Gjykata vlerëson të theksojë paraprakisht se nga data 5 nëntor 2017 ka hyrë në fuqi ligji nr. 38/2017, “Për disa ndryshime në Kodin e Procedurës Civile”, i cili ka shtuar kreun X “Mbi gjykimin e kërkesave për konstatimin e shkeljes së afatit të arsyeshëm, përshpejtimin e procedurave dhe shpërblimin e dëmit”. Bazuar në nenin 399/6, paragrafi 1, shkronja “c”, të Kodit të Procedurës Civile përcaktohet se “kërkesa për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimin e procedurave i drejtohet gjykatës kompetente sipas llojit të mosmarrëveshjes, dhe në rastet kur çështja ndodhet duke u gjykuar në Gjykatën e Lartë, kërkesa shqyrtohet nga një kolegi

tjetër i Gjykatës së Lartë”. Sipas ndryshimeve të fundit ligjore do të ketë një mjet ligjor ankimi, i prezumuar efektiv, që do të garantojë si përshpejtimin e procesit gjyqësor, ashtu edhe dëmshpërblimin, pra një rezultat konkret në drejtim të rivendosjes të së drejtës së shkelur për proces gjyqësor brenda afateve të arsyeshme ligjore. Kodi i Procedurës Civile nuk ka parashikuar efekte prapavepruese për çështjet të cilat kanë përfunduar në themel pranë gjykatave të zakonshme dhe për të cilat kanë kaluar afatet e arsyeshme sipas parashikimeve ligjore përkatëse, por ka rregulluar dhe specifikuar rregulla e procedura për çështjet që janë apo do të jenë në shqyrtim pas datës 5 nëntor pranë gjykatave të zakonshme, në lidhje me pretendimet për kohëzgjatje të paarsyeshme të procesit gjyqësor. Duke qenë se në rastin konkret nuk jemi para një çështjeje e cila është akoma në shqyrtim në gjykatë, por kërkesi ankimon një vendim të formës së prerë, që ka kaluar tashmë të gjitha shkallët e ankimit gjyqësor dhe për të cilin legjislacioni nuk parashikon mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte kushtetuese, kërkesi legjitimohet për shqyrtimin e këtij pretendimi.

22. Sipas nenit 42 të Kushtetutës kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave të tij kushtetues dhe ligjorë ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë vendos detyrimin për organizimin e sistemit ligjor në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregull ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme (*shih vendimet nr. 42, datë 25.5.2017; nr. 12, datë 5.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Gjithashtu, Gjykata, lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor si pasojë e moszhvillimit të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, ka theksuar se arsyeja e zgjatjes së procesit duhet të vlerësohet mbi bazën e kritereve të përcaktuara në

jurisprudencën e GJEDNJ-së, sipas së cilës arsyeya e kohëzgjatjes së procesit gjyqësor duhet të vlerësohet nën dritën e rrethanave të veçanta të çështjes, duke pasur parasysh sidomos kompleksitetin e çështjes, sjelljen e kërkuarit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që passjell për kërkuarin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (*shih vendimin nr. 59, datë 16.9.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, për të arritur në përfundimin nëse në rastin konkret jemi përpara cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, Gjykata vlerëson se duhet të merret në analizë secili prej elementeve të sipërcituara.

i) Periudha që duhet marrë në konsideratë

24. Lidhur me periudhën e kohës që duhet marrë në konsideratë, nga materialet bashkëlidhur kërkesës dhe të dhënat në faqen zyrtare *web* të Gjykatës së Lartë rezulton se çështja në shqyrtim është regjistruar në atë gjykatë në datën 29.12.2014, kurse vendimi është marrë në datën 1.3.2017, pra pas 2 vjetësh e 2 muajsh nga regjistrimi.

ii) Kompleksiteti i çështjes

25. Gjykata ka theksuar se për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshi objektin e çështjes, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme (*shih vendimin nr. 59, datë 16.9.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se mosmarrëveshja objekt gjykimi është e natyrës administrative, gjykimi i të cilave parashikohet dhe rregullohet nga ligji për gjykatat administrative, i ndryshuar. Çështja në shqyrtim ka për objekt detyrimin e një organi shtetëror (Bashkia Vorë) për të dëmshpërblyer dhe kompensuar kërkuarin, për shkak të punimeve të kryera në pronën e kërkuarit. Për rrjedhojë, ajo nuk paraqet kompleksitet që mund të justifikonte vonesa në shqyrtimin e saj nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, ndaj vlerësimi i sjelljes së autoriteteve publike dhe kërkuarit është me rëndësi në këtë kontekst.

iii) Interesi dhe sjellja e kërkuarit

27. Vlerësimi i sjelljes dhe interesit të kërkuarit është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës nuk rezulton që

kërkuari të jetë bërë shkak apo të ketë shkaktuar vonesa në shqyrtimin e çështjes në Gjykatën e Lartë.

iv) Sjellja e autoriteteve

28. Gjykata ka theksuar se neni 42 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së vendosin detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregullt ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet që marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme.

29. Lidhur me gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative, Gjykata ka konstatuar se neni 3 i ligjit për gjykatat administrative ndër parimet e gjykimit administrativ ka përcaktuar garantimin e një procesi të rregullt gjyqësor brenda afateve të shpejta dhe të arsyeshme. Ky ka qenë edhe qëllimi i ligjvënësit në krijimin e këtyre gjykatave. Përderisa, ligjvënësi ka përcaktuar këto afate kohore (90 ditë në rastin në fjalë), do të thotë se ai i ka konsideruar ato si afate të arsyeshme për t'u zbatuar nga gjykatat administrative. Në këtë drejtim, respektimi rigoroz i ligjit përbën detyrim për Gjykatën e Lartë, për shkak të pozicionit dhe rolit të saj si gjykatë ligji, për sa kohë ajo ka për detyrë të kontrollojë mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe procedural nga ana e gjykatave më të ulëta (*shih vendimet nr. 42, datë 25.5.2017; nr. 59, datë 16.9.2016; nr. 69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se justifikimi në raste të ngjashme se shkak i vonesës në shqyrtimin e çështjes është numri i lartë i çështjeve në ngarkim të këtyre gjykatave, nuk është i bazuar. Ngarkesa e gjykatave nuk është argument kushtetues që mund të justifikojë mosgjykimin e tyre brenda afateve të përcaktuara nga ligjvënësi. Në të kundërt, është detyrë e këtij të fundit të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike (vonesës në shqyrtimin e çështjeve në Gjykatë të Lartë), me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht (*shih vendimet nr. 57, datë 25.7.2017; nr. 59, datë 16.9.2016; nr. 69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Për sa më sipër, pretendimi i kërkesit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjykimit të çështjes në Gjykatën e Lartë brenda afatit të arsyeshëm, është i bazuar.

32. Megjithatë, zvarritja e procesit nuk përbën shkak për shfuqizimin e vendimeve gjyqësore, sipas objektit të kërkesës, fuqia detyruese e vendimit të Gjykatës shërben për parandalimin e zvarritjeve të proceseve gjyqësore nga ana e gjykatave. Gjykata nënvizon se nenet 124 dhe 132 të Kushtetutës shprehën qartësisht në lidhje me forcën detyruese të vendimeve të Gjykatës Kushtetuese për të gjitha organet kushtetuese, autoritetet publike, duke përfshirë edhe gjykatat. Zbatimi i vendimeve të Gjykatës Kushtetuese është detyrim kushtetues. Ato kanë fuqi detyruese të përgjithshme dhe janë përfundimtare (*shih vendimet nr. 57, datë 25.7.2017; nr. 15, datë 10.3.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

c) Për pretendimin e tejkallimit të kompetencave nga ana e gjykatës

33. Kërkesi ka pretenduar se Gjykata Administrative e Apelit ka tejkalluar kompetencat e veta ligjore kur ka pranuar të gjykojë pretendimet lidhur me dëmin pasuror të pësuar prej shpronësimit të paligjshëm, sipas Kodit të Procedurave Administrative dhe ligjit për gjykatat administrative.

34. Gjykata ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, është edhe shqyrtimi i çështjes nga një “*gjykatë e caktuar me ligj*”. Ky element karakterizohet, në sensin material, nga funksioni gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin për çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente dhe të caktuar me ligj nënkupton që gjykata të ketë juridiksion për të gjykuar çështjen dhe që kompetenca për të vendosur për të t’i jetë njohur nëpërmjet ligjit (*shih vendimin nr. 40, datë 25.6.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

35. Në rastin konkret, Gjykata Administrative e Apelit ka gjykuar një mosmarrëveshje që ka lindur nga një akt administrativ, duke u bazuar në Kodin e Procedurave Administrative dhe ligjin

për gjykatat administrative. Sipas këtij kuadri ligjor, kjo lloj mosmarrëveshjeje është në kompetencën lëndore të Gjykatës Administrative të Apelit. Për pasojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkesit se Gjykata Administrative e Apelit ka tejkalluar kompetencat e saj nuk është i bazuar.

ç) Për pretendimin mbi mungesën e arsytimit të vendimit gjyqësor

36. Kërkesi pretendon se Gjykata e Apelit ka cenuar standardin kushtetues të arsytimit të vendimit. Ajo nuk ka hetuar nëse procedurat e shpronësimit në rastin konkret kanë qenë të ligjshme dhe në interes publik, duke dhënë kështu një vendim të paargumentuar dhe të paarsyetuar.

37. Në jurisprudencën e saj, Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsytimit të vendimeve gjyqësore, penale apo civile, si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Arsytimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe, që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, që e kanë çuar në bërjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive (*shih vendimet nr. 27, datë 22.5.2015; nr. 8, datë 16.3.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsytimin e vendimeve të tyre, në përputhje me standardet e zhvilluara nga jurisprudenca kushtetuese (*shih vendimin nr. 12, datë 19.3.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Sidoqoftë, detyrimi për arsytimin e vendimit gjyqësor nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsyetim i detajuar për çdo pretendim të palëve ndërgjyqëse, por ai varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimet nr. 28, datë 28.5.2015; nr. 36, datë 26.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

38. Gjykata vlerëson se ndryshe nga sa pretendon kërkuesi, Gjykata Administrative e Apelit e ka trajtuar në vendim objektin e padisë së paraqitur prej tij dhe ka vlerësuar të gjitha provat, duke arritur në konkluzionin se “ndërtimet e paditësit nuk janë parashikuara në lejen e ndërtimit, as në akt kolaudim dhe as në lejen e shfrytëzimit dhe si të tilla konsiderohen si ndërtime pa leje”. Për pasojë, paditësi nuk mund të kërkojë dëmshpërblim për këtë prishje të bërë nga i padituri”. Nga përmbajtja në tërësi e vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit konstatohet se ky vendim nuk i ka cenuar standardet e jurisprudencës kushtetuese në lidhje me elementet që duhet të përmbajë arsyetimi i vendimit gjyqësor. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se ky pretendim i kërkuesit është i pabazuar.

d) Për pretendimin e cenimit të barazisë së armëve në procesin gjyqësor

39. Kërkuesi ka pretenduar se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë u ka dhënë prioritet provave të paraqitura nga Bashkia Vorë kundrejt atyre të paraqitura nga kërkuesi. Duke favorizuar kështu palën tjetër, gjykata i ka cenuar atij të drejtën e barazisë së armëve në proces.

40. Parimi i barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë avantazh të konsiderueshëm ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njërës palë do të prevalonin mbi argumentet e palës së cenuar dhe, për rrjedhojë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 3, datë 23.1.2014; nr. 34, datë 25.7.2011; nr. 23, datë 8.6.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

41. Në çështjen konkrete vërehet se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë në dhënien e vendimit është bazuar jo vetëm në provat e paraqitura nga subjekti i interesuar, Bashkia Vorë, por edhe në aktet e ekspertimit të kërkuara nga vetë kërkuesi për të provuar dëmin e shkaktuar. Kështu, në aktin e ekspertimit të datës 25.4.2012 janë pranuar nga ekspertja ndërtimet pa leje të bëra

nga kërkuesi. Bazuar në provat e administruara në gjykim dhe ligjin material gjykata ka arritur në konkluzionin se kërkuesit nuk i takon dëmshpërblim për ndërtimet e kryera pa leje.

42. Gjykata vlerëson se, nisur nga konstatimet e mësipërme dhe leximi në tërësi i vendimit, nuk rezulton që pretendimi i kërkuesit për cenimin e parimit të barazisë së armëve të jetë i bazuar.

e) Për pretendimin e cenimit të së drejtës së pronës dhe paprekshmërisë së banesës

43. Kërkuesi ka pretenduar se shqyrtimi i pretendimeve të tij në të gjitha shkallët e gjykimin është bërë në kundërshtim me të drejtën themelore të pronës dhe të paprekshmërisë së banesës. Gjykatat nuk gjykuan faktin nëse prishja e pjesës së zgjeruar të kuzhinës, murit rrethues të shtëpisë dhe pusit kishin cenuar të drejtën kushtetuese të kërkuesit për banesë, e cila mbrohet nga neni 8 i KEDNJ-së. Sipas kërkuesit, Gjykata Kushtetuese ka juridiksion *ratione materiae* për të matur domosdoshmërinë dhe proporcionalitetin e kufizimit të së drejtës së kërkuesit për banesë.

44. Gjykata ka ritheksuar vazhdimisht qëndrimin e saj të konsoliduar se mënyra e vlerësimit të provave dhe mënyra e zbatimit të ligjit material janë, si rregull, atribut i gjykatave të zakonshme, ndërsa detyra e Gjykatës Kushtetuese është të sigurojë nëse procesi në tërësinë e tij, përfshirë edhe mënyrën në të cilën janë marrë provat, ka qenë i rregullt. Roli i saj nuk është të rivlerësojë faktet, zbatimin e ligjit material apo zgjidhjen e dhënë nga gjykatat e zakonshme (*shih vendimet nr. 40, datë 25.6.2015; nr. 4, datë 5.2.2014; nr. 34, datë 12.7.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

45. Nisur nga standardet e mësipërme, Gjykata vlerëson se gjykatat e zakonshme u kanë dhënë përgjigje pretendimeve të kërkuesit, të lidhura me cenimin e së drejtës së tij për banesë, pasi vendimi i arsyetuar i gjykatave nga pikëpamja ligjore prezumon kontrollin edhe të standardeve të nenit 8 të KEDNJ-së.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131/1/f dhe 134/1/i, si dhe në nenet 71, 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.

- Konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor si rezultat i mosgjyqimit të çështjes në Kolegjin Administrativ të Gjykatës së Lartë brenda një afati të arsyeshëm.

- Rrëzimin e kërkesës për kërkimet e tjera.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Gani Dizdari, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

Anëtare pjesërisht kundër: Vitore Tusha

MENDIM PAKICE

1. Për arsye se nuk ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën, pjesërisht, lidhur me përfundimin e arritur sa i përket nenit 8 të KEDNJ-së, e çmoj të rëndësishme të shprehem me mendim pakice.

2. Siç rezulton nga vendimi, kërkuesi ka pretenduar: “Gjykata Kushtetuese ka juridiksion *ratione materiae* për të matur domosdoshmërinë dhe proporcionalitetin e kufizimit të së drejtës së kërkuesit për banesë. Bazuar në nenin 17/2 të Kushtetutës, Gjykata Kushtetuese duhet të orientohet nga jurisprudenca e GJEDNJ-së lidhur me kufijtë e lejueshëm të ndërhyrjes në të drejtën themelore të kërkuesit për banesë. Në rastin konkret, gjykatat duhet të kishin hetuar nëse kalimi i rrugës, përmes shtëpisë së kërkuesit ishte e vetmja mundësi për t’i shërbyer interesit të përgjithshëm, apo ekzistonin dhe alternativa të tjera për këtë qëllim. Ky lloj hetimi do të përcaktonte dhe llojin e legjislacionit për aplikim mbi dëmshpërblimin” (prg. 5, pretendimi 5.6. i vendimit).

3. Shumica ka analizuar pretendimin e sipërcituar, duke u shprehur se “Gjykata vlerëson se gjykatat e zakonshme u kanë dhënë përgjigje pretendimeve të kërkuesit, të lidhura me cenimin e së drejtës së tij për banesë, pasi vendimi i arsyetuar i gjykatave nga pikëpamja ligjore prezumon kontrollin edhe të standardeve të nenit 8 të KEDNJ-së” (prg. 44 i vendimit).

4. Sikundër konstatohet, shumica nuk ka marrë në analizë pretendimin për shkeljen e së drejtës së pronës dhe të së drejtës për banesë në dimension kushtetues, por u ka dhënë përgjigje

vetëm pretendimeve të lidhura me procesin e rregullt ligjor procedural, qëndrim i cili nuk përfaqëson dhe nuk reflekton ndryshimet kushtetuese dhe ligjore të reja të kompetencës së Gjykatës Kushtetuese për të shqyrtuar pretendimet e individëve për cenim të të drejtave themelore të garantuara me Kushtetutë nëpërmjet një akti publik apo vendimi gjyqësor, siç është dhe e drejta e pronës private dhe e banesës në rastin konkret.

5. Sipas nenit 131/1/f të Kushtetutës, përmbajtja e së cilës është ndryshuar me ligjin nr. 76/2016, datë 22.7.2016, Gjykata Kushtetuese vendos për gjykimin përfundimtar të ankesave të individëve kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike efektive për mbrojtjen e këtyre të drejtave, përveçse kur parashikohet ndryshe në Kushtetutë.

6. Neni 71 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, parashikon: “Çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, kur është palë në një proces ligjor ose kur është bartës i të drejtave dhe i lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta ka të drejtë të kundërshtojë para Gjykatës Kushtetuese çdo akt që cenon të drejtat dhe liritë e parashikuara në Kushtetutë, sipas kritereve të parashikuara në nenin 71/a të këtij ligji”.

7. Në mendimin tim, shumica nuk duhej të shmangte kompetencën e saj për kontroll substancial të procesit gjyqësor në drejtim të së drejtës për banesë, ndërhyrjes në këtë të drejtë, sanksionuar në nenin 8 të KEDNJ-së dhe e elaboruar gjerësisht sipas jurisprudencës së GJEDNJ-së. Sipas kësaj gjykate, nëse një send përbën “banesë”, kjo varet prej rrethanave të faktit dhe konkretisht prej pranisë së lidhjeve të mjaftueshme dhe të vazhdueshme me një send të caktuar. Përkufizimi i banesës është koncept autonom që nuk varet nga klasifikimi që i bën e drejta e brendshme (*Buckley kundër Mbretërisë së Bashkuar, 25 shtator 1996*). Sipas GJEDNJ-së kërkohet që ndërhyrja në të drejtën e kërkuesit për banesë të jetë jo vetëm e bazuar në ligj, por edhe proporcionale. Çdo ndërhyrje që kryhet në të drejtën për banesë, duhet të ketë proporcionalitetin dhe arsyeshmërinë e masës së

ndërhyrjes, pavarësisht faktit se ai/ajo sipas ligjit të brendshëm e zotëron në mënyrë të paligjshme banesën (*MsCann kundër Mbretërisë së Bashkuar, 13 maj 2008*).

8. Nga sa më sipër, vlerësoj se shumica nuk ka zhvilluar një proces të drejtë gjyqësor ndaj kërkuarit, në këndvështrim të të drejtave kushtetuese dhe konventore të tij. Gjykata Kushtetuese mund të vlerësojë mënyrën e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit, që në parim u takon gjykatave të sistemit të zakonshëm, vetëm nëse përmes këtij procesi janë cenuar të drejtat kushtetuese të individit dhe jo vetëm ato të lidhura me procesin e rregullt ligjor procedural, sipas perspektivës së re të normave kushtetuese dhe ligjore mbi ankimin kushtetues individual.

9. Së fundmi, dua të theksoj se këtë qëndrim e kam mbajtur edhe në pakicën e vendimit nr. 66/2017 të Gjykatës Kushtetuese.

Anëtare: Vitore Tusha

VENDIM

Nr. 81, datë 18.12.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“

me sekretare Belma Lleshi, në datën 9.11.2017 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 57 Akti që i përket:

KËRKUES: Teki Ibrahimllari

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Instituti i Sigurimeve Shoqërore (ISSH)

Drejtoria Rajonale e Sigurimeve Shoqërore, Korçë

OBJEKTI: Shfuqizimi si të papajtuashme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i vendimeve nr. 00-2017-186, datë 1.3.2017 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë; nr. 329, datë 13.6.2013 të Gjykatës së Apelit Korçë;

nr. 41-2013-877 (483), datë 27.2.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë.

BAZA LIGJORE: Nenet 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 27, 31, 71, 71/a, 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatos Lulo, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuarit, që kërkoj pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, që kërkoj rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Kërkuari është ushtarak në rezervë dhe që nga viti 2004 i ka lindur e drejta e trajtimit me pension të parakohshëm, në bazë të ligjit nr. 8521, datë 13.3.1999, “Për sigurimin shoqëror suplementar të ushtarakëve të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë”, i cili ka ndryshuar ligjin nr. 8087/1996. Duke mos qenë dakord me masën e pensionit të llogaritur nga DRSSH-ja, Korçë, kërkuari i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, e cila, me vendimin nr. 1585, datë 26.6.2007, ka pranuar kërkesëpadinë, duke detyruar DRSSH-në, Korçë ta rillogarisë atë. Ky vendim ka marrë formë të prerë dhe DRSSH-ja Korçë ka bërë rillogaritje të pensionit bazuar në dispozitivin e vendimit.

2. Në vitin 2009 ligjvënësi ka miratuar ligjin nr. 10142, datë 15.5.2009 “Për sigurimin shoqëror suplementar të ushtarakëve të Forcave të Armatosura, të punonjësve të Policisë së Shtetit, të Gardës së Republikës, të Shërbimit Informativ të Shtetit, të Policisë së Burgjeve, të Policisë së Mbrojtjes nga zjarri dhe të Shpëtimit e të Punonjësve të Shërbimit të Kontrollit të Brendshëm në Republikën e Shqipërisë” (në vijim: ligji nr. 10142/2009). Në bazë të këtij ligji, me vendimin nr. 6/3, datë 30.7.2012, DRSSH-ja, Korçë ka vendosur që masa e pensionit të parakohshëm të kërkuarit të llogaritet në shumën 14.234 lekë, me të drejtë pagese prej datës 1.7.2009. Duke mos qenë dakord edhe me këtë rillogaritje, kërkuari ka paraqitur kërkesëpadi në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Korçë.

3. Me vendimin nr. 41-2013-877 (483), datë 27.2.2013, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë ka vendosur: “*Rrëzimin e kërkesëpadisë që i përket paditësit Teki Ibrahimllari, palë e paditur DRSSH-ja Korçë, me objekt: “Anulimi i vendimit nr. 6/3, datë 30.7.2012 të DRSSH Korçë. Detyrimin e palës së paditur për lidhjen e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi në bazë të ligjit në çastin e përfutimit të së drejtës, sipas vendimit të formës së prerë të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë nr. 1585, datë 26.6.2007 dhe vendimit administrativ nr. 6/1, datë 15.8.2008; i rritur me VKM-në me vlerë 32.879 lekë në datë 20.6.2012. Detyrimin e palës së paditur për kthimin e diferencave midis pensionit të parakohshëm të llogaritur me vendimin nr. 6/1, datë 15.10.2008 të DRSSH-së sipas vendimit gjyqësor nr. 1585, datë 26.6.2007 me vlerën 32.879 lekë, plus shtesat eventuale nga data 1.8.2012 dhe pensionit të parakohshëm të përfutur në fakt sipas vendimit nr. 6/3 të DRSSH-së, datë 30.7.2012 në vlerën 16.511 lekë plus shtesat eventuale nga data 1.8.2012”*”.

4. Gjykata e Apelit Korçë, me vendimin nr. 329, datë 13.6.2013, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 41-2013-877 (483), datë 27.2.2013 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë. Kundër këtij vendimi kërkuesi ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë.

5. Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit, me vendimin nr. 00-2017-186, datë 1.3.2017, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesi, për arsye se nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 58 i ligjit nr. 49, datë 3.5.2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”.

II

6. **Kërkuesi Teki Ibrahimllari** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (në vijim: Gjykata), sipas objektit të kërkesës, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur sa vijon:

6.1 *Është cenuar parimi i sigurisë juridike*, pasi për caktimin e masës së pensionit të parakohshëm ka pasur një vendim gjyqësor të formës së prerë dhe DRSSH-ja nuk mund të mos e merrte në konsideratë atë. Po ashtu, gjykatat e zakonshme nuk e kanë marrë parasysh as vendimin e formës së prerë të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë nr. 1585, datë 26.6.2007, të dhënë në favor të kërkuetit, as vendimin nr. 33, datë 24.6.2010 të Gjykatës Kushtetuese.

6.2 *Është cenuar parimi i arsyetimit të vendimit gjyqësor*, pasi Gjykata e Apelit Korçë, edhe pse ka pranuar se është cenuar parimi i sigurisë juridike, ka lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë. Qëndrimi i mbajtur nga kjo gjykatë nuk përmbush kërkesat e ligjit procedural në lidhje me arsyetimin e vendimit.

6.3 *Është cenuar e drejta e aksesit në gjykatë*, pasi në pjesën arsyetuese të vendimit të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nuk pasqyrohen shkaqet e paraqitura në rekurs nga kërkuesi, edhe pse ato lidhen me pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit të rregullt ligjor.

7. **Subjekti i interesuar, ISSH-ja**, pretendon se kërkesa nuk përmban asnjë element të cenimit të së drejtës kushtetuese për proces të rregullt ligjor, duke parashtruar si vijon:

7.1. Gjykata Kushtetuese, me vendimin nr. 2, datë 18.2.2013, ka marrë në shqyrtim aktin normativ nr. 5, datë 10.11.2010 për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 10142/2009. Në vendimin e saj ajo, në zbatim të parimeve kushtetuese, ka vlerësuar se interesi personal mund të cenohet për shkak të një interesi të përgjithshëm.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuetit

8. Gjykata vëren se kërkuesi legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të rregullimeve kushtetuese të parashikuara në nenet 131/1/f dhe 134/1/i të Kushtetutës, dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor të parashikuar në nenin 71/a të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar. Kërkuesi legjitimohet edhe *ratione materiae*, pasi pretendimet e tij *prima facie* bëjnë pjesë në juridiksionin kushtetues.

B. *Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në gjykatë lidhur me parimin e sigurisë juridike*

9. Kërkuesi ka pretenduar se gjykatat nuk kanë marrë parasysh as vendimin nr. 1585, datë 26.6.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, as vendimin nr. 33, datë 24.6.2010 të Gjykatës Kushtetuese, me të cilin është interpretuar neni 29 i ligjit nr. 10142/2009. Po ashtu, sipas tij, vendimi i

Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë nuk ka pasqyruar në vendim dhe nuk u ka dhënë përgjigje pretendimeve të paraqitura në rekurs, të cilat kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit të rregullt ligjor.

10. Gjykata ka theksuar se parimi i shtetit të së drejtës, i sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës, është një nga parimet themelore në shtetin e së drejtës. Jurisprudenca kushtetuese konceptin e sigurisë juridike, të të drejtave të fituara dhe të pritshmërive së ligjshme i referon te parimi i shtetit të së drejtës. Siguria juridike nënkupton, ndërmjet të tjerash, garantimin e besueshmërisë së individit te shteti, institucionet e tij dhe tek aktet që ato nxjerrin. Ndërsa, në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që kur gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim. Kur vendimi ka marrë formë të prerë, ai është i detyrueshëm për palët, trashëgimtarët e tyre, për personat që tërheqin të drejta nga palët, për gjykatën që ka dhënë vendimin dhe për të gjitha gjykatat dhe institucionet e tjera. Asnjë gjykatë nuk mundet të gjykojë sërish të njëjtën padë kundrejt të njëjtave palë. Edhe Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka nënvizuar se parimi në bazë të të cilit një vendim përfundimtar i formës së prerë është gjë e gjykuar dhe zgjidh mosmarrëveshjen midis palëve me një efekt përfundimtar, është një element themelor i gjyqimit të drejtë, që garantohej nga neni 6 i Konventës në çështjet civile. Parimi i sigurisë juridike dikton që kur një mosmarrëveshje civile është shqyrtuar në themel nga gjykata, vendimi i saj nuk vihet më në diskutim (*shih vendimin nr. 10, datë 13.2.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Për sa u përket të drejtave të fituara si element i këtij parimi, Gjykata është shprehur se çdo proces ku vihen në dyshim të drejtat e fituara, nuk mund të konsiderohet se qëndron jashtë nocionit të “procesit të rregullt”, përderisa diskutohet e vendoset lidhur me këto të drejta të fituara. Ky parim është i detyrueshëm të respektohet në të gjitha fazat e një procesi ku pretendohet cenimi i të drejtave të fituara dhe siguria juridike që rrjedh prej tyre (*shih vendimin nr. 10, datë 13.2.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata vëren se kërkesit i është njohur e drejta e përfitimit të pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi në bazë të vendimit të formës së prerë nr. 1585, datë 26.6.2007 të

Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë. Në vendimin e saj kjo gjykatë i është referuar, si bazë ligjore për zgjidhjen e mosmarrëveshjes, ligjit nr. 8521/1999 dhe ka pranuar kërkesëpadinë e kërkesit duke vendosur detyrimin e DRSSH-së, Korçë që t'i rillogarisë pensionin kërkesit, si dhe t'i kthejë atij diferencën e papaguar nga data 21.2.2004 e në vazhdim. Me miratimin e ligjit nr. 10142/2009 u shfuqizua, mes të tjerash, edhe ligji nr. 8521/1999, në bazë të të cilit kishte përfituar kërkesi. Neni 14 i ligjit nr. 10142/2009 rregullonte masën e përfitimit të pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, kurse neni 27 parashikonte kategorinë e ushtarakëve që nuk përfitonin nga ky ligj. Ndërsa në nenin 29 të ligjit u parashikua mënyra se si do të kryhej rillogaritja e të drejtave të njohura. Këto dispozita u kundërshtuan në Gjykatën Kushtetuese, e cila, me vendimin nr. 33, datë 24.6.2010, vendosi shfuqizimin si të papajtueshme me Kushtetutën të neneve 14/2 dhe 27 të këtij ligji, me arsyetimin se binin ndesh me parimin e sigurisë juridike. Në lidhje me atë pjesë të kërkesës që i referohej nenit 29 të ligjit, Gjykata, bazuar në metodën e interpretimit pajtues, vlerësoi: *“Qëllimi i dispozitave të nenit 29 të ligjit objekt gjykimi, duke u nisur nga konteksti i saj, si dhe konteksti i përgjithshëm i këtij ligji, është që kjo rillogaritje e këtyre të drejtave të fituara në zbatim të ligjeve të mëparshme ose dhe të vendimeve të gjykatave, do të bëhet vetëm në rast se ndryshon pozitivisht, pra përmirëson situatën e përfituesve. Në asnjë rast nuk lejohet që të kryhet një rillogaritje që do të çonte në përkeqësimin e situatës pozitive ose në cenimin e të drejtave të fituara. Në rast të kundërt, pra nëse do të bëhej një interpretim dhe zbatim ndryshe i kësaj dispozite, atëherë do të ishim përpara cenimit të parimit të sigurisë juridike.”*

13. Pas hyrjes në fuqi të këtij vendimi u miratua akti normativ nr. 5, datë 10.11.2010 (i miratuar me ligjin nr. 10367, datë 23.12.2010), i cili plotësoi boshllëkun e krijuar nga shfuqizimi i disa dispozitave të ligjit nr. 10142/2009. Sipas tij, përfitimet llogariteshin në bazë të pagës referuese, e cila ishte paga mujore për gradë ose funksion, dhe shtesat mbi të. Akti normativ ndryshoi nenin 4 të ligjit, duke parashikuar referimin e përlllogaritjes te vlera neto e pagës, si edhe ndryshoi pikat 1 dhe 2 të nenit 14, duke parashikuar se pensioni i parakohshëm për personat që plotësojnë kushtet e përfitimit është

1.5 për qind e pagës mesatare referuese mujore neto, për çdo vit shërbimi. Edhe akti normativ u kundërshtua në Gjykatën Kushtetuese, e cila, me vendimin nr. 2, datë 18.2.2013, vendosi rrëzimin e kërkesës me arsyetimin se përmbajtja e tij nuk binte ndesh me parimin e sigurisë juridike. Sipas saj: *“Në çështjen në shqyrtim është evidente se masa e përfitimit të sigurimit suplementar është zvogëluar si pasojë e vendosjes si pagë referuese pagën mujore neto. Gjykata çmon se aktet objekt shqyrtimi respektojnë raportin e drejtë midis interesit publik dhe garantimit të mirëfunksionimit të buxhetit publik, i cili do të pësonte një goditje të konsiderueshme nëse nuk bëhej ndërhyrja në skemën e pensioneve. Aktet që kundërshtohen nuk mohojnë të drejtën për përfitimin e sigurimit suplementar, ato vetëm bëjnë një përlllogaritje, e cila është reale dhe e arsyeshme në raport me të gjitha kategoritë e subjekteve përfituese, duke respektuar në këtë mënyrë edhe parimin e barazisë mes përfituesve. Gjykata vlerëson se megjithëse skema e re e llogaritjes së masës së sigurimit suplementar ka sjellë uljen e të ardhurave për përfituesit, kjo ndërhyrje është në përputhje me të drejtën me qëllimin që e ka diktuar atë.”*

14. Gjykata ka theksuar se zbatimi i detyrueshëm i vendimeve të saj është i garantuar nga Kushtetuta, e cila në nenet 132 dhe 145 të saj sanksionon shprehimisht këtë koncept kushtetues. Ndikimi i padiskutueshëm i vendimeve të Gjykatës Kushtetuese është i tillë që iu imponon të gjitha organeve shtetërore, duke mos përjashtuar as gjykatat, fuqinë detyruese të arsyetimit të vendimit të saj. Arsyetimi që përdor Gjykata Kushtetuese në vendimet e saj ka forcën e ligjit, çka buron nga autoriteti i këtij organi për të thënë fjalën e fundit në çështjet për të cilat të tjerët tashmë janë shprehur. Çdo qëndrim i kundërt krijon një precedent të rrezikshëm në marrëdhëniet institucionale (*shih vendimin nr. 18, datë 14.4.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Vendimet e Gjykatës kanë fuqi detyruese të përgjithshme dhe janë përfundimtare. Ato përbëjnë jurisprudencë kushtetuese, për rrjedhojë kanë efektet e forcës së ligjit. Efekti detyrues i këtyre vendimeve ka të bëjë si me pjesën urdhëruese, ashtu edhe me pjesën arsyetuese të vendimit. Ky efekt që pasqyrohet mbi argumentet thelbësore të vendimit të saj përbën edhe një *ratio decidendi*, eliminimi i të cilave do ta bënte vendimin, në tërësinë e tij, të pakuptimtë. Në këtë pikëpamje,

Gjykata ka theksuar se nga standardi i detyrimit të zbatimit të vendimmarrjes kushtetuese nuk mund të bëjë përjashtim as vetë ajo (*shih vendimin nr. 44, datë 29.6.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata vëren, gjithashtu, se me vendimin nr. 6/3, datë 30.7.2012 të DRSSH-së është vendosur rillogaritja e pensionit të parakohshëm për kërkuesin në masën 14.234 lekë me të drejtë pagese prej datës 1.7.2009. Sipas këtij vendimi, bazuar në nenin 29 të ligjit nr. 10142/2009, pensionet e caktuara në përputhje me ligjin nr. 8087/1996, i cili është ndryshuar me ligjin nr. 8521/1999, do të rillogariten duke përfshirë këtu edhe ato të caktuara me vendime gjykate. Në proceset gjyqësore të kundërshtuara, kërkuesi ka pretenduar cenimin e parimit të sigurisë juridike, si për shkak të mosmarrjes parasysh të vendimit gjyqësor të formës së prerë të vitit 2007, ashtu edhe për shkak të moszbatimit të vendimit të Gjykatës Kushtetuese nr. 33, datë 24.6.2010 në lidhje me mënyrën se si është interpretuar neni 29 i ligjit nr. 10142/2009. Sipas gjykatës së shkallës së parë në nenin 29 përcaktohet shprehimisht detyrimi i DRSSH-së për të bërë një përlllogaritje të re në bazë të kriterëve ligjorë të vendosura dhe se kjo dispozitë i referohet edhe pensioneve të caktuara me vendime gjyqësore. Për sa i takon vendimit të Gjykatës së Apelit, ai është shprehur se edhe pse kemi cenim të parimit të sigurisë juridike nga rregullimi i ri, kjo ndërhyrje është bërë duke respektuar kriteret kushtetuese. Këtë arsyetim Gjykata e Apelit Korçë e ka mbështetur në vendimin nr. 2, datë 18.2.2013 të Gjykatës Kushtetuese. Rezulton, gjithashtu, se pretendimi në lidhje me cenimin e parimit të sigurisë juridike është ngritur nga kërkuesi edhe në Gjykatën e Lartë, e cila ka vlerësuar se shkaqet e paraqitura në rekurs nuk janë nga ato që parashikohen në nenin 58 të ligjit nr. 49/2002.

16. Gjykata rithekson qëndrimin e saj se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, më tepër i Gjykatës së Lartë. Kur në rekurs janë ngritur pretendime të cilat janë të rëndësishme për verifikimin e kushtetutshmërisë së procesit të zhvilluar në gjykatat e zakonshme, Gjykata e Lartë, bazuar në natyrën e gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, si dhe në parimin e

subsidiaritetit, që udhëheq raportet ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, duhet të investohet në ekzaminimin e tyre dhe të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to (*shih vendimin nr. 45, datë 3.7.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Po në këtë drejtim Gjykata ka vlerësuar se Gjykata e Lartë, rast pas rasti, duhet t'u japë përgjigje shkaqeve të parashtruara në rekurs. Në të tilla raste kërkuesi, duke mos marrë përgjigje për pretendimet e tij me natyrë kushtetuese, për shkak të vendimit të mospranimit të rekursit, i cenohet jo vetëm standardi i arsytimit të vendimit, por edhe e drejta e aksesit, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, si dhe e drejta e ankimit në kuptimin substancial, e parashikuar në nenin 43 të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 45, datë 3.7.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Gjykata, bazuar në standardet e mësipërme kushtetuese, si dhe duke pasur parasysh natyrën e pretendimeve të ngritura në rekurs, që lidhen me mosrespektimin e vendimit të formës së prerë dhe mosmarrjen parasysh të jurisprudencës së Gjykatës Kushtetuese, vlerëson se Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë duhej të kishte vlerësuar bazueshmërinë e tyre dhe të jepte në përfundim një vendim të arsytuar në lidhje me këto pretendime. Vetëm në këtë mënyrë do të garantohej e drejta e kërkuetit për akses efektiv në gjykatë dhe, i lidhur me të, standardi i arsytimit të vendimit gjyqësor, sipas standardeve të vendosura tashmë nga jurisprudenca kushtetuese.

18. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuetit për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor nga ana e Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, është i bazuar dhe duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/1/f dhe 134/2 të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të vendimit nr. 00-2017-186, datë 1.3.2017 të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Fatmir Hoxha, Vitore Tusha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari

	Formati 61x86/8
--	-----------------

Shtypshkronja KRISTALINA
Tiranë, 2017

Çmimi 392 lekë